

ZJEVENÍ

(svatého) Jana Theologa*).

Knihy tato (kterouž obecně dělí na **sedmero vidění**, t.: O sedmi zbořích v Azii, kap. 1. 2. 3.; o zapečetěné knize, kap. 4. 5. 6. 7.; o sedmi trubách andělských, kap. 8. 9. 10. 11.; o ženě rodičce, kap. 12. 13. 14.; o sedmi andělech, kap. 15. 16.; o odsouzení nevěstky, kap. 17. 18. 19. 20.; o nebeském Jeruzalémě, kap. 21. 22.) vidí se, že může ne zle rozdělena býti na dvě:

I. Na přístup k ní učiněný, v němž se zdržuje:

1. Nápis a pozdravení až do v. 8.
2. Služba k důvěrnému této knihy přijímání.

II. Na věci, kteréž se v ní vypisují. Ty pak Kristus Pán na dvě rozděluje, kap. 1, 19.:

1. **Na ty, kteréž se již při některých zbořích byly staly**, t. při:

Efezském;
Smyrnenském;
Pergamenském;
Tyatýrském; kap. 2.
Sardinském;
Filadelfitském;
Laodicenském; kap. 3.

2. **Na ty, kteréž se potomně diti měly:**

Jedno: Vůbec při všem světě. Tu pak sv. Jan:

1. *Předmluvku* k vypisování těch věcí činí, v níž k důvěrnému přijímání této knihy slouží, předkládá, že ona svůj původ má od Boha:

Otce, kap. 4.
Syna, kap. 5.

2. *Ty skutky Boží před oči staví*, kteréž on konati ráčí v:

Uvozování světu v známost těch budoucích věcí:

Slovem.

Zázraky, kap. 6.

Vysvobození a vychvacování svých věrných před těmi bídami, kap. 7.

Skutečném pomst uvozování:

Na tvor nerozumný.

Na lidi, kap. 9.

Druhé: Obzvláště při církvi nové. To pak na dvě:

1. *V tomto životě*, a tu sv. Jan:

1. Posluchačů i čtenářů srdce sobě nastrojuje, předkládá, že:

Rádně jest k spisování těch věcí povolán.

Kristus Pán jest jejich původem, kap. 10.

*) t. Božích věcí učitele, což se obzvláště Janovi sv. evanjelistovi připisuje, proto že on nad jiné důkladně psal o Božství Pána Ježíše Krista.

2. Vypisuje ty věci, kteréž se díti měly:

Při učitelích církve, kteříž:

Mnohé boje za 1260 let vedli.

Po 1260 letech zvlášť pod zavedením antikristovým
zmordováni byli.

V učení svém po zavedení ožili. Kap. 11.

Vůbec při vši církvi, totiž:

Z Židů pošlé a k ženě připodobněné, kteráž pokušení
měla od draka před porodem, při porodu i po
porodu, kap. 12.

Křesťanské, jejíž vypisuje:

Boje:

1. Kterýmiž na ni dvě hrozné šelmy dotíraly.
Kap. 13.

2. Kteríž od též církve v Kristu konáni byli. Kap.
14. 15. 16.

Vítězství v Kristu:

1. Nad nevěstkou. Kap. 17. 18.

2. Nad obojí šelmou. Kap. 19.

3. Nad drakem, smrtí i peklem. Kap. 20.

2. *V budoucím životě:*

1. Při vzkříšení a soudu.

2. Po soudu až na věky. Kap. 21. 22.

Má kapitol 22.

I.

ZJEVENÍ S. JANA.

VIDĚNÍ S. JANA I. *Přístup k knize této učiněný, v němž se obsahují věci dvoje: Jedny: Ke vši církvi se vztahující, kteréžto církvi svatý Jan pro nastrojení ZJEVENÉ. čtenářů i posluchačů o knize této vypravuje: 1. Jak ta kniha slove? Zjevení Božích tajemství. 2. Od koho svůj původ má? Od Otce nebeského i Syna jeho, z lůna Otcova tajemství ta zjevujícího. 3. Komu jest svěřena? Služebníkům a ctitelům Božím. 4. K jakému cíli? K zjevení jim věci přítomných i budoucích, potěšených i zarmoucených. 5. Skrze koho v známost uvedena? Skrze Krista anděla a skrze anděla svatému Janu; církvi pak skrze svatého Jana. 6. S jakým užitekem čtenářů, posluchačů a ovšem činitelů sepsána? S takovým, že činitelé její blahoslavení budou. Druhé: K sedmi zborům, jimž apoštol pozdravení vzkazuje, při čemž souditi sluší: 1. Čeho jim v tom pozdravení žádá? 2. Od koho? 1: Od Boha Otce věčného. 2: Od Ducha svatého, těch sedm zborů, to jest všecku církev hojnými dary, ne jináče než jako by sedm duchů v nich bylo, štědře naplňujícího. 3: Od Krista Pána, pro jehož zvelebení vypisuje: Osobu jeho důstojnou, tak níž v. 8.; skutky jeho veliké, t.: 1. Že jako věrný svědek věrně kázal a pravdou figur se býti ukázal. 2. Z mrtvých mocně vstal. 3. Nade všecky krále nejvyššího zvýšení došel. 4. Draze nás sobě koupil. 5. Z milosti své nás sobě vyvolil i oslavil. 6. Spravedlivě sobě toho zasloužil, aby na věky slaven byl. 7. Ortel spravedlivý pobožným i bezbožným,*

KAPITOLA I.

Svatý Jan divné vidění, kteréž jemu 9. na ostrově Patmos II. Pán Kristus zjevil, vypravuje.

Zjevení Ježíše Krista, kteréž dal¹ jemu Bůh, aby ukázal služebníkům svým, které věci měly by se díti² brzo; on pak zjevil, poslav je³ skrze anděla svého služebníku svému Janovi.

2. Kterýž osvědčil slovo Boží a svědectví Jezukristovo a což koli viděl.

3. *Blahoslavený, kdož čte i ti, kteříž slyší slova proroctví tohoto a ostříhají toho, což napsáno jest v něm; nebo čas blízko jest. *Níž 22, 7.*

4. Jan sedmi⁴ zborům, kteříž jsou v Azii. Milost vám a pokoj od toho, *jenž jest a kterýž⁵ byl a kterýž přijíti má; a od sedmi duchů⁶, kteříž jsou před obličejem trůnu jeho; *Exod. 3, 14.*

5. A od Ježíše Krista, jenž jest svědek věrný, *ten prvorozený z mrtvých a kníže králů země, kterýžto zamiloval nás **a umyl nás od hříchů našich⁷ krví† svou; *1 Kor. 15, 20. Kol. 1, 18. **1 Kor. 6, 11. *Efez. 1, 7. †Žid. 9, 14. 1 Petr 1, 19. 1 Jan 1, 9.*

6. A učinil nás *krále a kněží Bohu a Otcí svému, jemužto buď sláva a⁸ moc na věky věků. Amen. *1 Petr 2, 5. Níž 5, 10.*

7. *Aj, bere se s oblaky, a uzříť jej všeliké oko i ti, kteříž ho⁹ bodli¹⁰; a budou¹¹ plakati pro něj všecka pokolení země; jistě. Amen. *Judas 14.*

1) t. ne z strany jeho Božství, že by jemu spolu s sebou jednobytnému něco neznámého zjevil, ale z strany nás to se praví, že jemu zjevení dal, t. že skrze něho, jako pravého prostředníka, nám ty věci zjevil; ano i pro ukázaní toho, že Kristus Pán ne nějakou věc cizí, ale svou vlastní z lůna Otcova nám vynesl. *Podob. Jan 1, 16. 18. V témž smyslu se jinde o Synu Božím svědčí, že jemu Otec životi dal. Jan 5, 26. 2) v rychlosti. 3) t. to zjevení aneb anděla s tím zjevením. 4) církvím. 5)*

býše. 6) t. od Ducha svatého dary hojnými církev svou darujícího. Postavit pak miláček Páně, jakž i jiní smyslí, Ducha svatého v prostředku mezi Otcem i Synem pro ukázaní toho, že od obou, od Otce i od Syna, pochází a dáván bývá; ano i proto, že o Synu Božím šíře vypisovati úmysl měl; protož pro snadnější pochopení, což bylo zapotřebného o Duchu svatém napsati, tu kratičce dotekl. 7) ve krvi své. 8) císařství, síla. 9) probodli. 10) viz Jan 19, 37. 11) kvíliti nad sebou pří-

ZJEVENÍ

I.

KRISTUS přijde k soudu, vypoví. — II. Zpráva opět o zjevení tomto pro větší jeho vážnost všechněm učiněná, totiž: 1. Komu jest zjeveno? Miláčkovi Páně. 2. Kde? Na ostrově Patmos. 3. Kterého dne zjeveno? V neděli. 4. Jak? Skrze Ducha Páně i slovo čisté. 5. Od koho? Od Krista Pána, jehož vypisuje: Věčnost; poručení o sepsání knihy této; místo, v němž své rozkoše zvláštní má. To pak jest církev svatá, v. 12.; roucho královské a kněžské; pás vojenský, jímž byl přepásán; hlavu bílou; oči jasné a jako ohněm jiskřící; nohy mocné a plápolající; hlas jeho zvučný; ruku jeho pravou a v ní

8. Jáť jsem Alfa i Oméga, totiž ¹² počátek i konec, praví Pán, kterýž jest a kterýž byl a kterýž přijíti má, ten všemohoucí.

9. Já Jan i bratr váš i spoluúčastník v ssouzení i v království i v ¹³ trpělivosti Ježíše Krista, byl sem na ostrově, kterýž slove Patmos, pro slovo Boží a pro svědectví Ježíše Krista ¹⁴;

10. A byl sem ¹⁵ u vytržení ducha v den Páně ¹⁶, i uslyšel sem za sebou hlas veliký ¹⁷ jako trouby ¹⁸,

11. ¹⁹ An dí: *Já jsem Alfa i Oméga, ten první i poslední; a což vidíš, piš do knihy a pošli sedmi zborům, kteříž jsou v Azii: do Efezu a do Smyrny a do Pergamu a do Tyatýru a do Sardy a do Filadelfie i do Laodicie.

Níž 21, 6. Item 22, 13.

12. I obrátil sem se, abych viděl ten hlas ²⁰, kterýž mluvil se mnou; a obrátiv se, uzřel sem sedm svícňů zlatých ²¹.

13. A u prostřed těch sedmi svícňů podobného* Synu člověka ²², oblečeného v dlouhé ²³ roucho a přepásaného na prsech pasem zlatým ²⁴.

Dan. 7, 13.

14. Hlava pak jeho a vlasové byli bílí ²⁵ jako bílá vlna, jako sníh; a oči jeho jako plamen ohně ²⁶;

15. Nohy ²⁷ pak jeho podobné ²⁸ mosazi, jako v peci ²⁹ hořící; a hlas jeho jako hlas vod mnohých ³⁰.

činou jeho; t. proto, že teprv toho poznali, jímž prvé pohrdali a jemuž se protivili. 12) *A, Alfa jest počátek řecké abecedy, Ω, Oméga pak jest její konec. 13) očekávání. 14) t. byl sem pro evangelium svaté, jež o Kristu Pánu svědčí (1 Kor. 1, 6.) na moře Egaeum řečené aneb na nějaký jeho ostrov neveselý a hrozný, kterýž slove Patmos, za císaře Domiciána okolo léta Kristova devadesátého šestého vypovědín. Viz Eusebiovu historii církevní, knihu třetí a kapitolu 18. 15) R. v duchu. 16) t. v neděli. Viz 1 Kor. 16, 2. 17) t. velikého a všemohoucího Boha. 18) t. pro ukázaní jakož toho, že mezi Kristovým a antikristovým královstvím, mezi vyvolenými a zatracenci, jako mezi ovce a vlky, musí býti ustavičná válka a lermo bití; tak také pro ukázaní lidské zpodílosti a hluchoty k slychání i k přijímání Božích tajemství. 19) řkoucího. 20) t. abych vyrozuměl co se tím hlasem míní; nebo sic jinak nemůže býti hlas vidín, ale slyšán. Podobně Exod. 20, 18. Aneb jako by řekl: Abych viděl toho, jehož sem hlas slyšel. 21) t. sedm zborů všecku obecnou církev vyznamenávajících. Níž v. 20. Ta pak církev nazývá se svícenem proto, že v ní světlo čistého učení i života*

příkladného svítiti má. Viz Mat. 5, 14, 15. K zlatu pak jest připodobněna proto, že ji sobě Bůh, jako lidé zlata, draze vážiti ráčí. Viz Zach. 4, 2. 22) t. Krista Pána, Boha i člověka pravého, kterýž v církvi podle svých slibů skrze Ducha svého přebýváje (Mat. 18, 20. Item 28, 20.), ji říditi, chrániti a opatrovati ráčí. 23) sukni; t. jakéž na krále a knězi náleží. Címž ukázán jest Kristův úřad královský i kněžský, o němž Žalm 2, 6. Item 110, 4. 24) t. pro ukázaní Kristovy k boji hotovosti, anobř vítězství nad nepřátely. Podobně Žalm 45, 4. Izai. 11, 5. 25) t. k vymalování Kristovy věčnosti (Přisl. 3, 22. Jan 1, 2. Item 8, 58.), vážnosti i rozumu, jakýž bývá při starcích, dospělosti a k tomu, aby jemu činěna byla poctivost, všelijaké hodnosti. Viz též Dan. 7, 9. 26) t. pro vymalování jeho vševedoucnosti, prozřetelnosti, bedlivosti a proti nepřítelům církve hněvivosti. Podob. Žalm 18, 9. Dan. 10, 9. 27) t. jimiž se míní skutkové Kristovi a díla jeho mocná. 28) chalkolibanu. 29) rozpálené; t. k ukázaní skutků jeho jako plamen čistých a mocných, kteréž on koná buď v přečišťování svých věrných (Malach. 3, 3.), buď v spalování zary-

II.

S. JANA.

KRISTUS sedm hvězd; ústa jeho; tvář jeho jasnou. 6. Co se při tom svatého Jana povolání a jemu těch věcí zjevení zběhlo? 1: Jan svatý před Kristem padl. U VIDĚNÍ. 2: Od Krista Pána slovem i zevnitřním znamením potěšení a očerstvení došel. 3: Kristus Pán svou věčnost a nade vším moc jako nějaký ode všech věcí klíč v známost uvedl. 4: Tentýž Kristus Pán tajemství hvězd i svícenů vysvětlil.

V těchto dvou kapitolech, t. v druhé a v třetí pokládá se listů sedm k sedmi zprávcům neb zborům na jeden způsob téměř psaných, totiž: I. K zprávcí zboru Efezského, při čemž posouditi sluší: Jedno: Přístupu k němu učiněného, v němž se oznamuje, že z Kristova

16. A měl v pravé ruce své³¹ sedm hvězd; a z úst³² jeho meč s. obou stran ostrý vycházel³³; a³⁴ tvář jeho jako slunce, když³⁵ jasně svítí³⁶.

17. A jakž sem jej uzřel, padl sem k nohám jeho³⁷ jako mrtvý; i položil ruku svou pravou na mne³⁸, řka ke mně: Neboj se! Já jsem ten první i poslední,

18. A živý, ješto sem byl mrtvý, * a aj živý jsem na věky věků. Amen. † A mám klíče pekla i smrti³⁹. * Řím. 6, 9. † Job 12, 14. Izai. 22, 22. Nřž 3, 7.

19. Napiš ty věci, kteréž si viděl a kteréž⁴⁰ jsou a kteréž se mají díti potom.

20. Tajemství těch sedmi hvězd, kteréž si viděl v pravici mé, a sedm svícenů zlatých, jest toto: Sedm těch hvězd jsou andělé⁴¹ sedmi zborů; a sedm svícenů, kteréžs viděl, jest těch sedm⁴² zborů.

KAPITOLA III.

Svatý Jan z rozkazu Páně píše čtyřem zprávcům čtyř zborů: 2. Efezského, 8. Smyrnenského, 12. Pergamenského, 18. Tyatýrského psaní jisté 21. i hrozné i velmi potěšitelné.

A

ndělu¹ Efezské církve piš: Totot praví ten, kterýž drží

tých. 30) t. k ukázaní jeho proti bezbožným způsobu hrozného a učení čistého po všem světě mocně zvůčičho. 31) t. kterouž se nám maluje jeho pravost, věrnost, síla a ke všelikým skutkům, jakáž bývá ruka pravá, způsoblost. Podobně Zach. 3, 1. Že pak v té jeho pravé ruce bylo sedm hvězd, tím jest ukázáno to, že on z rukou svých štědrých služebníky věrné, aby svítili jako hvězdy nějaké učením čistým i životem příkladným (1 Tim. 4, 12. 1 Petr 5, 3.), sedmi zborům, to jest vši svaté obecné církvi křesťanské (výš v. 12.) z milosti dávati (Efez. 4, 11.) a je řídit i opatrovati a jako v rukou svých chovati ráci. Protož jim velí, aby se ničeho nebáli, ale dílo jeho mocně dělali. Jer. 1, 17. 18. Skut. 18, 9. 32) t. jimiž se mání služebníci věrní, skrze něž on mluví ráci. 2 Kor. 11, 3. 2 Petr 1, 21. 33) t. k vyznamenání moci slova jeho Božského věrné ochraňujícího, bezbožné pak hubícího. Izai. 11, 4. 2 Tes. 2, 8. Že pak ten meč byl na obě straně ostrý, tím jest to vymalováno, že se Boží slovo všechněm bez přijímání osob, chudým i bohatým, má kázati i jim k tomu, aby při sobě zlé věci od dobrých oddělovali, sloužití (Žid. 4, 12.) a lidé také že jsou po-

vinni jim se zpravovati, byť pak to i s rozloučením milých přátel mělo jíti. Mat. 10, 34. 34) obličej. 35) Ř. v moci své. 36) t. pro ukázaní Kristovy i někdy tam s nemalé částky při jeho proměnění zjevené slávy (Mat. 17, 2.), ano i pro ukázaní toho, že on své vyvolené osvěcuje, jim v slovu svém svatém znáti sebe dává, podobně jako člověk po obličejí poznán bývá: anobřž že k nim ne nějakou zasmušilou, ale veselou, jakéž sobě svatý David žádal (Žalm 4, 7.), tvář ukazuje. 37) t. pro ukázaní toho, že se při něm jako i při jiných svatých, jakýž byl Manue (Judik. 13, 22.), Izaiáš prorok (Izai. 6, 5.), Ezechiel (Ezech. 1, 28.), Daniel (Dan. 10, 15.), veliká mdloba k snášení přítomnosti Božské nacházela; ano i pro poučení nás tomu, jak s velikou uctivostí dary Boží přijímati máme. 38) t. moci a pomoci pravice své Božské mne posilnil a jako na nohy postavil. Podobně Mat. 17, 7. Tak i jinde pomoc Božská pravici se nazývá. Žalm 138, 7. 39) Jako by řekl: Mám moc hříchy odpouštětí a tak z pekla vysvobozovati, kteréž když sňati budou hříchové, musí klesnouti (Oz. 13, 14. 1 Kor. 15, 54.), mám moc i hříchy zdržovati a tak k smrti věčné lidi nekajief

ZJEVENÍ

II.

LIST rozkazu jest ten list psán. *Druhé*: Věci, o nichž píše, t. že Kristus Pán při tom zprávci a zboru: 1. Věci nejedny schvaluje. 2. Škodlivé tupí. 3. Ku pokání i s pohružkou ponouká. *Třetí*: Závírky téhož listu, v níž Pán Kristus: 1. K slýchání i ostříhání slova svého napomíná. 2. Věrným bojovníkům odplatu věčného života dává slibuje. — II. List k zprávci zboru Smyrnenského psaný, při němž též posouditi sluší: *Jedno*: Přístupu k němu učiněného a z předešlé kapitoly v. 17. a 18. vzaté. *Druhé*: Věci v něm zavřených, t. že Kristus Pán: 1. K probuzení zprávce toho k práci ještě větší velmi vychvaluje. 2. K dalším pokušením jej nastrojuje a potěšuje, předkládaje: 1. Původ pokušení. 2. Osoby některé, jichž se to pokušení dotkne. 3. Cíl. 4. Kra-

tých sedm hvězd v pravici své, jenž se prochází² u prostřed těch sedmi svíců zlatých;

2. ³Známt skutky tvé a práci tvou i trpělivost tvou a že nemůžeš⁴ trpěti zlých; a zkusil si těch, kteříž se praví býti apoštolé, ale nejsou; a shledals je, že jsou lháři.

3. A ⁵snášel si a trpělivost máš; a pro jméno mé pracovals a neustal⁶.

4. Ale mámť proti tobě to, že si tu první lásku svou opustil⁷.

5. Protož pomni, odkud si vypadl, a ⁸čiň pokání a první skutky; pakliť toho nebude, přijdu na tebe rychle a pohnuť svícem tvým⁹ z místa jeho, nebudeš-li pokání činiti.

6. Ale toto dobré do sebe máš, že nenávidíš skutků¹⁰ Mikulášenců, kterýchž i já nenávidím.

7. Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím: Tomu, kdož svítězí, dám jísti z dřeva života¹¹, kteréž jest u prostřed ráje Božího.

8. Andělu pak Smyrnenské církve piš: Toto *praví ten první i poslední, kterýž byl mrtvý a ožil; Výš 1, 11.

9. Vím o skutcích tvých i o¹² ssouzení a chudobě tvé (ale bohatý jsi¹³) i o rouhání těch, kteříž se praví býti Židé a nejsou, ale jsou zběr satanova.

10. Nebojž se nic toho, co trpěti máš; aj, uvržet ďábel některé z vás do¹⁴ vězení, abyšte zkušeni byli; a budete míti¹⁵ úzkost za deset dní¹⁶. Budiž věrný až do smrti, a dámť korunu života.

oddávati. 40) se dějt. 41) t. poslové Kristovi, kněží a zprávcové. 42) církvi.

1) Počátek prvního dílu věci v knize této vypsanych, zdržující v sobě to, což se již bylo s nemalé částky stalo. Výš 1, 19. 2) t. kterýž všecko v své církvi řídí, ji opatruje a jako pilný hospodář po domě sem i tam se procházejce, ke všechněm dohlédá, jak se kdo zpravuje. Podobně Lev. 26, 12. 3) vímt. 4) snášeti; t. s nenapravitelnými podlé rozkazu Ducha Páně nic činiti nemáš (1 Kor. 5, 11.), ale je z církve vylučuješ. 5) nesl si břemeno na sebe vzložené. 6) t. neopustils práce pro těžkost. 7) t. že láska tvá poustydla. 8) usmysl sobě. 9) t. buď tebe, služebníka svého, z úřadu jako někdy ony potomky Eli (1 Král. 2, 30. 31.) složím, buď od lidu nevděčného svíce učení čistého, jako od lidu Izraelského království své, odejmu. Mat. 21, 43. Skut. 13, 46. 10) Mikulášenské (roty); t. lidí nečistých a neřádných, od onoho Mikuláše k úřadu jehenskému vyvoleného a ve všechny neřády

se vydávajícího (Skut. 6, 5.) původ svůj majících. O tom pak Mikulášovi Ireneus píše (1 lib. kap. 27.), že rozdíl mezi řádným manželstvím a smilstvím míti nechtěl. Nýbrž jakž Eusebius svědčí (Lib. 3. kap. 29.), byv o to od apoštola potrestán, že by přílišnou krásou manželky svázán byl, tu manželku všechněm k užívání vydal, a tomu, že všechny věci v církvi i manželky obecné býti mají, učil a mnoho sobě podobných následovníků měl. Odkudž kteříž ho v tom učení následovali a neřádně živi byli, Mikulášenci slouli, 11) t. způsobím jemu to, aby mne zde v milosti účasten byl (2 Petr 1, 4. 1 Jan 1, 3.) a potom k věčné slávě a nesmrtedlnosti se dostal a tak věčných rajských rozkoší, jako tam někdy Adam před pádem ovoce z dřeva života (Gen. 2, 8. Item 3, 22.) užíval. Podobně pod podobenstvím jídla o věčné slávě Kristus Pán mluvití ráčil. Luk. 22, 29. 30. 12) zámutech, úzkostech. 13) t. v Bohu neb v věcech duchovních. 14) žaláře. 15) zarmou-

II.

S. JANA.

LIST DO PERGAMU. tížkost jejich. 5: Odplatu za nimi jdoucí. *Třetí*: Závírky jeho, v níž se pokládá: 1. Napomenutí. 2. Zaslíbení. — III. List k zpravci a zboru Pergamenskému psaný, při němž též souditi sluší: *Jedno*: Přístup z kapitoly předešlé z verše šestnáctého vzatý. *Druhé*: Věci v tom psání položené, t. že Kristus Pán: 1. Při tom služebníku věci dobré schvaluje, jako jest: Život šlechetný a útrpný; stálost při pravdě čistě. 2. Věci škodlivé haní. 3. Ku pokání jemu slouží. 4. Pohrůzku bezbožným činí. *Třetí*: Závírku toho listu, v níž: 1. Ku poslušnosti napomíná. 2. Ukazuje, k komu se ten list vztahuje. 3. Troje zaslíbení činí, a tu povážiti: 1: Kterým? 2: Co dáti slibuje? — IV. Psaní k zpravci zboru Tyatýrského učiněné, při němž uvažovati náleží: *Jedno*: Kdo je učiniti poručil? Kristus Pán, jakž to přístup z předešlé kapitoly z verše 14. a 15. vzatý ukazuje. *Druhé*: Co v něm píše? 1. Co dobrého při tom zpravci bylo, to schvaluje. 2. Ne-

11. *Kdo má uši, slyš, co Duch praví ¹⁷ církvim: Kdo svítězí, nebude ¹⁸ uražen od smrti druhé ¹⁹. *Výš 1, 16.*

12. Andělu pak Pergamenské církve piš: Totot praví ten, kterýž má ten meč s obou stran ostrý;

13. Vím skutky tvé i kde bydlíš, totiž tu, kdež jest stolice satanova ²⁰ a že držíš se jména mého ²¹ a nezapřel si víry mé ani v těch dnech, když Antipas ²² svědek můj věrný zamordován jest u vás, tu kdež bydlí satan.

14. Ale mámť proti tobě nětco málo, že tam máš ty, kteříž drží učení Balámovo ²³, jenž učil Baláka pohoršení ²⁴ klásti před oblíčením synů Izraelských, aby jedli modlám obětované a smilnili.

15. Tak i ty máš některé, kteříž drží učení Mikulášenců, což já v nenávisti mám.

16. *Činiž pokání; pakli nebudeš, přijdu na tebe brzy a bojovatiť budu s nimi † mečem úst svých. **Výš v. 5. †Výš 1, 16.*

17. Kdo má uši, slyšiž, co Duch praví církvim: ²⁵ Tomu, jenž vítězí, dám jísti *tu mannu skrytou ²⁶; a dám jemu kamének bílý ²⁷ a na tom kaménku jméno nové ²⁸ napsané, kteréhož žádný neví než ten, kdož je přijímá ²⁹. *Exod. 16, 14. Jan 6, 27. atd.*

18. Andělu pak Tyatýrské církve piš: Totot praví Syn Boží, jenž má oči jako plamen ohně a jehož nohy podobné jsou mosazi;

19. Známt skutky tvé i lásku i ³⁰ přísluhování i ³¹ věrnost i trpělivost tvou a skutky tvé i ty poslední, kteříž větší jsou nežli první.

centí. 16) t. za deset let aneb za nějaký dlouhý čas. Nebo v knize této, jako i v proroctví Daniele proroka, dnové za léta často se berou. Slyšíť pak to někteří na pokušení, kteréž od císaře Trajána, desátého léta kralování jeho na církev přišlo a do císaře Adriána za deset let trvalo; avšak těch deset dní, jakž i jini vykládají, také slyšáno býti může na mnohá ustavičná a častá pokušení. Nebo ten počet „deset“ v Písmích svatých tehdáž užíván bývá, když se vypravuje o něčem, že se množstvíkrát stalo. Gen. 31, 1. 41. Num. 14, 22. 17) zborům. 18) bezpraví trpěti. 19) t. věčné. Nebo tuto smrt první mímí se smrt časná; druhá pak smrt jest věčná. Níž 20, 6. 20) t. kdež jest vrch všeho zlého aneb kdež všechno zlé přechod má. 21) t. učení čistého, ve jménu mém předloženého. 22) Kdo

byl ten Antipas, obecní-li člověk čili duchovní, nic se místně pověditi nemůže; avšak poněvadž jej svědkem nazývá, dosti podobně, že byl zpravce zboru Pergamenského. 23) t. kteříž šlepečemi Balámovými kráčejí a jakž on Baláka, kterak by chytře lid Boží v modlářství a v jiné neřády uvésti měl (Num. 25, 2.), byl vyučil, i oni mnohým, jak by lid Boží vyvraceli, rady dodávají. 24) léceť. 25) vítězícímu. 26) t. budu jej sytiti chlebem tím duchovním (Jan 6, 50.) nebeským a u Boha jako poklad od věčnosti připraveným. 27) t. zevnitřními službami o odpuštění jeho hříchů a ospravedlnění i v novotě života jej utvrdím a věčně oslavím, tak jako tam někdy při právicích kaménky bílé dávali buď těm, kterýmž nětco přisuzovali a je za spravedlivé vyhlašovali, buď

ZJEVENÍ

III.

LIST DO TYATÝRU. bedlivost jeho v přetřhování smilstva duchovního, to jest modlářství, tresce. 3. Ku pokání předkládáním času milosti jemu slouží, v. 21. 4. Nekajícím pomstami hrozí. 5. Pobožných potěšuje. 6. K stálému se přidržení pravdy čisté slouží. 7. Zaslíbení milostné činí, t. že pobožné: 1: Za soudee nad bezbožnými, aby v něm jako oudové v hlavě svět soudili, ustanoví. 2: Místo jim mezi svými svatými, kdež se jako hvězdy třpytí budou, dáti ráčí. *Třetí:* Souditi, čím to psání zavírá? Napomenutím velmi potřebným.

V. *List psaný k zprávci zboru Sardinského, při němž též toho trého posouditi náleží:*

20. Ale mámt proti tobě nětco málo, že necháváš ženy Jezábel³², kteráž se býti praví prorokyní, aby učila a svozovala služebníky mé, aby smilnili a jedli modlám obětované.

21. Ale dalť sem jí čas, aby³³ pokání činila z smilstva svého; avšak nečinila.

22. Aj, já uvrhu ji na lože³⁴ i ty, kteříž cizoloží s ní³⁵, v ssouzení převeliké, jestliže nebudou činiti pokání z skutků svých.

23. A syny³⁶ její³⁷ zmurdují smrtí; i zvedíť všechny církve, žeť jsem *já zpytatel ledví i srdce, a †odplatím vám jednomu každému podle skutků vašich. *1 Král. 16, 7. Žalm 7, 10. Jer. 11, 20. †Mat. 16, 27.

24. Vámt pak pravím i jiným Tyatýrským, kteříž koli nemají učení tohoto a kteříž nepoznali hlubokosti satanovy³⁸, jakž říkají: Nevzložímt na vás jiného břemene³⁹.

25. Avšak to, což máte, držte⁴⁰, dokavadž nepřijdu.

26. Kdož by pak vítězil a ostríhal až do konce skutků mých, *dám jemu moc nad⁴¹ pohany; Žalm 2, 9.

27. I budeť je⁴² zpravovati prutem železným, a jako nádoba⁴³ hrnčířova sstřískání budou; *jakž i já vzal sem od Otce svého.

28. A dám jemu hvězdu jitrní⁴⁴. Mat. 28, 18.

29. Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím.

KAPITOLA III.

Troje psání Jana sv. ke třem zprávčům, totiž Sardinskému, 8. Filadelfitskému, 14. Laodicenskému, kteréžto věrným služebníkům církve místo jasného zrcadla býti může, jako i to čtvero napřed postavené.

Andělu pak církve Sardinské piš: Toto praví ten, jenž má

těm, kteréž k místu nějakému důstojnému přivozovali. 28) t. svědeckví slavné novotě života jeho vydám a jej zvelebím. Podobně jménem se míní důstojnost a sláva. Efez, 1, 21. Filip. 3, 9. 29) t. toliko ten, jemuž Duch svatý svědeckví v jeho svědomí dává. Řím. 8, 16. 30) službu. 31) víru. 32) t. že to přehlídáš, an Mikulášenci, jako někdy Jezábel (3 Král. 16, 31.), lidé smilní, nečistí a modlářští průchod mají a jakž se rozumí, i ženy některé to jejich učení i život sobě chutnající v shromážděných proti učení Božímu káží. 1 Kor. 14, 34. 1 Tim. 2, 11. 12. 33) umyslila sobě. 34) t. nemoci i jiné bídý na ni uvedu. 35) t. kteříž učení jejího následují a falešným prorokům se svozovati dají. 36) t. následovníky její. 37) vy-

hladím. 38) t. kteříž sobě neoblíbili a nezačutnali řemesla neb díla ďábelského a učení jeho tvárného, jakýmís hlubokými smysly se nadýmajícího. 39) t. metel svých aneb Zákona jha těžkého k snášení nemožného. Skut. 15, 10. 40) t. čehož ste z učení apoštolského nabyli, toho sobě ničímž z srdce vyraziti nedejte. Podobně Gal. 1, 8. 41) národy; t. spoludědicem království svého a jako soudee s sebou jej učím. Mat. 19, 28. 1 Kor. 6, 3. 42) pástí. 43) hliněná. 44) t. nevinu a spravedlnost jeho utlačenou na jeho vyvedu (Žalm 37, 6. Izai. 58, 8.) a jej mimo jiné, tak jako jest dennice nad jiné hvězdy jasnější, oslavím. Dan. 12, 3. 1 Kor. 15, 41.

III.

S. JANA.

LIST DO SARDU. *Jedno:* Přístupu k němu z verše čtvrtého a šestnáctého z kapitoly první učeného. *Druhé:* Věci v tom listu položených, t. že Pán Kristus v něm: 1. Pokrytce z pokrytství obviňuje. 2. K bedlivosti a ku pokání jich napomíná. 3. K stálému se přidržení čistého učení všechněm slouží. 4. Slavné svědectví těm, kteříž se pokrytstvím nezprznili, dává a jim zaslíbení činí: 1: Že rouchem nevinnosti a věčné slávy budou přírodní. 2: Z paměti Boží, jako z knih nějakých, nebudou vypuštěni. 3: U Otce nebeského zástupce míti budou a v den soudný slavného svědectví důjdou. *Třetí:* Závírky toho listu, v. 6. — VI. List k zprávci zboru Filadelfitského psaný, při němž také povážiti náleží: *Jedno:* Přístupu z verše osmnáctého kapitoly první vzatého, v němž se nám Kristus před oči stává: 1. Přirození svatého. 2. Pravdomluvný. 3. Moený a jako ode všeho klíč mající. *Druhé:* Věci v tom psaní se vypravujících, t. že Kristus Pán: 1. Průchod svému

¹sedm duchů Božích a sedm těch hvězd²: Vím skutky tvé, totiž že máš jméno, že jsi živ, ale jsi mrtvý³.

2. Budiž bedlivý a utvrzuj jiné umírající⁴; neboť sem nenalezl skutků tvých plných před Bohem.

3. Pomniž tedy, ⁵co si přijal a slyšel a ostříhej toho a ⁶čiň pokání; pakli bdíti nebudeš, přijduť na tě⁷ *jako zloděj a nezvíš, kterou hodinu na tě přijdu. *1 Tes. 5, 2. 2 Petr 3, 10.*

4. Ale máš ⁸některé osoby i v Sardis, kteréž nepoškrvnily roucha svého⁹, protože budouť se se mnou procházeti v bílém rouše¹⁰; nebo jsou hodni¹¹.

5. Kdo svítězí, tenť bude odín rouchem bílým, a nikoliť nevymaži jména jeho *z knih života; †ale vyznámt jméno jeho před obličejem Otce svého i před anděly jeho. **Níž 20, 12. Item 21, 27.*

Filip. 4, 3. †Mat. 10, 32. Luk. 12, 8.

6. Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvim.

7. Andělu pak Filadelfitské církve piš: Totot praví ten svatý a ¹²pravý, jenž má klíč Davidův¹³, *kterýžto otvírá a žádný nezavírá¹⁴; a zavírá, žádný pak neotvírá: *Vjš 1, 18.*

8. Vím skutky tvé; aj, ¹⁵postavil sem před tebou dvěře ote-

1) *duchy Boží*; t. Kristus Pán, kterýž hojnými dary církev svou daruje (viz výš 1, 4), a jakž jiní vykládají, anděly, duchy čisté, v moci své má i skrze ně, což se jemu líbí, koná. 2) *t. hojnost služebníků církve. Vjš 1, 20.* 3) *t. slovem jsi křestan a služebník církve, ale skutkem tomu odpíráš a veliký díl s oněmi pokrytci k hrobům zblíbeným připodobněnými (Mat. 23, 27.) v pokrytství máš. Podob. 1 Tim. 5, 6. 4) potvrďž ostatkům umírajících; t. jiných při náboženství a v pobožnosti napoly mrtvých. Taktě i svatý Petr sám povstana, jako i tento služebník, jiných měl čistým učením potvrzovati. Luk. 22, 32. 5) kterak. 6) *usmysl sobě, proměň mysl svou.* 7) *t. buď skrze vzložení na tebe metel svých, buď skrze povolání tebe z světa prostředkem smrti, buď postavením tebe na svém soudu.* 8) *R. něco jmén; t. některé Boží vyvolené. Mluví pak tu podle příkladu lidem známého, kteříž zejména obyvatele města neb k úřadu**

vyvolené a bojovníky zapisují, podlé kteréhožto způsobu i Písma o zapsání jmen Božích vyvolených v knihách věčného života často svědčí. Luk. 10, 20. Filip. 4, 3. Vidí se tuto i to, že vždycky Božích vyvolených u přirovnání bezbožných malý býval počet (Mat. 20, 16.), a že Bůh i v čas hrozného zavedení, jakéž bylo za dnů Eliášových, některé své vyvolené mívá. 3 Král. 19, 18. 9) *t. nevydali se v bezbožnosti a modlářství.* 10) *t. budou moji účastníci v nevinnosti a šlechtnosti života (1 Jan 3, 3.) a potom věčné slávy dědicové.* 11) *t. ne sami z sebe ale z milosti Boží (viz Řán. 8, 18.), z níž v Kristu ospravedlnění Božtého došli a toho, že jsou spravedliví, konáním spravedlnosti potvrdili. 1 Jan 3, 7. 12) pravdy plný. 13) t. plnou moc v zpravování domu Davidova, to jest církve svaté, jakožto ten, k němuž se vztahuje zaslíbení o království Davidovi učiněné. Podobně Izai. 22, 22. 14) t. kterýž co chce*

LIST DO FILADELFIE. učení dal a jako dvěře jemu otevřel. 2. Zaslíbení o obrácení některých ku pokání učiniti ráčil. 3. Slavné svědectví tomu služebníku vydal a hotovou pomocí jeho potěšil. 4. K stálému se přidržení čistého učení živě napomenul. 5. Věrně pracujícím zaslíbení učinil, že je tím poctí: 1: Aby v jeho církvi jako sloupové jiné zdržovali. 2: Aby novým jménem, to jest synové Boží, slouli. 3: Aby obyvatelé města nebeského byli. *Třetí:* Zavírky toho listu. — VII. Psání k zprávci zboru Laodicenského, při němž povážiti jest hodné: *Jedno:* Přístupu z verše pátého kapitoly první vzatého. *Druhé:* Věci v něm se zdržujících, t. že Kristus Pán: 1. Zprávce

vřené¹⁶, a žádnýť jich nemůže zavřítí¹⁷; nebo máš ač nevelikou moc a ostríhal si slova mého a nezapřels jména mého.

9. Aj, ¹⁸dávámť některé z ¹⁹zběři satanovy, kteříž se praví býti Židé a nejsou, ale klamají; aj, pravím, způsobím to, žeť přijdou a budou se klaněti před nohama tvýma²⁰ a poznajíť, žeť sem já tě ²¹miloval.

10. A poněvadž si ostríhal slova trpělivosti mé, i jáť tebe ²²ostríhati budu od hodiny pokušení, kteráž přijíti má na všecken svět, aby ²³zkušeni byli obyvatelé země.

11. Aj, přijduť brzy; držiž se toho, co máš, aby žádný ²⁴nezval koruny tvé.

12. ²⁵Kdo svítězí, učiním jej sloupem v chrámě Boha svého a nevyjdeť již více ven²⁶; a napíšit na něm jméno Boha svého²⁷ a jméno města Boha svého²⁸, *nového Jeruzaléma sstupujícího s nebe od Boha mého, i jméno své nové.

Niž 21, 2.

13. *Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvim.

Mat. 13, 9.

14. Andělu pak církve Laodicenské piš: Toto praví Amen²⁹, svědek ten věrný a pravý, ³⁰počátek stvoření Božího;

15. Vímt skutky tvé, že ani jsi studený ani ³¹horký; ó by ³²chutně studený byl aneb horký.

16. A tak, že jsi vlašný a ani studený, ani horký, ³³vyvrhu tě z úst svých.

17. Nebo pravíš: Bohatý jsem³⁴ a zbohatl sem a žádného nepotřebuji; a nevíš, že jsi bídný ³⁵a mizerný i chudý i slepý ³⁶i nahý³⁷.

míti a nařídí, toho žádný zrušiti a změnití nemůže. Podob. Izai. 22, 22. 15) Ř. dal. 16) t. udělit sem požehnání svého a posluchače tvé nastrojil a jako dvěře srdce jejich otevřel, aby při tom zboru Filadelfitském užitečně pracoval. Podobně 1 Kor. 16, 9. 2 Kor. 2, 12. 17) t. tobě překážky učiniti, aby učení tvé nemělo průchodu mítí. 18) dal sem; t. některých srdce k tomu nastrojil, aby někdy byvše manové ďáblovi, skrze tebe Bohu získání byli. 19) školy. 20) t. z učení tvého hříchy své poznajíce a v svědomí svém obvinění jsouce, pravdu sobě oblíbí a k tobě přistoupí. Takt z Pavla nepřítel (Skut. 9, 17.), ano i z onoho strážného žaláře učiněn jest přítel. Skut. 16, 29. 21) zamiloval. 22) zachovám. 23) trápení. 24) neuchvátí. 25) vítězího. 26) t. můj vždycky bude a v mé péči zůstává, na věky nezahyne. 27) t. k němu se budu vždycky

znáti, jej milovati, lásky k němu dokazovati a summou k věčné Boží slávě jej účastníti. Viz Exod. 28, 36. 28) t. jakž svatý Pavel mluví, spoluměšťana svatých a domácího Božího neb čeledína jej učim. Efez. 2, 19. 29) t. pravdomluvný. Nebo to slovo: Amen, tolikéž vzniká, jako by řečeno bylo: jest jistá pravda. 30) původ. 31) vroucí. 32) aspoň. 33) budu tě vymítati, vyvrátím tě, vydvím tě; t. jakož voda vlašná nechutenství a dávení žaludku vzbuzuje: tak i vy štědře se ke mně ústy přiznávající, skutkem pak tomu odpírající (Tit. 1, 16.), mne k hněvu ponoukáte a abych sobě vás nic jako sliny na zem vyvržené a pošlapané nevážil, příčinu dáváte. 34) t. svatý, spravedlivý a Krista, lékaře, jako oni farizeové nepotřebující. Mat. 9, 12. Podobně Oz. 12, 8. 1 Kor. 4, 8. 35) politování hodný. 36) t. Boha ani sebe

LIST toho i lid z neživosti a slepoty obviňuje. 2. Rady jemu, co by měl činiti, udílí. 3. Choulostivým, aby se na jeho příkrém domlouvání neuráželi, vstříc vychází. 4. Kajícním zaslíbení činí: 1. Že se chce s nimi smířiti, prosby jejich slyšeti, na pomoc jim přispívati a svědomí jejich spokojiti a jako hody jim připraviti. 2. Královstvím nebeským je počtiti. *Třetí*: Posouditi náleží závěrky toho psání, v. 22.

Ušlechtilé jako živými barvami Boha Otce vymalování, při čemž se předkládá: Jedno: Přístup k tomu učiněný, v němž se o způsobu tohoto zjevení vypravuje, totiž že: Skrze Ducha svatého jest tajemstvím Božím vyučen svatý Jan a jako nebe otevřené sobě měl; slovem Božím, co by měl činiti, jest zpraven. *Druhé*: Svědectví o Bohu: 1. Z strany jeho důstojnosti Božské, že on jakožto soudce na trůnu svém soudy koná. 2. Z strany přirození jeho, jako drahé kamení slavného, všecko slavou naplňujícího a velmi lftostivého i zářivého,

18. Radímť, aby sobě koupil ode mne zlata³⁸ ohněm zprubovaného, aby byl bohatý; a roucho bílé, aby oblečen byl, a neokazovala se hanba nahoty tvé; a očí svých pomaz kollyrium, aby³⁹ viděl.

19. *Já kterěz koli miluji, kárám a tresci; rozhorliž se tedy a čin pokání. *Job 5, 17. Přisl. 3, 12. Žid. 12, 6.*

20. Aj, stojím⁴⁰ u dveří a tluku⁴¹; jestližeť by kdo uslyšel hlas můj a otevřel dvěře⁴², vejduť k němu a budu s ním večereti, a on se mnou⁴³.

21. Kdož svítězí, dám jemu seděti s sebou na trůnu svém⁴⁴, jako i já svítězil sem a sedím s Otcem svým na trůnu jeho.

22. Kdo má uši, slyš, co Duch praví církvím.

KAPITOLA IV.

Viděl sv. Jan Pána sedícího na stoličce u prostřed čtyřmécitma starců 5. a při tom blýskání, zvuk, hromobití, lampy, 6. skleněné moře, 7. čtyřero zvířat a tak divnou Boží slávu.

Potom¹ sem viděl, a aj, dvěře otevřené v nebi, a ten hlas první, kterýž sem byl slyšel jako trouby, an mluví se mnou, říkající: Vstup sem² a ukážíť, co se má dítí potom.

2. A hned byl sem³ u vytržení ducha; a aj, ⁴trůn postaven byl na nebi; a na trůnu⁵ jeden seděl.

3. A ten, jenž seděl, podoben byl obličejem kameni jaspidu a sardiovi⁶; a vůkol toho trůnu byla duha⁷, na pohledění podobná smaragdu;

neznající. 37) t. víry i šlechetného života prázdný. 38) t. aby víry pravé a všeho, což by k spasení potřeboval, z milosti mé došel a tak bez peněz sobě ode mne koupil. Izai. 55, 1. Pěkně pak tu staví zlato, jenž jest víra, proti chudobě, to jest nevěře; roucho, to jest nevinnost a šlechetnost života, proti nahotě; kollyrium, to jest osvícení skrze Ducha Páně, proti slepotě. 39) prohlédl. 40) t. hotov jsem modlitby vyslyšchati, naplnovati i všelijak pomáhati. Izai. 65, 24. 41) t. na dvěře srdce lidského a to i slova svého Božského kázáním i metliček svých na lidi vzkládáním. Job 36, 10. Luk. 15, 18. 42) t. ochotně učení mé, tak jako oni moji vyvolení (Skut. 17, 11.) věrou přijal. 43) t. on bude mým oudem a já hlavou jeho a tak svědomí jeho spokojím a jako hody neb večeri slavnou v duchu jeho způsobím. 44) t. spoludědicem království svého

jej učiním. Podobně Mat. 19, 28. Luk. 22, 30.

1) Počátek druhého dílu věci vypsaných v knize této, v němž se budoucí věci vypisují: 1. V řízení všeho světa, a to se vypravuje až do kapitoly deváté. 2. Obzvláště v církvi až do konce knihy této. V této pak kapitole i v další přístup k vypisování těch věcí, kteréž se v světě dítí měly, téměř toliko se pokládá a v něm na původ těch věcí, to jest na Otce nebeského, Syna jeho milého i Ducha svatého, miláček Páně oči naše otvírá. 2) t. od věcí zemských mysl i srdce svého k nebeským, aby ta Boží tajemství chápati mohl, pozdvihni. Podobně Exod. 3, 5. 3) v duchu. 4) stoličce. 5) kdosi sedící; t. Bůh jakožto spravedlivý soudce. 6) t. pro ukázání jeho velebnosti, moci, slávy a spravedlnosti Božské. Nebo jestližeť to kamení drahé jest

TRŮN BOŽÍ. v. 3. 3. Z strany jeho komonstva, to jest starého Zákona svatých patriarchů a proroků, nového pak svatých apoštolů i jiných věrných jako spolu rádních pánů. 4. Z strany skutků mocných, t. že on hlasem svým hřmotným své věrné probuzuje, nepřátely pak ohromuje a zrakem vševědoucnosti a prozřetelnosti své i skrze Ducha svého všecko spatřuje, řídí a zpravuje. 5. Z strany prostředků, jichž k vykonávání vůle své Božské užívá. 6. Z strany zvelebování jeho: 1: Od svatých andělů. 2: Od lidí pobožných, kteříž tu počtu jemu konají: Jemu se klaněním a před ním opomítáním; hlasy zvučnými a horlivými.

4. A okolo toho trůnu bylo trůnů čtyřmécítma; a na těch trůnících viděl sem čtyřmécítma starců sedících, oblečených v roucha bílá⁸; a měli na hlavách svých koruny zlaté⁹.

5. A z toho trůnu pocházelo blýskání¹⁰ a hromobití a hlasové; a sedm lamp ohnivých hořících před trůnem¹¹, *jenž jsou sedm duchů Božích.

Vjš 3, 1. Item 5, 6.

6. Bylo také před tím trůnem *moře skleně¹², podobné křišťálu; a uprostřed trůnu a vůkol trůnu čtvero zvířat¹³, plných očí s předu i s zadu¹⁴.

Nč 15, 2.

7. První pak to zvíře podobné bylo lvu¹⁵, a druhé zvíře podobné teleti, a třetí zvíře mající¹⁶ tvárnost jako člověk, a čtvrté zvíře podobné orlu letícímu.

8. A jedno každé z těch čtyř zvířat mělo šest křídel¹⁷ okolo, a vnitř plná byla očí a neměla odpočinutí dnem i nocí, říkajíce: *Svatý, svatý, svatý Pán Bůh všemohoucí, kterýž byl a jest i přijíti má.

Izai. 6, 3.

9. A když ta zvířata vzdávala slávu a čest i díkyčinění sedícímu na trůnu, tomu živému na věky věků,

10. Padlo těch čtyřmécítma starců před obličejem toho sedícího na trůnu a klanělo se tomu živému na věky věků a metali koruny své před trůnem¹⁸, říkáouce:

ušlechtilé, ovšem Bůh v své podstatě jest slavný a důstojný. A nad to jakož jaspis má způsob neb podobnost vody, sardius pak ohně, tak on, jakž kdy ráčí, vodou aneb ohněm bezbožné tresce. Gen. 7, 11. Item 19, 24. Exod. 14, 27. 4 Král. 1, 10. 2 Petr 3, 12. 7) t. k ukázaní a osvědčení milosti Boží kajícím, tak jako za dnů Noe. Gen. 9, 13. Podobně Ezech. 1, 28. 8) t. na znamení přímého a spravedlivého soudu kondní bez postupování po vášních a náklonnostech. Exod. 18, 21. Mluvit pak tu podlé způsobu toho, že jakož při soudech zemských neb v městech velikých čtyřmécítma rádních osob a zvláště když se nová i stará rada sejde, obecně bývá, tak že on jako spolurádní pány vyvolené své starého i nového Zákona má; starého Zákona (ať se tak dí) osob dvanáct a nového též dvanáct, skrze něž a jako s nimi spolu soudy své spravedlivé koná. Mat. 19, 28. 1 Kor. 6, 3. 9) Jako by řekl: Mají v hlavě své soud jemný a zdravý, tak že což oni podlé pravidla Božího slova na zemi soudí, toho se i na nebi potvrzení činí (Mat. 18, 18.), anobř mají i svědectví toho, že

nad světem svítězili (Žid. 11, 33.) a účastnosti království Kristova a tak koruny života věčného došli. 10) t. z církve svatě hlas učené čistého a jasného. 11) t. k vyznamení toho, že Bůh Otec všecko spatřuje a Duch svatý hojnými dary svými vyvolené své osvěcuje. Vjš 1, 4. 12) t. množství velké jako nějaké moře lidí Duchem Páně očištěných a osvěcených. 13) t. množství andělů svatých na všech čtyřech stranách světa své povinnosti konajících. Viz Ezech. 1, 5. Jiní to slyší na čtyři skutky Kristovy, totiž že se narodil jako člověk, trpěl jako hovádko, vstal z mrtvých jako lev, mocně na nebesa vstoupil a jako orel zletěl. Jiní pak to obracejí na čtyři evangelisty. 14) t. andělů velmi osvěcených a prozřetelných. 15) t. svatí andělé i jiní prostředkové, jichž Bůh k konání svých soudů užívati ráčí, jsou jako lev udatní, jako vůl silní, jako lidé moudří a rozšafní, jako orel hbití a ochotní. Viz širší vysvětlení Ezech. 1, 5. 16) obličej. 17) vůkol sebe; t. k vyznamení jejich hbitosti. Viz Ezech. 1, 6. 18) t. všecko, což dobrého měli, samému Bohu připisovali (1 Kor. 15, 10. Jak.

KNIHA ZAPEČETĚNÁ. *Velmi pěkné vypsání Syna Božího zjevení, při čemž povážiti sluší toho dvého: I. Přístupu k tomu vypsání učiněného, v němž se potřeby jeho zjevení obsahují, totiž: 1. Aby kniha, jenž jest propast soudů Božích nestižitelná, od něho řízením všech věcí vysvětlena byla. 2. Aby žádosti svatých andělů, žádostivých na ty věci patřiti (1 Petr 1, 12.), dosti se stalo. 3. Aby nemožnosti i mdlobě lidské pomoci učiněna byla. — II. Při tom Syna Božího zjevení povážiti náleží věci samé; tu pak vypravuje se to tré: *Jedno:* Způsob toho svatému Janu zjevení, t. že se stalo: 1. Zevnitř slovem. 2. Vnitř očí mysli jeho skrze Ducha Páně osvícením. *Druhé:* V čem se Kristus tu zjevil? 1. V své osobě dvoje přirození mající a v úřadu svém prostřednickém, jakž toho místo, v němž se ukázal, i jména tu jemu přivlastněná potvrzují. 2. V svých skutcích, t. že zprávu nade všemi věcmi jako nějakou knihu přijal i ji koná a jako čte. Níž 6, 1. *Třetí:* Co se při tom Kristovu zjevení dalo? Zvláštní čest a sláva jemu od tvorů*

11. *Hoden jsi, Pane, přijíti slávu¹⁹ a čest i moc; nebo ty si stvořil všechny věci a²⁰ pro vůli tvou²¹ trvájí i stvořeny sou.

Níž 5, 12.

KAPITOLA V.

Knihy zapečetěné Beránek přijal II. a protož od andělů, zvířat, starců¹³. a ode všeho stvoření spolu s sedícím na trůnu jednotejnou čest, slávu a chválu sobě činěnou měl.

I viděl sem po pravici¹ sedícího na trůnu *knihu² popsanou vnitř i zevnitř, zapečetěnou sedmi pečetmi. *Ezech. 2, 9.*

2. A viděl sem anděla silného, volajícího hlasem velikým: Kdo jest hoden otevřítí³ tu knihu a zrušiti pečeti její?

3. I nemohl žádný ani na nebi, ani na zemi, ani pod zemí otevřítí té knihy, ani pohleděti do ní.

4. Pročež já plakal sem velmi, že není nalezen žádný, kterýž by hoden byl otevřítí a čísti tu knihu, ani pohleděti do ní.

5. Tedy jeden z těch starců⁴ dí mi: Neplač; aj, ⁴svítězilť lev ten, kterýž jest z pokolení Judova, kořen Davidův, aby otevřel tu knihu a zrušil sedm pečetí její.

6. I pohleděl sem, a aj, mezi trůnem a čtyřmi těmi zvířaty a mezi těmi starci⁵ Beránek stojí jako zabitý⁶, maje sedm rohů⁷ a sedm očí⁸, *jenž jsou sedm duchů Božích poslaných na všecku zemi. *Vjř 3, 1. Item 4, 5.*

7. I přišel a vzal tu knihu⁹ z pravice¹⁰ toho, kterýž seděl na trůnu.

8. A jakž vzal tu knihu, ihned těch čtvero zvířat a těch čtyřmécítma starců¹¹ padlo před tím Beránkem, majíce jedenkaždý

1, 17.) i všeho se pro něho opovážiti hotovi byli a před ním se ponižovali. 19) t. jí sobě samému osobiti, nám pak nehodným v ničem ji neudělovati. Tak níž 5, 12. 20) skrze vůli tvou, z vůle tvé. 21) jsou.

1) t. pro ukázaní moci Boží, kterouž všecko jako pravou rukou snadně a spravedlivě koná, a v komž jest co jakého světla, ne od jinud než z trůnu jeho Božského má. 2) t. úsudků Božích aneb úsudky mnohé a mnohá i rozličná Boží tajemství jako do nějaké knihy zapsaná a samé jeho milosti Božské známá. 3) t. vyložiti a vysvětliti to, což Bůh v své radě přetajně usoudil a zavřel. 4) ob-

drželť jest. 5) t. na důvod toho, že jest prostředníkem mezi Bohem a lidským pokolením. 1 Tim. 2, 5. 6) Nenadarmo řekl: jako zabitý; nebo ačkoli Kristus Pán právě umřel, avšak v smrti nezůstal. Skut. 2, 24. 7) t. k významění jeho důstojnosti a moci. Podobně Luk. 1, 69. 8) t. kterýž jsou vševědoucí, velmi prozřetelný a zpytatel srdcí (1 Kor. 4, 5. Žid. 4, 13.), všechny vyvolené osvěcuje a dary Ducha svého jim rozděluje. 9) t. Kristus Pán na znamení moci v konání soudů a učení sobě svěšeného. Nebo kněžím zákon a soudcům právní knihy odvozovány bývají. 10) sedícího. 11) t. všechny obor církve rytčující a v nebi

BERÁNEK. rozumného i nerozumného činěna, totiž: *Předně*: Od lidí pobožných i od andělů předních, a to: 1. Vnitřními duše mocmi. 2. Zevnitřními hlasy, jimiž jemu ke cti vypravovali dobrodiní jeho Božská: Kteráž již u vykoupení nás a poctění duchovním kněžstvím učiniti ráčil a kteráž v uvedení nás do království nebeského učiniti má. *Potom*: Veřejně ode všech svatých andělů, kteříž sedm vlastností Bohu příslušejících přivlastňovali Kristu, totiž: 1. Moc Božskou. 2. Bohatství nestihlé. 3. Moudrost v řízení všech věcí. 4. Sílu v ochraňování věrných a v přemáhání nepřátel. 5. Čest největší. 6. Slávu nevypravitedlnou. 7. Hodnost ode všech k zvelebování. *Naposledy*: Ode všeho vsudy i němého i rozumného tvorů, totiž: 1. Od světél nebeských, krupobití a dešťů atd. 2. Od hvádek, ptactva, zvířel i jiných věcí zemských. 3. Pod zemí od mrtvých, způsobem svým jej chválících. 4. V moři od ryb a ková rozličných.

I. *První počet neb znamení toho, co se budoucně na okružku světa díti mělo, při němž souditi*: 1. Kdo je předukázal? Kristus. 2. Skrze koho? Skrze svaté anděly. 3. Komu? Janovi

z nich ¹²harfu a ¹³báně zlaté plné ¹⁴vůně, jenž jsou modlitby svatých.

9. A zpívali píseň novou¹⁵, řkouce: *Hoden jsi vzíti tu knihu a otevřítí pečeti její; nebo si zabít a vykoupils nás Bohu krví svou ze všelikého pokolení a jazyku a lidu i národu; *Výš 4, 11.*

10. *A učinil si nás Bohu našemu krále a kněží; a budeme královati na zemi. *1 Petr 2, 9. Výš 1, 6.*

11. I viděl sem a slyšel hlas andělů mnohých okolo toho trůnu a těch zvířat i starců a byl jich počet stokrát tisíc tisíců a desetkrát sto tisíců;

12. Řkoucích velikým hlasem: *Hodent jest ten Beránek zabítý ¹⁶vzítí moc a ¹⁷bohatství i moudrost i sílu i čest i slávu i požehnání. *Výš 4, 11.*

13. Též všecko stvoření, kteréž jest na nebi i na zemi i pod zemí i v moři, i všecko, což v nich jest, slyšel sem, řkoucí: Sedícimu na trůnu a Beránkovi požehnání, čest a sláva i ¹⁸síla na věky věků.

14. Čtvero pak těch zvířat řeklo: Amen¹⁹; a těch čtyřmécítma starců padlo a klaněli se živému na věky věků.

KAPITOLA VI.

Při otvirání šesti pečeti, 12. běh a způsob věků budoucích, 14. až i den soudu posledního pod divnými figurami jest ukázán.

I viděl sem, když otevřel¹ ten Beránek jednu z těch pečeti a slyšel sem jedno ze čtyř zvířat, ano praví jako hlasem hromovým: Pod² a² viz.

své měšťanství mající. *Efez. 2, 6. Filip. 3, 20.* 12) nástroj muzický; t. srdce Duchem Páně obživené a vděčné. Nebo z takového zvuk libezný a obět příjemná Bohu pochází. *Žalm 50, 14.* 13) děbány, nádoby. 14) obětí vonných kadění; t. srdce plná poct, chval, díkyčinnosti a modliteb svatých, oněmi zápaly významaných a Bohu jako libá vůně pro Kristu velmi příjemných. *Žalm 141, 2.* 15) t. ne nějakou obecnou ale zvláštní o připraveném v Kristu spasení v nově složenou; světu pak nevěřícímu (*Izai. 53, 1.*) a zázraků

hledajícímu (*1 Kor. 1, 22.*) neobyčejnou, nýbrž divokou. 16) přijítí; t. hoden jest toho, aby jemu jakožto nejmocnějšímu, nejbohatšímu, nejmoudřejšímu atd. všeliká čest i chvála vzdávána byla. *Výš 4, 11.* 17) zboží. 18) mocnost, císařství. 19) t. dějž se tak až do skonání světa a nejinak.

1) t. to, co se budoucně díti mělo, vysvětlil, anobř to z částky nemalé vykonal. Případně pak svatý Jan vypsal napřed v kapitole čtvrté a páté příčiny původní všech věcí řízení; již tuto některá znamená, kteráž ty

OTEVŘENÍ svatému, k tomu opět zvláště povolánému. 4. Jaké to znamení bylo? **PEČETI** 2. 3. 4. 5. Kůň bílý a jezdec. 5. Co znamenalo? To, že Kristus běh světa i církev jako jezdec koně zpravuje; na svět nevděčný šípy svých pomst vypouští; své pak věrné obhajuje. — II. Druhá pečeť neb znamení, při němž souditi: 1. Řeč andělskou, Jana svatého k práci ponoukající. 2. Jaké jest to znamení? Kůň ryzý. 3. Tajemství toho znamení, totiž že vyznamenává krveprolití, nepokoje a války. — III. Třetí pečeť neb znamení, při němž též povážiti náleží: 1. Napomenutí andělského. 2. Jaké to znamení bylo? Kůň vráný. 3. Co znamenalo? Hlad a drahotu, z čehož smutek, koněm vráným předukázaný, pojiti měl. — IV. Čtvrtá pečeť neb znamení, při němž povážiti jest hodné: 1. Rád-ného povolání svatého Jana k spatřování toho divu a zázraku. 2. Jaké to znamení bylo? Kůň plavý. 3. Co předukazovalo? Nemoci a z nich bledost i mor. — V. Pátá pečeť na mučedníky se vztahující, o nichž se vypravuje? 1. Kde jsou? Pod oltářem, to jest pod ochranou Kristovou, v němž jakožto v pravém oltáři posvěcení docházejí a v péči jeho zůstávají. 2. Proč svá hrdla vynasazují? Pro čistou pravdu. 3. Jaký v tom způsob zachovávají? Častokrát sobě nad dílem ďábelským stýští; avšak v tom k Bohu a nejinam zřetel svůj obracejí, v. 10. 4. Čím se v svých bídách těšiti mají? 1. Rouchem spravedlnosti a

2. I pohleděl sem a aj, kůň bílý a ten, jenž seděl na něm, měl lučičtě; a dána jest jemu koruna³, i vyjel,⁴ přemáhaje a aby přemáhal.

3. A když otevřel pečeť druhou, slyšel sem druhé zvíře, řkoucí: Poď a viz.

4. I vyšel jiný kůň⁵ ryzí; a sedícímu na něm dáno jest, aby pokoj vyzdvihl z země a aby se lidé vespolek mordovali; a dán jemu meč veliký.

5. A když otevřel pečeť třetí, slyšel sem třetí zvíře, řkoucí: Poď a viz; i pohleděl sem a aj, kůň vráný a ten, jenž na něm seděl, měl váhu v ruce své.

6. I slyšel sem hlas z prostředku těch čtyř zvířat, an praví: ⁶Měřice pšenice za peníz a tři měřice ječmene za peníz; oleji pak a vínu ⁷neškod.

7. A když otevřel pečeť čtvrtou, slyšel sem hlas čtvrtého zvířete, řkoucí: Poď a viz.

8. I pohleděl sem a aj, kůň⁸ plavý a toho, kterýž seděl na něm, jméno bylo smrt; a peklo⁹ šlo za ním; i dána jest jim moc nad čtvrtým¹⁰ dílem země, aby mordovali mečem a hladem a ¹¹morem a šelmami zemskými.

9. A když otevřel pečeť pátou, viděl sem pod oltářem duše zmordovaných pro slovo Boží a pro svědectví, kteréž¹² vydávali.

10. I ¹³volali hlasem velikým, řkouce: Až dokud, ¹⁴Pane svatý a ¹⁵pravý, nesoudíš a nemstíš krve naší nad těmi, kteříž přebývají na zemi?

11. Tedy dáno jednomu každému z nich roucho bílé¹⁶ a řečeno

Boží skutky předjítí měla, ukazuje, anobř ty skutky Boží, kteréž on při všem oboru světa konati měl, avšak ještě jako v zavinití před oči naše staví, v kapitole pak osmé a deváté světletě je vypisuje. 2) hled. 3) t. na znamení toho, že Kristus vítězí bude. 4) vítěze. 5) ryzavý, načervenaný; t. k vyznamenání krve proliti. 6) Ř. choenix; t. míra neveliká věci sulých, na jakouž otro-

kům na den stravu Řekové odměřovali, čímž se veliká drahotu ukazuje. 7) neubližuj. 8) bledý. 9) t. hrob neb sachty ano i místo zatracencům k trápení oddané a tu k předěšení jich položené. 10) stránkou, částkou. 11) smrti. 12) Ř. měli. 13) křičeli. 14) Hospodine. 15) pravdy plný. 16) t. roucho spravedlnosti a naděje k věčné slávě, na němž věrní mají zde přestávati, zbytek pak a zvláště křivdy své

OTEVŘENÍ rodu nového sobě od Boha z milosti daným, ano i budoucí slavou, kteréž PEČETI 6. z částky okoušejí. 2. Kratičností času, v němž ta vichřice potrvá. 3. Cílem, pro něž Bůh jich v bídách nechává, t. až by se doplnil počet vyvolených. — VI. Šesté znamení, při němž v bedlivý soud to sluší vzíti: 1. Jaké jest to znamení? Zázraků rozličných na nebi i na zemi ukázaní, anobřž nebe i země nad hříchy lidskými, pohrůzkami Božími a nařikáním lidí pobožných strnutí a jako z místa se pohnutí, dolů se skydnutí a strachem utíkání. 2. Co ten zázrak předukazoval? Hrozné všeho světa pohnutí a v něm rozličné proměny, svízele, zádavy, tak že lidé budou se strachem skrývati a smrti sobě žádati, spatřující: 1. Hněv Boží, na nějž prvé nemnoho dbali. 2: Svědomí své hnetlivé, s nímž před Bohem nebudou moci ostáti, v. 17.

I. O zvláštní péči Boží, kteréž k svým vyvoleným i v těch divných vichřicích postaveným dokazovati ráčí: 1. V tom, že duchům nečistým ani nepřítelům jiným, kteříž větríku čistého učení vítí zbraňují, anobřž i toho větru tělesného, libě vějíceho, vyvoleným nepřejí,

jest jim, aby ¹⁷odpočívali ještě za malý čas, ¹⁸až by se naplnil počet spoluslužebníků jejich a bratří jejich, kteříž zmordováni býti mají jako i oni.

12. I pohleděl sem, když otevřel pečet šestou a aj, zemětřesení veliké stalo se, a *slunce zčernalo jako pytel zíněný a měsíc všecken byl jako krev. *Mat. 24, 29.*

13. A hvězdy nebeské padaly na zemi podobně jako dřevo říkové smítá s sebe ¹⁹ovoce své, když od velikého větru kláceno bývá.

14. A nebe se schovalo jako kniha ²⁰zavřená a všeliká hora i ostrovové z místa svého pohnuli se.

15. A králové země i ²¹knížata i bohatí a ²²úředníci a mocní i každý služebník i všeliký svobodný skryli se v jeskyních a v skálí hor;

16. A řekli horám i ²³skálí: *Padněte na nás a skrejte nás před tváří toho, jenž sedí na trůnu a před hněvem toho Beránka.

Nř 9, 6. Izai. 2, 19. Oz. 10, 8. Luk. 23, 30.

17. Neboť jest přišel den ten veliký hněvu jeho; i kdo bude moci ostáti?

KAPITOLA VII.

Viděl sv. Jan čtyři anděly 2. a pátého k ochranění věrných příšlého; 4. slyšel počet znaných; 9. viděl církev a nezčislný zástup před tránem Božím stojících 11. a s anděly v předivné slávě Boha radostně chválících.

Potom pak viděl sem čtyři anděly¹, stojící na čtyřech úhlech země, držící čtyři větry² zemské, aby nevál vítr na zemi³, ani na moře, ani na žádný strom⁴.

2. A viděl sem jiného anděla⁵, vystupujícího od východu slunce⁶, majícího pečet Boha živého⁷, kterýž zvolal hlasem velikým na ty čtyři anděly, jimž dáno, aby škodili zemi a moři,

Bohu poroučeti. 17) počekali. 18) Ř. dokudž by se nenaplnili i spoluslužebníci jejich. 19) říky, pupence. 20) svinutá. Viz Žalm 40, 8. 21) přední lidé. 22) hejtmané. 23) skálám.

1) t. duchy zlé, nečisté, kteříž mnoho zlého a zvláště vyvoleným Božím z dopuštění Božího činí. Takť sou rodiče první svedli (Gen. 3, 4.), Joba svatého trápili (Job 1, 14.), čarodějníky proti Mojžíšovi vzbudili (Exod. 7, 11.), nýbrž i Pána Krista pokoušeli (Mat. 4, 1.)

a Jidáše proti němu ponukli. Luk. 22, 3. Jan 13, 27. Jiní to slyší na anděly dobré, duchy čisté, kteříž z vůle a do vůle Boží všecky lidi a zvláště vyvolené na všech čtyřech stranách světa rozsazeně před věmi zlými ochraňují aneb na zlý svět pomsty uvozují. Ezech. 1, 11. 12. 2) země. 3) t. aby tak duše i těla zmořena byla. 4) t. na lidi v jakémžkoli důstojenství postavené a na zemi neb na moři přebývající. 5) t. Krista Ježíše,

POZNAMENÁNÍ LIDU
IZRAELSKÉHO.

své vůle nad pobožnými provozovatí nedá. 2. Že své vyvolené od bezbožných sobě odděluje: Duchem svým, věrou, láskou i nadějí znamená, v své ochraně má a aby k nim nepřátelé přístupu neměli, jako zapečetuje. 3. Církev svou sobě shromažďuje, a to: 1: Z lidu Izraelského, jehož se počet tu jistý pokládá pro ukázaní toho, že v něm ne tak mnoho jako v jiných národech, svých vyvolených má. 2: Z lidu pohanského, z nichž sobě podle slibu svého (Gen. 15, 5.) nezásluhou počet věřících, jako jest počet hvězd, vybírá. — II. O srdečné vděčnosti, kterouž za tu péči Pánu Bohu prokazují: *Jedno*: Lidé pobožní, o nichž se vypravuje: 1. Kde to činí? V církvi i v nebi. 2. V jakém způsobu? U víře a šlechetném životě. 3. Co ke cti Bohu svému ohlašují? Všecko, což jest dobrého, jemu samému připisují. *Druhé*: Andělé duchové čistí, jejichž se tu vypisuje: 1. Způsob zevnitřní. 2. Píseň

3. Řka: Neškodte zemi, ani moři, ani stromům, dokudž⁸ neznamenáme služebníků Boha svého na čelích jejich.

4. I slyšel sem počet⁹ znamenáných; sto čtyřiceti a čtyři tisíce jich znamenáno ze všech pokolení synů Izraelských.

5. Z pokolení Juda dvanácte tisíců znamenáných; z pokolení Ruben dvanácte tisíců znamenáných; z pokolení Gád dvanácte tisíců znamenáných;

6. Z pokolení Asser dvanácte tisíců znamenáných; z pokolení Neftalim dvanácte tisíců znamenáných; z pokolení Manasses dvanácte tisíců znamenáných;

7. Z pokolení Simeon dvanácte tisíců znamenáných; z pokolení Leví¹⁰ dvanácte tisíců znamenáných; z pokolení Izachar dvanácte tisíců znamenáných;

8. Z pokolení Zabulon dvanácte tisíců znamenáných; z pokolení Jozef dvanácte tisíců znamenáných; z pokolení Beniamin dvanácte tisíců znamenáných.

9. Potom pohleděl sem, a aj, zástup veliký, kteréhož by žádný¹¹ přecísti nemohl, ze všech národů a pokolení a lidí i jazyků, ani stojí¹² před trůnem a před obličejem Beránka, oblečení jsouce v bílé¹³ roucho; a palmy¹⁴ v rukou jejich.

10. A volali hlasem velikým, řkouce: Spasení jest¹⁵ od Boha našeho na trůnu sedícího a od Beránka.

11. A všickni andělé stáli okolo trůnu a starců a čtyř zvířat; i padli¹⁶ před trůnem na tváři své a¹⁷ klaněli se Bohu,

anděla a prostředníka věčné smlouvy. *Mal.* 3, 1. 6) t. poslaného od Otce nebeského. *Jan* 16, 28. 7) t. toho anděla, kterýž zároveň cti s svým Otcem, jakožto jeho podstatný obraz, (*Kolos.* 1, 15. *Žid.* 1, 3.) užívá a na nebi i na zemi moc všelikou má. *Mat.* 28, 18. 8) nezapečetíme; t. z jiných neoddělíme a neochráníme, jako se podobně stalo při pobytí v Egyptě všeho prvorozeného (*Exod.* 12, 13.) a oddělení Bohu Arona služebníka věrného. *Exod.* 28, 36. 9) zapečetěných. Viz *Ezech.* 9, 4. 10) t. z rodu a pokolení kněžského. Zahmul pak to pokolení s jinými proto, že v nové církvi všickni duchovní Izraelitové jsou v tom sobě rovní, že všickni jsou kněží duchovní k obětování obětí duchovních postavení. *Vyš* 1, 6. *Item* 5, 10. *Rím.* 12, 1.

1 Petr 2, 9. Pokolení pak Dan z počtu toho vypouští proto (jakž někteří smyslí), že podle předpovědění patriarchy svatého Jákoba (*Gen.* 49, 17. 18.) od pravé počty Boží dávno se bylo odvrátilo a v los pohanů přišlo, pročez ani v prvních knihách Parali-pomenon rodina jeho se nevyčítá. 11) zčísti. 12) t. v službách a počtách jsou příjemní, což jinak než skrze víru býti nemůže. *Žid.* 11, 6. 13) sukňe, pláště; t. šlechetného života. *Vyš* 6, 11. 14) t. patrná znamení a svědecví vítězství, kteréž nad ďáblem a světem skrze víru obdrželi. *1 Jan* 5, 4. 15) Ř. Bohu aneb Boží. Podobně *Žalm* 3, 9. 16) t. poctivost jeho milosti Božské činice a blesku jeho velebnosti snéstí nemohouce, pročez se o nich svědčí, že křídly svými tvář svou přikrývají.

SLÁVA BOŽÍCH VYVOLENÝCH. vděčnosti plná, v. 12. — III. Rozmlouvání o slávě a blahoslavenství Božích vyvolených, při čemž povážiti jest hodné: 1. Kdo o tom rozmlouval? Anděl, kterýž pro nastrojení svatého Jana otázku o vyvolených učinil: Kdo jsou? Odkud čistoty a svatosti nabyli? Jak nebezpečství znikli? 2. S kým rozmlouval? S svatým Janem k svému neumění se přiznávajícím a za osvětlení žádajícím. 3. Které částky té jejich slávy býti ukazoval? *Jednu*: V tomto životě, že totiž Bůh: Za služebníky své je sobě zvolil; v své ochraně jako v stínu je chová. *Druhou*: V budoucím životě, t.: Že je všech bíd zbaviti ráčí; k věčnému dobrému přivede, v. 17.

1. Otevření sedmé pečeti, předukazující některé na světě věci budoucí, při čemž souditi: 1. Kdo ji otevřel? Kristus. 2. Co z toho pošlo? Strnutí a užasnutí všechněch na nebi nad tím, co se dítí na světě mělo. — II. Vypsání skutečného konání při světu bezbožném těch věcí předukázaných; ty pak věci vypisuje: *Jedno*: Summovně a hromadně, a tu souditi: 1. Skrze koho bývají konány? Skrze anděly jako zhůru lermo troubící. 2. Od koho? Od Krista, kterýž vůní libou zasloužení svého svatyni nebeskou naplňuje a modlitby svých

12. Řkouce: Amen! ¹⁸ Požehnání a sláva a moudrost a díkyčinění a čest a moc i síla Bohu našemu na věky věků. Amen.

13. I ¹⁹ promluvil ke mně jeden z těch starců a řekl mi: Kdo jsou tito oblečení v bílé roucho a odkud přišli?

14. I řekl sem jemu: Pane, ty víš²⁰. I řekl mi: To jsou ti, kteříž přišli z velikého ²¹ssouzení; a umyli roucha svá a zbílili ²²je ve krvi Beránkově.

15. Protož jsou před trůnem Božím a slouží jemu dnem i nocí v chrámě jeho; a ten, jenž sedí na trůnu, ²³zastěňovati je bude;

16. *Nebudouť lačněti více, ani žízňiti více, a nebude býti na ně slunce ani žádné horko. Izai. 49, 10.

17. Nebo Beránek, kterýž jest u prostřed trůnu, pásti je bude a dovedeť je k živým studnicím vod; a *setře Bůh všelikou slzu s očí jejich. Izai. 25, 8. Níže 21, 4.

KAPITOLA VIII.

Pečet sedmá otevřina; 2. sedm andělů se postavilo před obličejem Božím; 3. jiný anděl kadil při oltáři; 7. potom ti andělé čtyři jeden po druhém troubili a v tom přehrozně Boží pokuty, na svět přijiti mající, sou předukázány.

A když otevřel pečet sedmou¹, stalo se mlčení na nebi jako za půl hodiny.

2. I viděl sem sedm těch andělů, kteříž stojí² před obličejem Božím, jimž dáno sedm trub.

3. A jiný anděl přišel³ a postavil se před oltářem, maje kadidlnici zlatou; i dáni sou jemu ⁴zápalové mnozí, aby je obětoval

Izai. 6, 2. 17) klanějíce. 18) dobrořečení. 19) Ř. odpověděv. 20) t. ty sám mně to oznámí a mně vyučiti můžeš. 21) úzkosti; t. do věčného odpočinutí. 22) Ř. roucha. 23) stínití bude na ně, přebývatí bude s nimi.

1) t. poslední z těch sedmi napřed položených (výš kap. 5, 1.), pročež někteří na den poslední to, což tou pečeti předukázáno, obrazejí. V této pak kapitole i další svatý Jan před oči naše staví skutečné toho při světu a nepřátelích Kristových konání, což těmi pečeti neb znamení sedmi předukázáno.

2) t. hotovi jsouce, což Bůh rozkáže, vykonati. O sedmi pak andělích pořad zmínku činí pro ukázaní toho, že Bůh neráčí pojednou prehlivosti své na svět zpurný a převrácený vylévati; ale pomalu v rozdílných časech a to ještě jako s nějakým rozpakováním to činí, vždy očekávaje, zdali by sobě kteří usmyslili a pokání činili. 3) t. Kristus Pán, kterýž na svět přišel, ten anděl věčné smlouvy (Mal. 3, 1.) a kněz dokonalý, oním knězem jednou v rok na oltáři k očištění lidu obětí obětujícím (Exod. 30, 10.) vyznamenaný. 4)

TROUBENÍ ANDEŮ. vyvolených příjemné Bohu Otcí činí. 3. Odkud je koná? S nebe. 4. Jaké věci činí? Oheň hněvu svého v světě nevděčným zaněcuje a rozličné bouře na něj uvozuje. *Druhé:* Po částkách skutky Boží podle pořádku andělů až do verše 19. kapitoly další rozbírá: 1. skutek Boží vztahuje se k lidem na zemi přebývajícím a ourodám zemským. 2. skutek Boží vztahuje se na moře i na to, což v něm neb na něm přebývá. 3. skutek Boží vztahuje se ke všelijakým vodám ku pití příhodným: 4. skutek Boží vztahuje se k světům nebeským, nejednou podle předpovědění Páně se zatmívajícím. Luk. 21, 25.

I. Pátý skutek Boží, kterýž na světě koná, dopouštěje na čas duchům zlým i antikeristu, synu jejich, i jiným náhončím, aby vůli svou provodili, a tu se vypisuje: 1. Od koho bývají

s modlitbami všechněch svatých⁵ na oltáři zlatém, kterýž jest před trůnem.

4. ⁶I vstoupil dým zápalů s modlitbami svatých z ruky anděla před obličej Boží.

5. I vzal anděl kadidlnici a naplnil ji ohněm z oltáře a svrhl ji na zem; i stalo se hromobití a hlasové a blýskání i zemětřesení.

6. A těch sedm andělů, kteříž měli sedm trub, připravili se, aby troubili.

7. I zatroubil první anděl, a stalo se krupobití a oheň smíšený se krví a svrženo jest to na zem; a ⁷třetí díl stromů shořel a všecka tráva zelená spálena jest.

8. Potom zatroubil druhý anděl a jako hora veliká ohněm hořící uvržena jest do moře; i obrácen jest v krev třetí díl moře,

9. A zemřel v moři třetí díl stvoření těch, kteráž měla duši, a třetí díl lodí zhynul.

10. A v tom třetí anděl zatroubil, i spadla s nebe hvězda veliká, hořící jako pochodně a padla na třetí díl řek a do studnic vod.

11. Té pak hvězdy jméno bylo Pelynek; i obrátil se třetí díl vod v pelynek a mnoho lidí zemřelo od těch vod, nebo byly zhořkly.

12. Potom čtvrtý anděl zatroubil, i ⁸udeřena jest třetina slunce a třetina měsíce a třetí díl hvězd, tak že se třetí díl jich zatměl a třetina dne nesvítila a též podobně i noci.

13. I viděl sem a slyšel anděla jednoho, an letí ⁹po prostředku nebe a praví hlasem velikým: Běda, běda, běda ¹⁰těm, kteříž přebývají na zemi pro jiné hlasy trub tří andělů, kteříž mají troubiti.

KAPITOLA IX.

Pátý anděl zatroubil 3. a přehrozná trápení lidí skrze kobylky vylita sou na bezbožné; 13. po zatroubení pak šestého anděla rozvázáni sou čtyři zhubcové lidí 16. a k tomu přidán jest převeliký počet strašlivých jezdců.

Potom anděl pátý zatroubil i viděl sem, ano hvězda¹ s nebe spadla na zem, a dán jest jí klíč od studnice propasti².

kadění mnohá. 5) t. účastníků Kristových. Viz 2 Kor. 1, 1. 6) vnesl se; t. příjemné a vzácné byly a jsou pro zasloužení Kristovo oběti chval i modliteb věrných a vyvolených Božích. Nebo sic jinak bez té vůně oběti Kristovy, to jest bez účasti její, oběti naše

Bohu vzácné býti nemohou. 7) třetina. 8) raněna. 9) prostředkem. 10) obyvatelům země.

1) t. anděl jako nějaká hvězda slavou se třpytící s nebe sstoupil. Ten pak anděl jest buď Kristus Pán, kterýž má klíč pekla i smrti (výš 1, 18.), buď anděl, duchové čistí,

KOBYLKY. na svět propouští? Od Krista neb z jeho poručení od anděla. 2. Odkud a s jakou mocí? Z pekelných propastí a to s tou mocí, aby mnohé oslepovali a jako na ruby všecko obraceli. 3. Jaké jest jejich přirození, t. jaká jest jejich jako nějakých kobylek hbitost, nečíslnost a škodlivost i moc? t. že tajně i zjevně jako štírové škodí, a tu se vypravuje: Komu škoditi nemohou? Spasencům. Komu škoditi mohou? Zatraccencům. Pokud mohou škoditi? Dokudž jim Bůh povolí. S jak velkým zlým lidí mnohých a zvláště bezbožných? 4. Vypisuje, jaké povahy a vlastnosti mají, že t.: Vždycky jsou ke všemu zlému hotovi; při vzdělávání svého království na světě jsou šťastní; chytře pod náboženstvím a vlidností své dílo zlé dělají; úlisností svou jako nevěstky k sobě mnohé vábí a v chlipnosti se vydávají; mocně vsteklost svou provodí; mocí a nadáními opatření jsouce,

2. Kterážto otevřela studnici propastí; *i³ vyšel dým z té studnice jako dým z peci veliké; i zatmělo se slunce⁴ i povětrí⁵ od dýmu té studnice.

Niže 14, 11.

3. A z toho dymu vyšly kobylky⁶ na zemi, jimžto dána jest moc taková, jakouž moc mají štírové zeměští.

4. Ale řečeno jim, *aby neškodily trávě zemské⁷, ani čemu zelenému⁸, ani kterému koli stromovi⁹, než toliko lidem, †kterých nemají znamení¹⁰ Božího na čelích svých. *Výš 7, 3. †Ezech. 9, 4.

5. Dáno jest pak jim, ne aby je zabíjely¹¹, ale trápily za pět měsíců¹²; a aby trápení jich bylo jako trápení od štíra, když by uštkl člověka.

6. *Protož v těch dnech hledati budou lidé smrti, ale nenaleznou ji; a žádati budou zemřítí, ale smrt uteče od nich. *Výš 6, 16.*

7. ¹³Způsob pak těch kobylek podobný byl koňům připraveným k boji¹⁴; a na hlavách jejich byly jako koruny¹⁵ podobné zlatu a tváři jejich jako tváři lidské¹⁶;

8. A měly vlasy jako vlasy ženské¹⁷ a *zuby jejich byly jako zubové lvů¹⁸;

Joel 1, 6. Item 2, 8.

kteréž Kristus k konání své vůle svaté posílá. Níž 20, 1. 2) t. od nejhlubšího, nejžalostivějšího a nejtmavějšího místa pekelního, v němžto řetězy mrákoty ďábové jsouce svázání, zůstávají musejí (2 Petr 2, 4. Jud. v. 6.), jediné leč kdy na čas od Boha propuštění bývají. 3) vyvalil se; t. všecko zlé a všelijaké neřády, bezbožnosti, kacířstva ďábel na svět uvedl, tak aby všecko všudy zprznil, zatemnil, na ruby obrátil, v hromadu smísil, až i vyvolené, by možné bylo, svedl. 4) t. což koli jest téměř na světě nejprřednějšího, nejslavnějšího, nejosvicenějšího a světla duchovního jakou jiskru majícího, všecko ďábel po sobě potáhl. 5) t. lid mnohý obecní, kterýž od služebníků, jako povětrí mhou naplněné od slunce, osvícován býti má. 6) t. jakož (podle svědeckví některých) z dymu neb povětrí porušeného kobylky se plodí: tak také z učení kacířského neb antikristova mnoho se řehol a sekt vyléhl. 7) t. lidem u vtře sprostým a upřímným, kteříž by snadně, jako tráva, usvadnouti, to jest od pravdy odrazení býti mohli. 8) t. vyvoleným Božím, životem šlechtným z víry se zelenajícím. 9) t. lidem pobožným a u víře zrůst beroucím i ovoce

skutků dobrých nesoucím. 10) t. lidem nevěřícím a dávkou Duchu Páně, jenž jest znamením Božího vyvolení (Efez. 1, 13.), nemajícím. 11) t. ďáblu i synu jeho, antikristu, neb byla ještě tehdy dána tak plná moc jako potom v prodlených částech, o čemž níže v. 13. 14. 12) t. za drahně let. Aneb jakž někteří vykládají, za sto a padesáte dnů, to jest za sto a padesáte let. Ta pak léta od Řehoře sedmého, kterýž prve stouhl Hildebrandus Senensis, někteří učitelé počítají a dokonání jich na časy Řehoře devátého obracejí. 13) tvárnost. 14) Jako by řekl: Bezbožníci vždycky jsou k různicem a nevolám schopní a hotoví, anobř na každého bez ostýchání se jakého koli věku, stavu a povolání, dotírají. 15) t. své království vzdělávají a pyšně sobě počínají. 16) t. všechny věci své chytře, opatrně a prozřetelně zpravují i pěkně, vlidně k lidem se ukazují a pod tím všecko zlé kují. Nebo když o nich Duch Páně praví, že mají jako tváři lidské a nedí sprostá: mají tváři lidské, tím ukazuje, že při nich není pravé moudrosti, opatrnosti, upřímnosti a lásky, ale pod tím rouchem ovčím kryjí své vlčí zuby (Mat. 7, 15.), lsti a podvodny. 17) t. jsou chlipní, rozkošní,

ANTIKRISTOVO TYRANSTVÍ. žádného se nebojí; na všechny strach svůj pouštějí; svou lstí jako ocas ze všeho se vytočiti umějí; jakkoli se pokorně a vlně ukazují, však jsou jedu plní. 5. Vypisuje hlavu jejich, to jest předního ďábla a antikrista, jimž dvě jména dává: 1: Židovské. 2: Řecké. — II. Šestý Boží skutek, kterýž skrze ty rány a zvláště skrze antikrista na všech čtyřech stranách světa koná, a tu se pokládá: 1. Z čího povolení na svět tyrané takoví přicházejí? Z Kristova, kterýž skrze ně svět pro jeho hříchy tresce. 2. Jak jich mnoho? Téměř počet nezčíslný. 3. Jací jsou? Jako oheň velmi hrozí a jako lvové velmi silní a střely své ohnivé, zvláště antikrist, z úst svých vypouštějící. 4. Co zlého činí? Lidi a zvláště pobožné trápí. — III. Svědectví na závěrku toho všeho, co se vůbec na světě děje, nešlechtnému světu vydané, že totiž ačkoli na něj ruka Boží doléhá, však on ani těmi úsudky Božími při něm vykonanými se pohnouti nedá,

9. Měly také pancíře jako pancíře železné¹⁹; a zvuk křídel²⁰ jejich jako zvuk vozů, když množství koní běží k boji;

10. A měly ocasy podobné štírům a žihadla v ocasích jejich byla; a moc jejich byla škoditi lidem za pět měsíců.

11. Měli pak nad sebou krále, anděla propasti, jemuž jmén o židovsky Abaddon²¹ a řecky Apollyon.

12. ²²Bída jedna pomínula a aj, přijdou ještě dvě bídy potom²³.

13. Tedy šestý anděl zatroubil i slyšel sem hlas jeden ze čtyř rohů oltáře zlatého, kterýž jest před obličejem Božím,

14. Řkouce šestému andělu, kterýž měl troubu: Rozvěž ty čtyři anděly²⁴, kteříž jsou²⁵ u vězení při veliké řece Eufrates²⁶.

15. I rozvázání sou ti čtyři andělé²⁷, kteříž byli připraveni k hodině a ke dni a k měsíci a k roku, aby zmordovali²⁸ třetí díl lidí.

16. A byl počet vojska lidu jízdného²⁹ dvěstěkrát tisíc tisíců; nebo slyšel sem počet jich.

17. A též viděl sem koně u vidění a ti, kteříž seděli na nich, měli pancíře ohnivé a hyacintové a³⁰ z siry; hlavy pak těch koní byly jako hlavy lvové; a z úst jejich³¹ vycházel oheň a dým a sira.

18. A tímto trojím zmordována jest třetina lidu, totiž ohněm a dymem a sirou, kteréž vycházely z úst jejich.

19. Nebo³² moc jejich jest v ústech jejich a v ocasích jejich; ocasové zajisté jejich jsou podobni hadům, majíce hlavy, jimiž škodí.

20. Jiní pak lidé, kteříž nejsou zmordováni těmi³³ ranami, nečinili pokání z skutků rukou svých, aby se neklaněli ďáblům a

nečistí, úlisní a ochalební. 2 Tim. 3, 6. 18) t. velmi jsou vsteklí a velice škoditi mohou. 19) t. mají proti čisté pravdě srdce zatvrdilé a jsou těmi i jinými svobodami a nadáními opatřeni, aby k nim často ani podle práv přikročiti nebylo lze. Ne nadarmož pak opět Duch Páně tak mluví: jako pancíře, ale pro ukázaní toho, že nejsou tak mocní, aby nemohli býti pravdou přemoženi. 20) t. často-krát na stáde Páně malíčké vyvolávají, proti němu bouří, tak že mnozí před nimi se třásti a v kout utíkatí musejí. 21) v řeckém pak (jazyku) jméno má Apollyon; t. vyhlazující aneb k zahynutí přivozující. 2 Tes. 2, 3. 22) R. bída jedno. 23) t. o nichž níž 11, 14. 24)

t. duchy nečisté a pomocníky jejich, kteříž prvé moci a záповědi Boží jako nějakým řetězem svázání byli (výš 7, 3.), aby podle vůle své škoditi nemohli. O čtyřech pak andělech zmínku činí pro ukázaní toho, že Bůh nástrojům hněvu svého na všech čtyřech světa stranách úzdu v zlém jejich předsevzetí do času pouští. 25) v vazbě. 26) t. v Babyloně duchovním, oním Babylonem tělesným, kterýž při řece Eufrates ležel a přibýtkem draků učiněn byl (Jer. 51, 37.), vyznamenaným. 27) t. ďáblové i antikristovi náhlebníci na všechny čtyři strany světa rozeslaní. 28) třetinu. 29) dvakrát sto tisíc tisíců. 30) sirkové; t. měli srdce zlostí a nenávistí hořící. 31) pátal. 32)

ANDĚL STOJÍCÍ aby činil pokání z hříchů čelících: 1. Proti první tabuli Božího NA ZEMI A NA MOŘI. zákona. 2. Proti druhé tabuli téhož zákona.

1. Služba učiněná k dověrnému přijímání těch věcí, obzvláště k církvi příslušejících, kteréž již dále vypisovati bude, k tomu pak slouží předkládaje: 1. Původ těch věcí, t. důstojnou a všechno svou prozřetelností řídicí osobu Kristovu. 2. Způsob, jímž jsou ty věci zjeveny, totiž že Pán Kristus: 1. Ne nějak bez soudu ale s rozmyslem jako z knih nějakých zemi i moře jakožto Pán všeho ty věci zjeviti ráčil. 2. Ne nějak potajemně (jako falešní proroci činí), ale mocným právě lvoým hlasem to učinil, čehož za svědky hromo-

modlám zlatým a stříbrným a měděným i kamenným i dřevěným, kteréžto *ani hleděti nemohou, ani slyšeti, ani choditi.

Žalm 115, 4. 5.

21. Aniž činili pokání z vražd svých, ani z ³⁴trávení svých, ani z smilstva svého, ani z ³⁵krádeží svých.

KAPITOLA X.

Anděl slavný jednou nohou na zemi, druhou na moři stoje, volal; 4. sedm hromů mluvilo; 7. on potom s přísahou jistý všech časů cíl osvědčil 9. a knížky, kteréž v rukou držel, Janovi sv. snísti dal.

I viděl sem jiného anděla¹ silného, sstupujícího s nebe, oděného oblakem; a duha na hlavě jeho² byla a tvář jeho jako slunce³ a nohy jeho jako sloupové ohniví⁴.

2. A v ruce své měl knížku otevřenou⁵; i postavil nohu svou pravou na moři a levou na zemi⁶.

3. A volal hlasem velikým, jako by lev řval; a když dokonal volání, mluvilo sedm hromů⁷ hlasy své.

4. A když odmluvilo sedm hromů hlasy své, byl bych to psal; ale slyšel sem hlas s nebe řkoucí ke mně: Zapečet to, co mluvilo sedm hromů, než nepiš toho.

5. Tedy anděl, kteréhož sem viděl stojícího na moři a na zemi, pozdvihl ruky své k nebi,

*moci. 33) pokutami. 34) čarování. 35) zlo-
dějství.*

Začíná se druhý díl věcí budoucích a ty se obzvláště vztahují k církvi: 1. Rytěrující, před zavedením antikristovým, pod zavedením i po obnově čisté pravdy a vítězství v Kristu nad nepřátely; a to se vypisuje až do kapitoly dvacáté. 2. Svítězilé, až do konce knihy této. V této pak kapitole téměř jen toliko k vypisování těch věcí přístup se činí. 1) *t. Krista Pána (výš 7, 2.), kterýž když skutky své mocně a patrně koná, tehdy k nám s nebe jako sstupuje a přichází (Ezech. 42, 2.), nýbrž osobně k soudu živých i mrtvých na oblaci přijíti má. Skut. 1, 11. 2) t. na znamení toho, že ten, kdož na něj věrou patří a pokání činí, má v něm, tak jako tam někdy oni po potopě (Gen. 9, 13.), Otce nebeského na sebe velmi laskavého. 3) viz výš 1, 16. 4) t. silné a k spasení nepřátel dostatečné. Nebo jakož sloupové neb pilířové sta-*

vení zdržují, nohy pak po některých věcech šlapají, tak Kristus Pán své vyvolené milostně jako na rukou nese; nepřátely pak pošlapává a za podnož noh svých pokládá. 5) t. úsudků Božích, kteréž on při církvi konati ráčí. Nebo kniha soudů a ortelů Božích na všechnen okršlek světa se vztahujících v rukou Otce nebeského, stvořitele všech věcí, jest ukázána (výš 5, 1.); ale kniha soudů Božích, z níž pošly věci dole v této knize předložené a k církvi příslušející, v rukou vykupitele našeho jest zjevena a to ještě otevřená pro ukázání toho, že on sám smysl Písem svatých svým vyvoleným otvírá. Luk. 24, 32. 45. 6) t. všechno moře i zemi sobě podmanil a všudy kázáním svého evangelium na moři i na zemi království své vzdělal. 7) mluvení svá; t. služebníci rozličnými dary Ducha Páně jsouce obdařeni, slovy světlými a srozumitelnými Krista mocně kázali, nýbrž i jiní všelijací od Krista zřízení prostředkové

ZAMĚŘENÍ CHRÁMU. bití měl, v. 3. 3. Svými přísahami to všechno stvrdil, v. 6. — II. Dvojím způsobem zvláštním svatého Jana k zvláštním opět věcem povolání, t.: *Jedno*: Patrným znamením, v němž se vypravuje: 1. Že s nebe nastrojen byl, aby knihy plné proroctví požádal. 2. V tom, že smysl Kristův při svatých Písmích jako z knihy nějaké z ruky jeho vzaté předkládati má, jest zpraven. 3. Povolán jsa, povolně se k tomu najítí dal. 4. Práci; jelikož naň od Boha vzložena byla, sobě chutnal; jelikož pak věci zamoučené církvi předkládati měl, nad tím těžkost v srdci svém cítil. *Druhé*: Hlasem, jímž sobě to zevnitřní znamení vysvětlené měl.

I. *Vypisuje běh církve nové za tisíc dvě stě a šedesáté let: Jedno*: Potěšený, t. že Bůh: 1. Chrám církve své pravidlem slova svého i poctu svou v ní vzdělává: bezbožné pak

6. A přísáhl⁸ skrze živého na věky věků, kterýž stvořil nebe i to, což v něm jest, a zemi i to, což na ní jest, a moře i to, což v něm jest, že již více času nebude⁹;

7. Ale ve dnech hlasu sedmého anděla¹⁰, když bude troubiti, dokonánoť bude tajemství Boží, jakož zvěstoval služebníkům svým prorokům.

8. A ten hlas, kterýž sem byl slyšel s nebe, opět mluvil se mnou a řekl: Jdi a vezmi tu knížku otevřenou¹¹ z ruky anděla stojícího na moři a na zemi.

9. I šel sem k andělu a řekl sem jemu: Dej mi tu knížku. I řekl mi: Vezmi a pozři ji¹²; a učiníť hořkost v břiše tvém, ale v ústech tvých budeť sladká jako med.

10. I vzal sem tu knížku z ruky anděla a pozřel sem ji; i byla v ústech mých sladká jako med, ale když sem ji pozřel,¹³ hořko mi bylo v břiše mém.

11. I dí mi: Musíš opět prorokovati lidem a národům a jazykům i králům mnohým.

KAPITOLA XI.

Svědkové Páně dva mocní a slavní od šelmy přemoženi a zbiti byli 8. a těla jejich nepohřbená na ulicích velikého města ležeti mají; II. ale potom vstanouce z mrtvých, v nebe vstoupí 15. a po té, když sedmý anděl zatroubí, Kristus Pán království obdrží a slávu svou nebeskou předivně zjeví.

Idána mi třtina¹ podobná prutu, a postavil se tu anděl, řka: *Vstaň² a změř³ chrám Boží i oltář⁴ i ty, kteříž se⁵ modlí v něm. *Ezech. 40, 5. atd. Item 41, 1. atd. Item 42, 1. atd.*

2. Ale síň, kteráž⁶ vně jest před chrámem, vyvrz ven⁷ a neměř

všecko mocně, což on poručil, konali. 8) t. v své neproměnné radě to uložil a zavřel. 9) t. času pokušení a bíd po dni soudném nebude. 10) t. toho, o němž níž 11, 15. Item 16, 17. 11) Ř. v ruce. 12) t. v srdce své ochotně přijmi, rozvažuj a tomu, což se v ní předkládá, rozuměj. Podobně Ezech. 3, 1. 3. 13) Ř. zhořklo břicho mé. Viz Ezech. 3, 3. 1) t. pravidlo Božího slova, podle něhož bych církve i řád v ní výborný vzdělal. Podobně Ezech. 40, 4. 2) t. k konání své povinnosti přístup. 3) t. církve svatou obnov,

formu její a jistá znamení, po nichž poznána býti má, ukáž a co má býti v ní věřeno i činěno, tím pravidlem Božího slova upřímně vyměř, což by se pak s tím pravidlem Božího slova chybovalo, naprav. 4) t. děje-li se v církvi pocta Boží pravá, na oltáři tam někdy u figuře vyznamenaná a pro ten oltář, Krista Ježíše (Žid. 13, 10.), příjemná, bedlivě toho považ a k tomu přihlídní. 5) poklonu čini, klanějí se. 6) zevnitř ven z chrámu; t. podle toho, že od svatyně svatých oddělena byla, avšak k témuž stavení neb chrámu při-

PROTIVENSTVÍ OD ANTIKRISTA. od ní odměšuje. 2. Že jí služebníky, ač nemnohé u přirovnání antikristových, však věrné a čistým učením i životem svítící, dávati ráčí. 3. Moc slova svého předivnou skrze ně provádí i je opatruje; nad nepřátely pak jejich hrozně mstí, v. 5. *Druhé*: Zarmoucený, a tu se vypravuje: 1. Kdy vyvolené Boží a zvláště služebníky věrné zarmoucené věci potkávají měly? Po vykonání jejich prací. 2. Od koho? Od antikrista, té šelmy. 3. Jaké? Hrdel jim odjímání a pohřbů zapovídání a tak nad živými i mrtvými tyranství provozování. 4. Kde? V antikristovu

jí; ⁸ neboť jest dána pohanům⁹, a budouť ¹⁰ tlačiti město svaté za čtyřiceti a dva měsíce¹¹;

3. Ale dám je ¹² dvěma svědkům svým, kteříž budou prorokovati¹³ tisíc dvě stě a šedesáte dnů, oblečení jsouce v pytle¹⁴.

4. *Tiť jsou dvě olivy a dva svícnové¹⁵, stojící před obličejem Boha Pána vsí země. *Zach. 4, 11.*

5. Jimžto jestliže by kdo chtěl ¹⁶ ubližovati, oheň ¹⁷ vyjde z úst jejich a šíře nepřátely jejich; a kdož by koli jim škoditi chtěl, takť musí zabit¹⁸ býti.

6. Tiť mají moc zavřítí nebe¹⁹, aby nepršel déšť za dnů proctví jejich; a mají moc nad vodami, aby je obrátili v krev a bili zemi všelikou ranou, kolikrát by koli chtěli.

7. Ale když dokonají svědectví své²⁰, *šelma²¹ ta vystupující z propasti válku povede proti nim²² a svítězí nad nimi i zmoruje je. *Dan. 7, 21. Níže 13, 7.*

8. A ležeti budou těla jejich mrtvá na ²³ rynku města velikého,

náležela. 7) t. nech jí tak, neměť jí. Jako by řekl: Pokrytců a kacířů i jiných bezbožníků za oudy církve neměj (1 Jan 2, 19.), anobřž těch, kteříž jsou ven z církve, nesud (1 Kor. 5, 12.), ale o stádece sobě svěřené věrně pečuj a to všechněm, že téměř vždycky antikristova církev šíře jest na světě nežli Kristova rozprostřina, v známost uved. 8) a jest. 9) t. nebo taková zpoňaněli. 10) choditi po něm; t. podlé litery tělesný Jeruzalém, v smyslu pak duchovním církev svatou pod antikristovým královstvím budou velmi ssuzovati. 11) t. jakž se hned vykládá (níž v. 3.), za tisíc dvě stě a šedesáte dnů, to jest za čas velmi dlouhý a samému Pánu Bohu známý. Aneb jakž někteří učitelé vykládají, za tisíc dvě stě a šedesáte let. Ta pak léta od Kristovy smrti počítají a dokonání jejich na věk Bonifacia osmého obracejí. 12) t. město neb chrám své svaté církve služebníkům svým u přirovnání náhončích antikristových nemnohým, nepatrným, opovrženým a téměř jako jednomu toliko neb dvěma svěřim, avšak takovým, kteříž by sobě jednomyslně díla mého dělali pomáhali a k osvědčení pravdy, kteráž ve dvou neb ve třech svědčích stálá býti má (Deut. 17, 6.) tak dostateční byli, aby jejich moudrosti, nepřátelé odepřítí nemohli. Luk. 21, 15. Takovýté byl za svého času Eliáš, Micheáš, Zorobábel, Jozue (Zach. 4, 6.), též učedníci Páně po dvou poslaní (Luk. 10, 1.) a v potomních

časích mistr Jan Hus a Jeroným i jiní. 13) t. úřad svůj v sprostnosti jako někdy Eliáš, Jan Křtitel, konati. 4 Král. 1, 8. Mat. 3, 4. 14) t. s mnohými ssouženými a zámutky. 15) Jako by řekl: Tiť jsou milosti Boží prostředkové, skrze něž on světlem učení svého lidská srdce osvěcuje. Viz Zach. 4, 14. Někteří ty dvě olivy a ty dva svícny na Zákon starý a nový, jiní na Augustýna a Jeronýma obracejí. 16) škoditi. 17) pála; t. oheň pravdy čisté svědomí bezbožníků jako tam někdy tělesně oheň, kterýž k žádosti Eliášově s nebe sstoupil, bude trápiti, páliť a pomsty jim osvědčovati. 4 Král. 1, 10. 2 Kor. 10, 4. 18) t. pomst Božích okoušeti. 19) t. mocí Kristovou hříchů zadržovati (Mat. 18, 18.) a pomsty věčné i časné v zákoně Božím osvědčené (Deut. 28.), jako jest rez a sucho, osvědčovati a déšť požehnutí Božího, aby na bezbožné nedštílo, jako se to někdy tělesně za času Eliášova stalo (3 Král. 17, 1.), osvědčováním zastavovali a jakž někdy Mojžíš i tu vodu v krev obrátil (Exod. 7, 20.), všecko nepohodlí na bezbožné uvozovati. Podobně se prorokům připisuje, že oni lid nepobožný od tváři Boží zapuzují. Jer. 15, 1. 20) t. běh svůj dokonají a vůli Boží poslouchají. 21) t. antikrist. 22) t. pobožným lidem bude se protiviti a je mordovati. 23) ulicích; t. v Babyloně duchovním, kdež antikrist svou stolicí postavil a z království světského duchovní učinil. To pak slyší nejedni na čas léta milostivého, kteréž

ZATROUBENÍ ANDEĽA SEDMÉHO. království a zvláště kdež jest jeho sídlo neb stolice. 5. Co za tím mělo pojití? 1: Radost nepřátelům do času nastati. 2: Čistá pravda k obnovení svému měla přijíti a tak ti věrní zmordovaní služebníci jako ožiti, anobř hned zde a ovšem v věčné slávě oslaveni býti. 3: Hrozné světa a zvláště, kdež antikrist svou stolicí má, pohnutí mělo vzniknouti. — II. Staví před oči naše způsob církve vítězící, jaký má býti do světa skonání, anobř s nemalé částky svítězilé a v nebi přebývající, a tu vypravuje to tré: 1. Od koho sobě měl ten běh církve oznámený? Od Boha skrze anděly. 2. Jaký? Velmi radostný v tom, že Kristus Pán má

kterěž slove duchovně Sodoma²⁴ a Egypt²⁵, kdežto i Pán náš ukřižován jest²⁶.

9. A vidati budou mnozí z pokolení a z lidu a z jazyků i z národů ta těla jejich mrtvá za půl čtvrtá dne²⁷; ale těl jejich mrtvých nedadí pochovati²⁸ v hrobích.

10. Anobř ti, kteříž přebývají na zemi, radovati se budou nad nimi a veseliti se; a dary budou posýlati jedni druhým; nebo ti dva proroci²⁹ trápili ty, jenž přebývají na zemi.

11. Ale po půl čtvrtu dni³⁰ duch života od Boha poslaný vstoupil do nich³¹; i postavili se na nohách svých³² a bázeň veliká spadla na ty, kteříž je viděli.

12. Potom³³ slyšeli hlas veliký s nebe, řkoucí k nim: Vstupte sem³⁴; i vstoupili na nebe³⁵ v oblace a hleděli na ně nepřátelé jejich.

13. A v tu hodinu stalo se zemětřesení veliké a desátý díl města padl a zbito jest v tom zemětřesení³⁶ sedm tisíců³⁷ lidu a jiní zstrašeni sou a³⁸ vzdali slávu Bohu nebeskému.

14. ³⁹Bída druhá pomínula a aj, třetí bída přijde rychle.

15. A sedmý⁴⁰ anděl zatroubil: I stali se hlasové velicí v nebi řkoucí: Učiněnat sou království všeho světa Pána našeho a⁴¹ Krista jeho a kralovatiť bude na věky věků.

Bonifacius osmý léta Kristova 1300. ustanovil a mnohá tyranství nad pobožnými provodil. **24)** t. pro mnohé Sodomské hříchy, kteříž se tam paší. **25)** t. pro mnohá trápení, kteráž tam antikrist, jako někdy Faraó v Egyptě, vyvolením činí. **26)** t. v svých oudech, jako tam někdy tělesně v Jeruzalémě. Podobně Skut. 9, 4. **27)** t. jakž někteří smyslí, za toho půl čtvrtá léta, v němž jakž svědčí Bergomensis, po tom létě milostivém Bonifacius ještě živ byl. Aneb raději za ten všecken čas tím tisícem dvěma sty a šedesáti dny miněný. Výš v. 3. **28)** do hrobu. **29)** obtěžovali; t. obzvláště antikrista, mrzkosti jeho odkrývající a jemu statečně v oči nahlédající i od něho lid odvozuující. Ano i lid mnohý podlé soudu těla trápili, když jemu ku pokání sloužili a pomstami Božími hrozili. Nebo evangelium svaté jest světu křížem těžkým i smradem odporným a smrtelným. 2 Kor. 2, 16. **30)** Slyší to učitelé někteří na ten čas, to jest na toho půl čtvrtá léta, v němž (jakž oni píší) Bonifacia hrozné Bůh zahanbil, to způsobiv, aby v vézení život svůj dokonal a tak ohněm prchlivosti Boží sehlcen byl. **31)** t. ne tak dalece do těl

jejich v Pánu odpočívajících, jako že Bůh na místa jejich služebníky jiné v duchu horlivosti a v moci jim podobné vzbuditi ráčí, jakž někdy to učinil, když Jana Křtitele v duchu a v moci Eliášově poslal. Luk. 1, 17. **32)** t. ta pokušení popřestanou a služebníci poddechnou i antikristu mocně odpírati budou. **33)** uslyšeli. **34)** t. Bůh své vyvolené a zvláště služebníky církve v svou péči a ochranu jako z země do nebe aneb do nejpevnější skrýše vzal, aby jim žádný mimo jeho vůli svatou uškoditi, ani jejich dílu překážky učiniti nemohl. Podob. Žalm 83, 4. Izai. 49, 2. Aneb jako by řekl: Ta ssouzení menší neb větší trvati budou, až vyvoleným řečeno bude: Moji milí služebníci vstupte sem a vejděte v radost Pána svého. Mat. 25, 21. **35)** skrze oblak. **36)** Obracejí to někteří na hrozné bouřky, kteréž po obnovení čisté pravdy a jako meče mezi lidmi puštění (Mat. 10, 34.) nastaly. Jiní pak slyší to na zemětřesení, kteréž (jakž Bergomensis a Platina píše) léta Kristova 1301. a po létu milostivém od Bonifacia nařízeném prvního roku bylo, jímž se nemalo dosti velikých stavení ssulo. **37)** Ř. jmén lidí. **38)** dali

ŽENA SLUNCEM ODĚNÁ. plnou již moc prokázati a jako zřetelně kralovati a od svých vyvolených zde v milosti i v věčné slávě ctěn býti; na nepřátely hněv svůj vylévati; věrně pracujícím bohatě odplaceti. 3. Jakými znamenými ten běh církve sobě ukázaný utvrzený měl? 1: Těmi, kteráž očima viděl. 2: Kteráž ušima slyšeti neb jinými smysly cítiti a pochopiti mohl.

I. *O původu a jako početi se církve křesťanské, a tu souditi: Jedno: Kde svůj původ vzala? V lidu Judském, mezi nimiž jako v životě matky jest počata, a to matky takové: 1. Spravedlností a slávou Kristovou se trpytící. 2. Věci na světě jako měsíc nestálých*

16. Tedy těch čtyřmécítma starců, kteříž před obličejem Božím sedí na ⁴²stolicích svých, padli na tváři své a klaněli se Bohu,

17. Řkouce: Díky činíme tobě, Pane Bože všemohoucí, kterýž jsi a kterýžs byl a kterýž přijíti máš; nebo si *přijal moc svou velikou a ⁴³království ujal. *Mat. 28, 18. Luk. 19, 14.*

18. I rozhněvali se národové a přišel hněv tvůj a ⁴⁴čas mrtvých, aby souzeni byli, a aby dána byla odplata služebníkům tvým prorokům i jiným svatým i všechněm, jenž se bojí jména tvého, malým i velikým; a aby zkaženi byli ti, kteříž ⁴⁵nakažují zemi.

19. I otevřín jest chrám Boží na nebi a ⁴⁶vidína jest archa smlouvy jeho v chrámě jeho; i stalo se blýskání a ⁴⁷hlasové a hromobití a zemětřesení i krupobití veliké.

KAPITOLA XIII.

Ženy sluncem oděné drak sedmihlavý syna sežrati chtěl; 7. ale Michal archanděl draka přemohl, 10. nad nímž ačkoli účastníci Beránkovi svítězili 11. i žena uletěla 16. a země řeku vypila: 17. však ten drak proti ostatkům svatých bojovati nepřestává.

Ukázal se ¹div veliký na nebi; žena² oděná sluncem³, pod jejímiž nohama byl měsíc⁴ a na jejíž hlavě byla koruna dvanácti hvězd⁵,

2. A jsuci těhotná, ⁶křičela pracující ku porodu⁷ a trápěcí se, aby porodila.

3. I vidín jest jiný div na nebi; nebo aj, ⁸drak veliký⁹ ryšavý¹⁰ ukázal se, maje hlav sedm¹¹ a rohů deset¹²; a na těch hlavách svých sedm korun¹³.

čest. 39) Ř. běda; t. o níž výš v. 9, 12. Tak hned. 40) t. poslední z těch sedmi, kteříž pořád budoucí věci předpovídali. Výš 10, 7. 41) pomazaného. 42) trůnů. 43) uvázals se v své království; t. skutečně si toho, že jsi králem, dokázal. 44) chvíle uložena, příhodná. 45) kazí, porušují. 46) ukázala se; t. Kristus Pán, pravda jakož jiných figur tak i archy, v učení svém v známost jest uveden a v milostné přítomnosti své vyvoleným svým zjeven. 47) zvukové.

1) znamení, zázrak. 2) t. církev svatá a zvláště v Izraeli tehdyž shromážděná, sama z sebe mdlá a k ženě, pohlaví mdlejšímu, připodobněná. Podobně Izai. 54, 1. Gal. 4, 27. 3) t. světlém víry a šlechetného života podlé naučení Ducha Páně (Mat. 5, 14. Filip.

2, 15.), ozdobená. 4) t. kteráž se s věcmi časnými jako měsíc nestálými (1 Kor. 7, 31.) nespojuje, jim neslouží a pod nohama neleží, ale nad nimi panuje, ano i na světě rozličným proměnám poddána bývá. 5) t. čistým učením a služebnicky věrnými, jakýchž bylo dvanáct apoštolů, opatřena a korunou slávy věčné obdařena. 6) křičí. 7) t. církev prvotní, byvši toho žádostiva, aby rozplozena byla, veliké překážky a trápení od farizeů a zákonníků apoštolům se protivících za drahý čas měla. Skut. 3, 15, Item 4, 18. Item 5, 28. 8) had; t. ďábel velmi lstivý. Níž v. 9. 9) t. tak nazvaný pro velikou moc sobě od Boha propůjčenou a pro veliké množství těch, kteréž do svých osidel zjimané má (2 Tim. 2, 26.) a skrze něž i v nich své zlé dílo dělá. Efez.

XII.

S. JANA.

BOJ MEZI se opovažující. 3. Dědičky života věčného. 4. Věrně i s mnohými
 DRAKEM A ANĚLÝ. těžkostmi o její rozmnožení pracující. *Druhé:* Ssoužení hned při
 počátku jejím na ní se valící. Tu pak vypravuje se: 1. Od koho
 ta ssoužení původ měla? Od ďábla, jehož tu obraz nejedněmi slovy pěkně maluje. 2. V čem?
 1: Z strany oboru všech oudů jejích, mezi nimiž s pobožnými bezbožní sou smíšení, a
 mrtvolky od ďábla svedeny. 2: Z strany samých vyvolených, kteréž ďábel také, by možné bylo,
 sehltili usiluje. — II. O zjevení se a jako zplození církve nové, a tu se vypisuje: 1. Čas
 jejího plození. 2. Moc a udatnost jejího plodu. 3. Ochrana Boží po vstoupení Kristovu na
 nebe k ní prokázána, v. 6. 4. Boj o ni vedený, a tu souditi: Kde byl ten boj? Kdo tu
 bojoval? S kým? Proti komu? 5. Vítězství, v němž ukazuje, kdo jest v tom boji přemožen?
 6. Kam se octl, jsa přemožen? 7. Triumf po vítězství slavený, o němž se vypravuje: 1: Kdo
 a kde ten triumf slavil? Lid Boží. 2: Co k slávě Kristu vypravoval? Mnohé věci. 3: Jaké

4. Jehož ocas strhl třetinu hvězd s¹⁴ nebe a svrhl je na zem; ten pak drak stál¹⁵ před ženou, kteráž měla poroditi, aby jakž by porodila, syna jejího sežral¹⁶.

5. I porodila syna¹⁷ pacholíka, kterýž měl¹⁸ zpravovati všechny národy prutem železným¹⁹; i²⁰ vytržen jest syn její k Bohu a k trůnu jeho.

6. A žena utekla na poušť²¹, kdež měla místo od Boha připravené, aby ji tam²² živili za dnů tisíc dvě stě a šedesát.

7. I stal se boj na nebi²³; Michal²⁴ a andělé jeho²⁵ bojovali s drakem a drak bojoval i andělé jeho²⁶;

8. Ale nic²⁷ neobdrželi, aniž jest nalezeno více místo jejich na nebi²⁸.

9. *I svržen jest drak ten veliký, had starý, jenž slove ďábel a satanáš, kterýž svodí všecken okršlek světa svržen jest na zem²⁹ i andělé jeho s ním svržení sou.

Luk. 10, 18. Niž 20, 2.

10. I slyšel sem hlas veliký, řkoucí na nebi: Nyní stalo se spasení a moc i království Boha našeho a moc³⁰ Krista jeho; nebo

2, 2. 10) t. vražedlný (Jan 8, 44.) a krví svatých se rdějící. Podobně výš 6, 4. 11) t. jsa velmi chytrý, prozřetelný a sedmi zborům, to jest vši obecné církvi křesťanské (výš 1, 4.) všelijak odporný, proti ní rohatý i velmi silný. 12) t. více nežli jest rohů a církvi Beránkových, čímž se ďáblova moc a ke všemu zlému příprava ukazuje. 13) t. takový jest, že sobě království světa nestydatě osobuje (Luk. 4, 6.) a mnohé i krále sobě podmaňuje. 14) nebeských; t. falešní proroci, jenž jsou ďáblův ocas plný jedu (Izai. 9, 15.), mnohé podlé světa moudré, opatrné a slavné od věci nebeských odvedli a k zamilování věci zemských je obrátili. 15) t. pohotově byl a jako hrdlo otevřené měl. 16) t. čisté učení, jakž by se jímalo lidských srdcí, rychle udušil (Luk. 8, 12.) a církev při začátku jejím potlačil. 17) t. buď Krista, kterýž v srdcích lidských přebývá a jako se rodí (Gal. 4, 19.), podlé čehož i církev od něho jako od své hlavy Kristem jest nazvána (1 Kor. 12, 12. Gal. 3, 16.), buď některého zvláštního církve učitele, jakýž byl svatý Štěpán, Pavel apoštol, Apollo, Athanasius, Chrysostomus, Ambrosius, Augustinus, mistr Jan Hus, Luter, Cvinglius a jiní těm podobní. 18) Ř. pásti.

19) t. Kristus Pán (Žalm 2, 9.), kterýž moc na nebi i na zemi přijav (Mat. 11, 27. Item 28, 18.), berlou neb prutem slova svého (Žalm 110, 2.), bezbožníky skrze své věrné služebníky potírá (2 Kor. 10, 4.) a skrze ně kraluje. 20) vychvácen; t. buďto Kristus skrze na nebe vstoupení, buďto každý věrný služebník skrze předivné od Boha ochránění. Podobně výš 11, 12. 21) t. po Kristovu na nebesa vstoupení na světě zde i onde jako na poušti se kryla a líbosti světa opustivši, raději s oním Mojžíšem nepohodlí snášela (Zid. 11, 24.), nežli by s bezbožnými tovaryšila. 22) chovali, krmili; t. apoštolé a jiní věrní služebníci slovem života věčného. 23) t. v církvi svaté, s nebe svůj původ a v nebi své obcování majíci. Gal. 4, 26. Filip. 3, 20. 24) viz Dan. 10, 13. 25) t. duchové čisté a služebníci věrní i vrchnosti pobožné a summou všickni Boží vyvolení. 26) t. netoliko ďábel sám přední ale i jiní ďáblové nižší (Mat. 25, 41.), proti nimž jest také naše bojování (Efez. 6, 13.), ano i lidé na světě mnozí mocní, moudří, slavní a bohatí, ďáblu se propůjčující. 27) nemohli odolati; t. neobdrželi vítězství. 28) t. v srdcích vyvolených Božích. Luk. 10, 18. 29) t. pod nohy vyvolených Božích jest potírán

ZLOST příčiny toho ukazoval? Přemožení ďábla. 4: Čím ten triumf zavřel? Napomenutím pobožných; pohrůzkou bezbožníkům učiněnou. — **III.** O zlosti nepřítelů. **ĎÁBELSKA.** přítele ďábla proti církvi nové po jejím zplození neb po porodu prokazané, při čemž posouditi náleží: 1. Odkud sobě příčinu k tomu vzal? Z svého zahanbení. 2. Čím tu zlost prokázal? Tím, když pokušeními církev stihá a za ní jed nečistého učení vylévá i nepřátely proti ní jako řeky bouří, niž v. 15. 3. Na kterou částku její tu zlost svou vylil? Na oboji, totiž: 1: Na tu, kteráž z lidu Judského shromážděna a předivně ochráněna byla, výš v. 13. 14. 2: Na tu, kteráž z lidu pohanského pošla.

svržen jest žalobník bratří našich, kterýž žaloval na ně před obličejem Boha našeho dnem i nocí.

11. Ale oni svítězili nad ním skrze krev Beránka a skrze slovo svědectví svého; a nemilovali ³¹duší svých až do smrti.

12. Protož veselte se nebesa a kteříž přebýváte v nich; běda těm, jenž přebývají na zemi a na moři; nebo ďábel sstoupil k vám, maje hněv veliký, věda, že krátký čas má.

13. A když užíval drak, že jest svržen na zem, honil ženu tu, kteráž porodila toho pacholika.

14. *Ale dána sou té ženě dvě křídla ³²orlice veliké, aby letěla od tváři hada na poušť, na místo své, kdež by ji ³³živili do času a časů a do půl času³⁴. Výš v. 6.

15. I vypustil³⁵ had z úst svých po té ženě vodu jako řeku, aby ji řeka zachvátila³⁶.

16. Ale země pomohla ženě; nebo otevřela země³⁷ ústa svá a ³⁸požřela řeku, kterouž vypustil drak z úst svých.

17. I rozhněval se drak na tu ženu a šel bojovati s jinými³⁹ z semene jejího, kteříž ostríhají příkázání Božích a mají svědectví Ježíše Krista.

18. I stál sem⁴⁰ na písku mořském.

(Řím. 16, 20.) a nemoha nad nimi své moci provozovati, obrátil se k lidem hovadným a jako svině po zemi pysk svůj vlekoucím. **30)** pomazaného. **31)** životů. **32)** orla; t. církev svatá zvláštní mocí a silou k přemáhání nepřátel od Boha jest obdařena a před nimi ochráněna a jakž někteří vykládají, v čas dobytí Jeruzaléma do místa soukromního a v straně ležícího za Jordán do města Pellam jest obrácena. Jiní ta dvě křídla slyší na Zákon starý a nový, jimž se církev proti nepřítelům hájí. **33)** chovali; t. chlebem Božského slova. Viz výš v. 6. **34)** t. za čas nedlouhý, samému však Bohu známý. Aneb jakž někteří vykládají: za půl čtvrtá léta. Dan. 7, 25. Ta pak léta od toho času, v němž se lid Judský své vrchnosti zprotivil, až do vyvrácení města Jeruzaléma i s chrámem počítají. **35)** t. Římany proti Judským a národy mnohé proti církvi zbouřil, jed nečistého učení do ní vlil, ji zošklivil a kládky na ni skrze své náhonci vydal. **36)** t. aby ji mnohými těžkostmi od víry odvedla a v nevěru uvedla. **37)** zemí rozumějí se všelijaké cesty a

prostředkové, skrze něž Pán Bůh své vysvobozuje, jako když nepřátelé jejich na zahynutí přivodí a s cesty skládá, čehož příklad při oněch, kteříž se proti Mojžíšovi zrotili a od země požřeni byli (Num. 16, 32.) též při Herodesovi, kterýž se červy rozlezl (Skut. 12, 23.) a tak do země zprovozen byl. Někdy pak to činí, obraceje to na jiné, což nepřítelů na církev nastrojili; tak učinil Judským, za něž na výplatu mouřeniny (Izai. 43, 3.) vydati ráčil. A někdy někoho nastrojuje, aby se o ně zasadil, čehož příklad při svatém Pavlovi, kteréhož Lyziáš Židům jako z hrdla vychvátil, ješto se byli přísahou zavázali, že chleba jísti nebudou, dokudž by Pavla nezabili. Skut. 23, 14. atd. **38)** vypila. **39)** t. oudy jejími z lidu pohanského pošlými. **40)** t. pohotově k spatřování budoucích vidění. J. stál; t. jakž prudká voda podbírá písek, tak ten drak nepřátely proti církvi podněcoval a vlnobití moře světa tohoto vzbuzoval; avšak jakž nad písek nic není nestálějšího, tak on s svým usilováním zničil.

ŠELMA. I. O říši někdejší Římské, a tu souditi to dvě: Jedno: Co svatý Jan činí při vypisování té říše? 1. Kontrfekt její vlastně maluje. 2. Běh její a proměny ukazuje. 3. Slávu její vypisuje. 4. Na její pýchu a tyranství oči nám otvírá. 5. Dílo její nešlechetoné proti Bohu i lidem konané předkládá. 6. Poddané její v známost uvodí. Druhé: K čemu toho, což o té říši píše, užiti náleží? 1. K bedlivému pozorování toho, co se v světě i

KAPITOLA VIII.

Šelmě hrozné, pardovi podobné, 7. proti svatým bojovati i nad nimi svítěziti dopuštěno; II. jiná šelma k beránku podobná divné věci provodila, 16. jejíhožto charakteru kdož nepřijal, kupovati ani prodávati nemohl.

I viděl sem šelmu¹ vystupující z moře², kteráž měla sedm hlav³ *a deset rohů⁴; a na rozích jejích deset korun⁵ a na hlavách jejích jméno rouhání⁶; Niž 17, 12.

2. Byla pak šelma ta, kterouž sem viděl, podobná⁷ pardovi a nohy její jako nedvědí⁸ a ústa její jako ústa lvová; i dal jí drak sílu svou⁹ a trůn svůj i moc velikou.

3. A viděl sem, ano jedna z hlav jejích jako¹⁰ zbitá byla až na smrt; ale rána její smrtečná uzdravena jest; tedy divivši se všeska země, šla za tou šelmou.

4. A klaněli se tomu draku, kterýž dal moc šelmě; klaněli se i šelmě, řkouce: Kdo jest podobný té šelmě? Kdo bude moci bojovati s ní?

5. I dána sou jí ústa mluvící veliké věci a rouhání; a dána jí moc vládnouti za čtyřiceti a dva měsíce¹¹.

6. Protož otevřela ústa svá k rouhání se Bohu, aby se rouhala jménu jeho i stánku jeho¹² i těm, kteříž přebývají na nebi¹³.

7. Dáno jí i bojovati s svatými a přemáhati je; a dána jí moc nad všelikým pokolením, nad rozličným jazykem i nad národem.

8. Protož klaněti se jí budou všickni, kteříž přebývají na zemi, *jichžto¹⁴ jména nejsou napsána v knihách života Beránka toho zabitého od¹⁵ počátku světa. Niž 17, 8.

1) Mnozí učitelé srovnávajíce proroctví Daniele proroka (Dan. 7, 23.) s tímto viděním, slyší to na čtvrtou monarchii Římskou, dokudž ještě v ní na větším díle pohané přednost drželi. Nebo se nic tuto vrchností dobrých a milostivých nedotýká, kteréž ne nějaké šelmy ale dobrodincové slovou. Luk. 22, 25. 2) t. tu monarchii z rozličných a mnohých národů jako z moře shromážděnou. 3) t. kteráž byla mocná a chytrá, tak jako ten drak, o němž výš 12, 3. 4) t. velmi mocná, silná a desíti Božím příkázáním odporaná byla. Aneb jakž někteří vykládají, deset zemí jako nějakých oudů k sobě připojených měla. Viz Daniel při verši 7. a kapitole 7. 5) t. jakž se vykládá (niž 17, 12.): deset králů. Címž jest to vymalováno, že rozliční nepřátelé Boží budou jednomyslně ďáblu napřed v sedmi korunách ukázanému (výš 12, 3.), v suzořování církve napomáhati a ji přemáhati. 6)

t. budou sobě titul, moc a čest Božskou rouhavě osobovati, čehož příklad na Oktaviovi, Kaligulovi, Domiciánovi a jiných (viz Dan. 7, 25.), v čemž jich antikrist následuje. 2. Tes. 2, 4. 7) rysu; t. zvířeti peřestému. Címž se ukazuje rozličnost národů, hříchů, povah atd. v tom lidu. 8) t. velmi mstivá byla. 9) t. vida, že neujde andělu, kterýž jej do propasti zavřel (niž 20, 2.), nezavrhl své moci a síly, ale jí té šelmě propůjčil, aby jí sám někdy užiti mohl a skrze ni provodil. 10) raněná smrtečně; t. císař Julius, po jehož zamordování zdálo se, že ta monarchia klesla, avšak skrze Antonia jest pozdvižena. Aneb raději slyšáno to býti může na císaře Nerona, kterýž byv vypovědán, hrdlo sobě odjal a zpráva císařská na Vespaziana a jiné přenesena, kteříž to císařství zase utvrdili a jako zhojili. 11) viz výš 11, 2. 12) t. církvi svaté, jenž jest dům Boha živého. 13) t. těm,

SELMA. v církvi děje, v. 9. 2. K předěšení nepřátel církve, jimž rovným za rovné odměněno bude. 3. Ku potěšení pobožných na světě ssoužených. — II. O říši antikristově, jež vypisuje: 1. Povstání. 2. Obraz. 3. Skutky, totiž: 1. Pokrytství, kteréž jménem Kristovým přiodívá. 2: Svod mnohých, a tu vypravuje: Koho svedla? Obyvatele země, níž v. 14. Jakým způsobem? Divy rozličnými, svými kouzly způsobenými. Též učením nečistým a modlářstvím hrozným. 3. Tyranství, kteréž provozuje: Nad lidmi; nad věcmi lidem k užívání přidanými.

9. Má-li kdo uši, slyš.

10. *Jestliže kdo ¹⁶do vězení povede, do vězení půjde; zabije-li kdo mečem, musí mečem zabít býti. †Zdeť jest trpělivost a ¹⁷víra svatých.

* Gen. 9, 6. Mat. 26, 52. † Níž 14, 12.

11. Potom viděl sem jinou šelmu ¹⁸vystupující z země a měla dva rohy podobná beránkovým ¹⁹, ale mluvila jako drak.

12. Kterážto všecku moc první té šelmy provozuje před tváří její ²⁰; a působí to, ²¹že země i ti, kteříž přebývají na ní, klanějí se šelmě té první, jejížto rána smrtečná uzdravena byla.

13. A činí divy veliké ²², tak že i ohni rozkazuje sstupovati ²³s nebe na zem před obličejem lidským.

14. A svodí ty, jenž přebývají na zemi těmi divy, kteréžto dáno jí ²⁴činiti před obličejem šelmy, ²⁵říkající obyvatelům země, aby udělali obraz té šelmě, kteráž měla ránu od meče, ale ožila zase.

15. I dáno jí, aby dáti mohla ²⁶ducha tomu obrazu šelmy, aby i mluvil obraz té šelmy; a aby to ²⁷způsobila, kteříž koli neklaněli by se obrazu té šelmy, aby byli zmordováni.

16. A rozkazuje všechněm, malým i velikým, bohatým i chudým, svobodným i v službu podrobeným, aby ²⁸měli znamení na pravé ruce své aneb na čelích svých ²⁹;

17. A aby žádný nemohl kupovati ani prodávati ³⁰, než ten, kdož má ³¹znamení aneb jméno té šelmy ³² aneb počet jména jejího ³³.

kteréž Bůh v své zvláštní ochraně má. Viz výš 11, 12. Item 12, 5. 14) jichžto jména nejsou napsána od ustanovení světa v knihách života (níž 17, 8.), t. kteříž nejsou od věku v Kristu vyvoleni. 15) ustanovení, založení; t. jehož zasloužení na kříži způsobené všechněm vyvoleným od počátku světa prospěšné bylo (viz Efez. 1, 11.) a kterýž figurami neb oběťmi byl vyznamenán a jako v nich obětován, anobř také i v svých mučedlnících byl od počátku světa mrdován. 16) lidi zajímá. 17) věrnost; t. zdeť jest potřeba trpělivosti proti té zšelmilé ukrutnosti dosazovali a věrnost Bohu zachovati. 18) t. antikrista. Ta pak šelma tak z země vystupovala, že se pomaličku nepatrně vypínala a rostla, až se potom nade všecko, což slove Bůh, posadila (2 Tes. 2, 4). Ukazujeť se tím mluvením i to, že antikristovo království od Kristova, jehož království není z tohoto světa (Jan 18, 36.), jest velmi rozdílné a tak všelijak Kristu odporne. 19) t. jménem Kristovým a úřadem sobě od něho svěřeným se přikrývala a pěkně jako berá-

nek se stavěla (nebo co jest pokornějšího, co potupnějšího, jako služebníkem služebníků Božích býti a slouiti?); avšak v pravdě drakem a vlkem dravým byla (Mat. 7, 15.), jakkoli rouchem ovčím se přiodívala a v anděla světlosti proměňovala. 2 Kor. 11, 14. Někteří ty dva rohy obracejí na meč duchovní a světský, jímž se antikrist honosí. 20) t. což koli moci světa zřízené, od Boha dané, přináležti, to sobě bez její vůle, anobř s mnohou lehkostí její tato šelma osobuje. Jud. v. 8. 21) aby. 22) t. ta druhá šelma, jenž jest antikrist. 23) t. tak, když kládbami svými hřímá a mnohé pobožné pálení dává, anobř oči lidské, aby se jim zdálo, že oheň s nebe sstupuje, svými čarý mámi. 24) působiti. 25) pravěci. 26) živost; t. svými kouzly a praktikami to způsobiti, aby obrazové mohli mluvíti, plakati, smáti se a nelibý obličej ukazovati atd. 27) Ř. čini. 28) Ř. dali. 29) t. aby se křížovali a přiznávali k ní nestyděli, ano jí i obhajovali a jako pravou rukou její byli. 30) t. buď toho kupectví, na něž svatý

BERANEK. I. O postavení se čistého Beránka na pomoc církvi rytěřující po jejím obnovení, a tu souditi: 1. Kdo jest ten Beránek? Kristus. 2. Kde se postavil? V církvi. 3. S jakým komonstvem? S velikým počtem vyvolených svých, kteříž: 1: K Bohu se přiznávají směle. 2: Z rozličných národů jako vody k němu se hrou. 3: Bezbožným v svém učení jsou hrozni. 4. V Kristu své potěšení skládají. 5. Učení obnovené, kteréhož svět sobě

18. Tuť jest moudrost³⁴; kdo má rozum, sečtiž počet té šelmy³⁵; nebo jest počet³⁶ člověka; a jestiž počet ten šest set šedesáte a šest³⁷.

KAPITOLA XIV.

Viděl svatý Jan Beránka s prvotinami svatých na hoře Sion; 6. anděl letě, ku pokání napominal; 8. druhý anděl přehrozný pod Babylona ohlašoval, 9. třetí přijímajícím charakter šelmy strašlivou pohružku činil; 14. potom Kristus Pán spravedlivou na bezbožné pomstu při docházení všech časů k svému cíli uvedl.

Medy pohleděl sem: A aj, Beránek¹ stál² na hoře Sion a s ním sto čtyřiceti a čtyři tisiců, majících jméno Otce jeho napsané na čelích svých³.

2. A slyšel sem hlas⁴ s nebe⁵ jako hlas vod mnohých⁶ a jako hlas hromu velikého⁷; a hlas slyšel sem těch, kteříž hrají na harfy své⁸.

3. *A zpívali jakožto píseň novou⁹ před trůnem a před těmi čtyřmi zvířaty a před těmi starci; a žádný nemohl se¹⁰ naučiti té písni, jediné těch sto čtyřiceti a čtyři tisíce, †kteříž sou koupeni z země¹¹.

* Vjš 5, 9. † 1 Kor. 6, 19. 1 Petr 1, 18. Vjš 5, 9.

Petr naříká (2 Petr 2, 3.), o duše lidské provozovati, buď pořádným služebníkem slouiti a služeb konati, pomoci, rady od jiných užiti, v úřadech, v sousedství s nimi býti, svobod, privileji užívati, věrně a poctivě se živiti. **31)** charakter, cejch; t. leč by od antikrista potvrzení měl. **32)** t. od ní jednoho neb více svěcení by došel, k ní se přiznával a svou matkou jí býti pravil. **33)** t. leč by do počtu jejího příslušel a z řeholy její byl. Aneb jakž někteří vykládají, leč by kdo přese všecky stupně úřadu a povolání, kteréž v svém království antikrist má, pořád k nejvyššímu důstojenství přišel i jeho umění jakého subtilného v právěch duchovních (Juris canonici) došel a jeho tajemství jako na prstech vyčísti uměl. **34)** t. na tom vrch moudrosti antikristovy záležel. **35)** t. její řády, zákony a řeholy. **36)** lidský; t. tím počtem mni se člověk jako i jiní smrtný, to jest antikrist se vši svou poslušností. **37)** Při těch slověch tolik jest téměř rozumů, kolik hlav. Nebo někteří smyslí, že by v nich nějaké jméno antikristovo, po němž by on s svým královstvím poznán býti měl, literami, jichž se při počítání místo cifer v řeckém jazyku užívá a kteréž by ten počet 666 vynesly, obsaženo bylo. Protož některá jména vyhledali, jako jest Latinus, Titan, Antemus neb Dielux, Ecclesia Italica, Missa papistica. Ale vidí se k pravdě podobnější ten smysl výš

při verši sedmnáctém položený těch, kteříž ta slova na rozličné v antikristovu království úřady i nezčíslné téměř řeholy a skrze ně svody obracejí; a ovšemť těch, kteříž tak smyslí, že tu Duch Páně ku potěšení vyvoleným ukazuje, že antikrist věčně trvati nebude, ale vždy někdy časem, samému však Bohu známým, jako někdy Nabuchodonozor, jehož také království čas od Boha vyměřený byl (Dan. 5, 26.), k cíli svému jistotně doběhne.

1) t. Kristus, ten Beránek za nás obětovaný. **1 Kor. 5, 7.** **2)** t. hotov jsa na pomoc jako někdy svatému Štěpánovi (Skut. 7, 56.) svým věrným přispěti. **3)** t. víru pravou v svém srdci mají, jí se zjevně vyznávají nestydí (2 Kor. 4, 13.), jména Otce nebeského slovem i životem posvěcují a tak, jacíž jsou vnitř, takovíž zevnitř se býti snažují. **4)** t. čistého učení a srdečného vyznání i díkůčinění. **5)** t. v církvi svaté. **Vjš 12, 7.** **6)** t. od mnohých věřících z rozličných národů pošlých. **Izai. 2, 2.** **7)** t. hlas Kristův v učení jeho znějící a nepřátelům odporný (2 Kor. 2, 16.) i velmi hrozný. **1 Kor. 14, 24. Žid. 4, 12.** **8)** t. těch, kteříž jisti jsouce vítězstvím nad nepřátely, v Kristu i v pokušeních potěšení požívají. **Rím. 8, 36. 1 Kor. 15, 57. 2 Kor. 2, 14.** **9)** t. libovali sobě a rozlašovali učení čisté po antikristovu zavedení obnovené, kteréž se bezbožnému světu zdá býti nové a nikdy

BERÁNEK. chutnati nemůže, velice sobě libují. 6. Čistoty těla i mysli ostříhají. 7. Krista v životě šlechetném i v utrpeních následují. 8. Kristu jako nějaké prvotiny se obětují. 9. V posvěcení svém bez ouhony se chovají. — II. O díle mocném Kristovu, kteréž po obnovení čisté pravdy konati měl a koná: *Jedno*: Kázáním čistého slova svého skrze služebníky věrné, kteříž: 1. Pobožných ku počtě Boží vnitřní i zevnitřní napomínají. 2. Babylon, odkrývajíce jeho mrzkosti, boří a pád jeho předpovídají. 3. Od antikrista všecky i s pohrůžkou vystříhají. 4. Způsob lidí pobožných před oči stavějí: 1: Živých. 2: V Pánu

4. Totot jsou ti, kteříž s ženami nejsou poškvrněni¹²; nebo panicové jsou; tiť jsou¹³, jenž následují Beránka, kamž by koli šel¹⁴; tiť sou koupeni z lidí, prvotiny Bohu a Beránkovi.

5. A v ústech jejich není nalezena lest; neboť jsou bez ouhony před trůnem Božím.

6. I viděl sem jiného anděla¹⁵, letícího¹⁶ po prostředku nebe¹⁷, majícího evanjelium věčné, aby je zvěstoval¹⁸ těm, jenž bydlí na zemi a všelikému národu i pokolení i jazyku i lidu;

7. Řkoucím velikým hlasem: Bojte se Boha a vzdejte jemu¹⁹ chválu; neboť přišla hodina soudu jeho; a klanějte se²⁰ tomu, kterýž učinil *nebe i zemi i moře i studnice vod.

Skut. 14, 15. Item 17, 24.

8. A jiný anděl²¹ letěl za ním, řka: *Padl, padl Babylon²², to město veliké; nebo vínem hněvu smilství svého napájelo všecky národy²³.

Izai. 21, 9. Jer. 51, 8. Níž 18, 2.

9. A třetí anděl letěl za nimi, pravě velikým hlasem: Bude-li se kdo klaněti šelmě a obrazu jejímu a vezme-li znamení její na čelo své²⁴ aneb na ruku svou²⁵,

10. I tentě bude píti víno hněvu Božího, víno²⁶, kteréž jest vlito *do kalichu hněvu jeho; a²⁷ trápen bude ohněm a sirou před obličejem svatých andělů a před obličejem Beránka;

Níž 16, 19. Jer. 25, 15.

11. *A dým muk jejich²⁸ vstoupit na věky věků; a nebudouť mítí odpočinutí dnem i nocí ti, kteříž se klanějí šelmě a obrazu jejímu a²⁹ jestliže kdo přijme³⁰ znamení jména jejího. *Níž 19, 4.*

12. ³¹Tuť* jest trpělivost svatých; tu jsou ti, kteříž ostříhají příkázání Božích a víry Ježíšovy. *Vjš 13, 10.*

13. I slyšel sem hlas s nebe, řkoucím ke mně: Piš: *Blahosla-

nebyvalé. 10) učiti; t. žádný sobě toho učení čistého jako libá píseň libě znějícího nemohl zachutnati, kdož z počtu vyvolených a znovu narozených nebyl. Jan 10, 26. 11) t. kteříž jsou vyvoleni a drahou mzdou Kristovou zaplacení. 12) t. smilstvím a cizoložstvím tělesným ani duchovním, to jest modlářstvím. A takovíť panicové a panny i manželé pobožní býti mohou. 2 Kor. 11, 2. 13) t. tiť víru Bohu chovají. 14) byl pak bylo jíti do vězení i na smrt. 15) t. kterého koli po Kristu poslaného věrného služebníka. 16) t. kterýž zanechaje se spojování s věcmi zemskými, věrně svou povinnost koná. 17) t. zjevně, světle a horlivě podlé rozkazu Kristova

(Mat. 10, 27.) čisté učení předkládajícího. 18) sedícím. 19) slávu. 20) stvořiteli, učitelí. 21) Ř. následoval ho, tak níž; t. jiný po něm služebník církve na místo jeho vstoupil a dílo antikristovo kazil. 22) t. kterýž napřed Sodomou a Egyptem nazván. Vjš 11, 8. 23) t. mnohé podlé hněvu Božího spravedlivého (2 Tes. 2, 10.) od pravdy svedlo. 24) t. přizná-li se k ní a k jejímu učení a bude-li jí za svou matku mítí. 25) t. bude-li bludů jejich zastávati. Podobně vjš 13, 16. 26) t. přísný soud Boží. 27) mučen. 28) vznese se, vznášeti se bude. 29) a kdož koli. 30) charakter. Viz vjš 13, 17. 31) zdeť; t. protoť svatí trpí, věduce nač mají přijíti nepřátelé jejich. Aneb zdeť jest

BLAHOŠLAVENÍ umírajících, při čemž povážiti jest hodné: Co jest to v Pánu umíratí? Jaký jest užitek na tom? *Druhé:* Skutečným svých úsudků konáním, a to: 1. Vůbec při všem okršlku světa, na nějž rozličené bouřky a války dopouští a jež souditi bude, jakž se to obě ukazuje podobenstvím: Žně; vinobraní. 2. Kteréž koná obzvláště v kažení antikrista, níž kap. 15. 16.

Nastrojuje svatý Jan posluchače k bedlivému rozsuzování pomst Božích (níž v. kap. 16.) na antikrista uvedených; to pak činí: 1. Původ těch pomst summovně předkládaje. 2. Vy-

vení jsou od této chvíle mrtví, kteříž³² v Pánu umírají. Duch zajiště dí jim,³³ aby †odpočinuli od prací svých; skutkové³⁴ pak jejich³⁵ jdou za nimi. **Žalm 116, 15. †2 Tes. 1, 7.*

14. I pohleděl sem: A aj, oblak³⁶ bělostkvoucí a na tom oblaku seděl podobný Synu³⁷ člověka, maje na hlavě své korunu zlatou a v ruce své srp ostrý³⁸.

15. A jiný anděl vyšel z chrámu, volaje hlasem velikým na toho, kterýž seděl na oblaku: ³⁹Pust srp svůj a žni; neboť přišla tobě hodina.*⁴⁰ žni; nebo již⁴¹ dozrala žeň země. *Joel 3, 13. Mat. 13, 39.*

16. I⁴² spustil ten, kterýž seděl na oblaku, srp svůj na zem; a požata jest země.

17. A jiný anděl vyšel z chrámu toho, kterýž jest na nebi, maje i on⁴³ srp ostrý.

18. Opět vyšel jiný anděl z oltáře⁴⁴, kterýž měl moc nad ohněm⁴⁵; a volal křikem velikým na toho, jenž měl srp ostrý, řka: Pust srp svůj ostrý a zber hrozny vinnice⁴⁶ zemské; neboť sou uzrali hroznové její⁴⁷;

19. I pustil anděl srp svůj na zem a sebral vinnici země a vmetal hrozny do jezera velikého hněvu Božího.

20. I tlačeno jest jezero před městem; a vyšla krev z jezera, až do udidl koňům za tisíc a za šest set honů.

KAPITOLA XV.

Ukázal Pán sv. Janu sedm andělů a sedm posledních ran; 2. moře sklenné a nad ním ty, jenž nad šelmou svítězili, 3. divné Boží chvály s velikou radostí propěvující.

Potom viděl sem jiný¹ zázrak na nebi veliký a předivný; sedm těch andělů² majících sedm ran posledních, ³nebo skrze ně má dokonán býti hněv Boží.

2. A viděl sem jako moře *sklenné, smíšené s ohněm⁴; a ty,

příčina a potřeba trpělivosti a nevymstívání se. *Výš 13, 10. 32) pro Pána; t. pro jeho čistou pravdu a s pokojným svědomím. 33) že odpočívají. 34) t. odplata za věrnou práci jejich. 35) následují jich. 36) světlý. 37) člověku; t. Kristus Pán, člověk pravý. 38) t. maje v moci své přisnost svých spravedlivých soudů. 39) pošli; t. konej soudy své spravedlivé k vyplnění bezbožných. 40) aby žal. 41) Ř. uschla; t. suché jest to, což se má žiti. Viz níž v. 18. 42) svrhl; t. nepřátely dopustil. 43) košíř, kosu. 44) t. poslán jsa*

od Krista. 45) t. měl sobě to svěčené, aby pomsty Boží, jako plamen hrozný, osvědčoval. 46) země. 47) t. již jsou jako někdy oněch Amorejských (Gen. 15, 16.) doplněny její všecky nepravostí.

1) div. 2) t. o nichž výš kapitola 8. 9. V této pak kapitole téměř jen přístup sobě činí k vypisování pomst Božích a zvláště na antikrista (níž kap. 16.) uvedených. 3) nebo v nich. 4) t. Boží vyvolené (výš 4, 6.), kteréž on ohněm Ducha svého a rozličných pokušení přechižuje; nepřátely pak tresce pro

SEDM ANDĚLŮ. pisováním radosti vyvolených Božích, kterouž nad tím mají, že jich Bůh v čisté pravdě ostříhal, antikrista pak zkazil. 3. Stavěje před jejich oči prostředky, skrze něž Bůh své pomsty nad antikristem vykonati měl.

O sedmi pomstách hrozných, skrze sedm andělů k trestání antikrista i jeho následov-

kteríž svítězili⁵ nad tou šelmou a obrazem jejím a nad charakterem jejím i nad počtem jména jejího, ani stojí⁶ nad tím mořem sklenným, majíce harfy Boží⁷;

Vjš 4, 6.

3. A zpívají píseň Mojžíše, služebníka Božího a píseň Beránkovu, řkouce: Velicí a předivní jsou⁸ skutkové tvoji, Pane Bože všemohoucí; *spravedlivé a⁹ pravé jsou cesty tvé, ó králi všech svatých.

Niž 16, 5.

4. *Kdož by se nebál tebe, Pane, a ne¹⁰ zveleboval jména tvého?¹¹ nebo ty sám svatý jsi. Všickni zajisté národové přijdou a kláněti se budou před obličejem tvým; nebo¹² soudové tvoji zjevení sou.

Jer. 10, 7.

5. Potom pak pohleděl sem¹³: *A aj, otevřím byl chrám stánku¹⁴ svědectví na nebi.

Vjš 11, 19.

6. I vyšlo sedm těch andělů z chrámu¹⁵, majících sedm ran¹⁶, oblečení jsouce rouchem lněným, čistým a bělostkvoucím a přepásání na prsech pasy zlatými¹⁷.

7. A jedno ze čtyř zvířat¹⁸ dalo sedmi andělům sedm¹⁹ koflíků zlatých, plných hněvu Boha živého na věky věků.

8. I naplněn jest chrám dymem, pocházejícím od slávy Boží a od moci jeho; a žádný nemohl vjíti do chrámu²⁰, dokudž se²¹ nevykonalo sedm ran těch sedmi andělů.

KAPITOLA XVI.

Přehrozných sedm ran Božích na šelmu a účastníky její vylito, 5. v nichž spravedlivé hněvu Božího pomsty, na nešlechtný a od falešných proroků lstivě svedený svět se valící, zavřiny sou.

I slyšel sem hlas¹ veliký z chrámu, řkoucí těm sedmi andělům: Jděte, vylíte² sedm³ koflíků hněvu Božího na zem⁴.

2. I šel první a vylil koflík svůj na zem; i⁵ vyvrhli se⁶ vředové

ně a jako ohněm spaluje. Jiní: Jako by řekl: Viděl sem svět jako nějaké sklo nestálý a divně zpletený. 5) t. mučedlníky Kristovy. 6) při tom neb na tom moři; t. mnohým proměněm na světě poddání jsouce, avšak nade vším vítězíce a jako nohama to pošlapávající, ano i rozličné prostředky, skrze něž Bůh pomsty své koná, jako v nějakém zrcadle spatřující. 7) t. rozličná potěšení v Božím slovu složená. 8) díla. 9) pravdy plné. 10) velebil. 11) ano. 12) práva. 13) t. viděl sem, pravím. Vjš v. 1. Nebo tu k řeči své se navrací, od níž se byl poodnesl. 14) t. zřetelně jest mi to zjeveno, jako podobně tam někdy u figuře z stánku svědectví odpovědi dávány bývaly. 15) t. úsud-

kové a ortelové na antikrista z tajné rady Boží sou vymešeni. 16) t. poručení o uvedení těch sedmi ran, to jest pomst, na antikrista. 17) t. hotoví a chtíví jsouce úsudky a ortele Boží vykonati. 18) t. o nichž vjš 4, 6. 19) báni. 20) t. žádný z těch andělů neměl se navraceti, dokudž by úsudků Božích nevykonal. 21) nedokonalo.

1) t. Božího poručení. 2) t. hrozné pomsty mé kázáním slova čistého bezbožným i antikristu osvědčte. Podob. Jer. 15, 1. 3) báni. 4) t. na lidi zemské, hovadné a zvláště na antikrista, kterýž se zdá býti jako země nepohnutelný a stálý. 5) Ř. stali se. 6) nežítové. Můžeť pak to slyšáno býti buď na nemoci

SEDM *někdy uvedených*: 1. Na zemi. 2. Na moře. 3. Na studnice. 4. Na slunce. KOFLÍKŮ. 5. Na stolicí antikristovu. 6. Na řeku Eufrates. 7. Na povětrí.

škodliví a ⁷zlí na lidech, majících ⁸znamení šelmy a na těch, kteříž se klaněli obrazu jejím.

3. Za tím druhý anděl vylil koflík svůj na moře⁹ a učiněno jest jako krev ¹⁰umrlého; a všeliká duše živá v moři umřela¹¹.

4. Potom třetí anděl vylil koflík svůj na řeky a na studnice vod¹²; i ¹³obráčeny sou v krev.

5. I slyšel sem anděla ¹⁴vod, řkoucího: *Spravedlivý jsi, Pane, kterýž jsi a kterýž si byl a ¹⁵svatý, zes ¹⁶to usoudil. *Výš 15, 3.*

6. Poněvadž krev svatých a proroků vylévali, i dal si jim krev píti; hodnit jsou zajisté toho.

7. I slyšel sem jiného anděla ¹⁷od oltáře, kterýž řekl: Jistě, Pane Bože všemohoucí, praví jsou a spravedliví soudové tvoji.

8. Potom čtvrtý anděl vylil koflík svůj na slunce¹⁸; i dáno jest jemu, aby páлил lidi ohněm¹⁹.

9. I ²⁰pálili se lidé horkem velikým a rouhali se jménu Boha toho, kterýž má moc nad těmi ranami; avšak ²¹nečinili pokání, aby vzdali slávu jemu.

10. Tedy pátý anděl vylil koflík svůj na ²²stolici té šelmy, i učiněno jest království její ²³tmavé; i kousali lidé jazyky své pro bolest;

11. A rouhali se Bohu nebeskému pro bolesti své a pro vředy své; avšak nečinili pokání z skutků svých.

12. Šestý pak anděl vylil koflík svůj na tu velikou řeku Eufrates²⁴; i vyschla voda její, aby připravena byla cesta králům od východu slunce²⁵.

13. A viděl sem, ano z úst draka²⁶ a z úst šelmy²⁷ a z úst falešného proroka vyšli tři duchové nečistí, podobní žabám²⁸;

ohybné, kteréž nečistí a neřádní lidé jako tam někdy Egyptští (Exod. 7, 8.) často mívají, buď na svědomí hnetlivé a jiné jakéž koli metly od Boha vzložené. 7) hrozní. 8) charakter. 9) t. na lidi na moři přebývající aneb na moře antikristových ustanovení. Výš 8, 8. 10) umrlí; t. z scestných smyslů antikristových pošly vraždy, anobř pomsty Boží na antikrista dokročily pro vylití krve vyvolených Božích. 11) t. kteříž koli v vylévání krve nevinných antikristu povolovali a ji střežili, také v krvi jako onen Cýrus, jehož hlava do sudu plného krve vržena byla (viz Izai. 45. při verši 4.), se utopili, to jest pomsty Boží hrozně na sebe uvedli. 12) t. na falešné proroky a jejich zlé služby. 13) Ř. učiněny; t. pomstu za vylití krve podnikli. 14) majícího moc nad vodami; t. slyšel kazatele věrného a hojně studnice vod milosti Boží zvěstujícího, anobř slyšel i jiného každého člověka pobožného, díky Pánu Bohu vzdávajícího. 15)

J. a kterýž budeš. 16) tak. 17) z svatyně. 18) t. na antikrista, kterýž se náměstkem Kristovým, jenž jest slunce spravedlnosti, býti praví a za toho se vystavuje, že on svět osvěcuje. 19) t. horkem neb ohněm svědomí zlého. 20) trápili se. 21) neusmyslili sobě. 22) trůn; t. na všechny ty, jenž při antikristu ustrnuli a jeho smyslu i životu zlému při sobě místo dali neb jeho stolici podírali. 23) zatemněné; t. v slepotě zůstalo a všelijakými bídami duchovními i tělesnými naplněno bylo. 24) t. tak veliké horko uvedl, že mohly i největší řeky, jako jest řeka Eufrates, vyschnouti. Čímž se ukazuje, že Pán Bůh na lid antikristův hrozně pomsty uvedl a všecko, čímž by se hájiti mohl, z rukou jemu odjal, jako někdy podobně Cýrus král učinil, že řeku Eufrates jinam obrátil, když Babylona dobýval. 25) t. ku přijetí svatého evangelium. 26) t. ďábla. 27) t. antikrista. 28) t. učitelé falešní žabám jsou podobní v nadýmání

SEDM I. Vidění svatému Janu ukázané o nevěstce a šelmě k zahynutí oddané, a tu se
KOFLÍKŮ. vypisuje té nevěstky? 1. Osoba, kdo jest? Babylon duchovní. 2. Příčina jejího
zahynutí, to jest svod mnohých. 3. Místo neb hovado, kteréž sobě osedlala.
4. Oděv, kterýmž srdce své krve žíznivé pronáší. 5. Bohatství a sláva. 6. Pýcha a pokrytství.

14. Nebo jsou duchové ďábelští, ješto činí divy a ²⁹chodí mezi krále zemské a všeho okršlku světa, aby je shromáždili k boji, k tomu velikému dni Boha všemohoucího.

15. *Aj, přicházímť jako zloděj. Blahoslavený, kdož bdí a ostríhá roucha svého, aby nah nechodil, aby neviděli hanby jeho.

Vjš 3, 3. Mat. 24, 44. 1 Tes. 5, 2. 2 Petr 3, 10.

16. I shromáždil ³⁰je na místo, kteréž slove židovsky Armageddon.

17. Tedy sedmý anděl vylil koflík svůj na povětří; i vyšel hlas veliký z chrámu nebeského, z trůnu ³¹, řkoucí: ³²Stalo se.

18. I stali se zvukové a hromobití a blýskání; i zemětřesení stalo se veliké, jakéhož nikdy nebylo, jakž jsou lidé na zemi, totiž zemětřesení tak velikého.

19. I ³³roztrhlo se to veliké město na tři strany a města národů padla; a Babylon veliký přišel na pamět před obličejem Božím, aby dal jemu ³⁴kalich *vína prchlivosti hněvu svého.

Vjš 14, 10.

20. A všickni ostrovové ³⁵pominuli a hory nejsou nalezeny.

21. A kroupy veliké jako centnéřové přšely s nebe na lidi ³⁶; i rouhali se Bohu lidé pro ránu těch ³⁷krup; nebo velmi veliká byla ta jejich rána.

KAPITOLA XVII.

Hrozné odsouzení té ohyzdné a krví svatých opilé nevěstky, 3. jenž na šelmě seděla, 14. kteráž bojující s Beránkem, jest přemožena.

A přišel jeden z sedmi andělů, kteříž měli sedm koflíků a mluvil se mnou, řka ke mně: ¹Pod, ukážit odsouzení ²nevěstky veliké, kteráž sedí na vodách mnohých ³;

2. *S kteroužto smilnili ⁴králové země a zpili se vínem smilství jejího obyvatelé země.

Niž 18, 3.

3. I odnesl mne na poušť v duchu; a viděl sem ženu sedící na šelmě ⁵brunátné, plné jmén rouhání, mající sedm hlav a deset rohů.

4. Žena ⁶pak odína byla šarlatem a ⁷brunátným rouchem a ⁸ozdobena zlatem a kamením drahým i perlami, mající koflík zlatý v ruce své ⁹plný ohavnosti a nečistoty smilstva svého.

se pýchou a proti vyvoleným Božím škrehotání, to jest na ně vypořádání a proti nim nepřátel v podpalování. 29) jdou k králům. 30) t. Bůh. 31) t. od Boha, kterýž na trůnu sedí. 32) býval; t. Babylon. Jako by tedy řekl: Již jest veta; bylot někdy, ale již není. Fuimus Troes, Troja fuit. Aneb: Stalo se, t. všechno k svému splnění přišlo, což těmi sedmi koflíky bylo míněno. 33) Ř. učiněno jest. 34) koflík. 35) Ř. utekli. 36) t. hrozné Boží pokuty časné i věčné na ně dokročily a

jako kroupy nějaké, podobně jako tam někdy na Egyptské a nepřátely Jozue, na ně přšely. Exod. 9, 18. Jozue 10, 11. 37) krupobití.

1) slyš. 2) t. příčinu hodnou k odsouzení antikrista. 3) t. královstvím i národům mnohým rozkazuje. Niž v. 15. 4) t. její modlářství sobě líbovali a s ní se tovaryšili. 5) červené; t. krví svatých opilé a ještě žíznivé. 6) t. Babylon duchovní, připodobněný k ženě pro mnohé své úlisnosti, rozkoše, neřády a ozdoby, kteréž má

NEVĚSTKA. 7. Krve vyvolených Božích od ní vylítí. — II. Výklad toho vidění, svatému Janu ukázaného, od anděla učiněný, totiž: *Jedno*: O šelmě, kterouž sobě ta nevěstka osedlala, a tu souditi: 1. Kdo jest? 2. Jaká jest? V svém způsobu nestálá. 3. Odkud má pojíti? 4. Kde své sídlo měla míti? V svém hlavním městě na sedmi vrších vzdělaném. 5. Jaké zpravování jejího království proměny měly býti? Rozličné. 6. Co zlého proti Kristu měla činiti? Svaté jeho sužovati. *Druhé*: O nevěstce, jejíž vypisuje: 1. Slávu neb poddané. 2. Zahynutí neb pád, totiž od koho a jaký ji potká, v. 16. 3. Jméno, t.: Kdo jest ona?

5. A na čele jejím napsané jméno: Tajemství, Babylon veliký, máte smilstva a ohavnosti země.

6. A viděl sem ženu tu opilou krví svatých a krví mučedníků Ježíšových; a viděv ji, divil sem se divením velikým.

7. I řekl mi anděl: ¹⁰Co se divíš? Já tobě povím tajemství té ženy i šelmy, kteráž ji nese, mající hlav sedm a rohů deset.

8. Šelma, kteroužs viděl, byla a již není¹¹; a máť vystoupiti z propasti¹² a na zahynutí jíti; i diviti se budou bydlitelé země (ti, kterýchžto jména nejsou napsána v knize života od ustanovení světa), vidouce šelmu, kteráž byla a není, avšak¹³ jest.

9. Tentof pak jest smysl toho¹⁴ a máť zavřenou v sobě moudrost. Sedm hlav jestif sedm hor,¹⁵ na kterýchž ta žena sedí.

10. A králů sedm¹⁶ jest; pět jich padlo, jeden¹⁷ jest a jiný ještě nepřišel¹⁸; a když přijde, na malou chvíli musí trvati¹⁹.

11. A šelma, kteráž byla a není, onať jest osmý²⁰ a z těch sedmi jest i na zahynutí jde.

12. *Deset pak rohů, kteréžs viděl, jestif deset králů, kteříž ještě království nepřijali, ale přjmoutť moc jako králové jedné hodiny spolu s šelmou. *Výš 13, 1.*

13. Tit²¹ jednu radu mají a sílu i moc svou šelmě²² dadí.

14. Tit bojovati budou s Beránkem, a Beránek svítězí nad nimi; *neboť Pán pánů jest a král králů i ti, kteříž jsou s ním, povolání a vyvolení a věrní²³. *1 Tim. 6, 15. Niž 19, 16.*

15. I řekl mi: Vody, kteréžs viděl, kdež nevěstka sedí, jsouť lidé²⁴ a zástupové a národové a jazykové.

při svém modlářství. 7) červeným; t. moc a důstojnost královskou šarlatem vyznamenanou sobě osobující a krví svatých se rdějící. Niž v. 6. 8) pozlacená. 9) t. pod jménem Kristovým a jeho náměstenství podává jedu. 10) proč. 11) t. rozličné proměny příčinou domácích nesnází mřvala. Byla od Julia císaře, ale již, jelikož na jiný rod jest zpráva její přenesena, tatáž není. 12) t. z jiného rodu neb z opovrženého a poníženého svého způsobu k veliké důstojnosti přijíti. 13) zůstává. 14) kdož by měl moudrost; t. uměl prohlédnouti. 15) kdežto. 16) t. ti, jejichž tato jména někteří vyčítají: První Servius Sulpitius Galba. Druhý Marcus Salvius Otho. Třetí A. Vitellius. Čtvrtý Titus Flavius Vespasianus. Pátý Titus Vespasianus, Titův syn. Někteří to vykládají tek, že v zpravování toho panství a vrch-

nostech proměna sedmera býti měla. Nebo: Nejprve zpravováno bylo skrze krále. 2. Po vyhnání králů skrze ty, kteříž slouli Consules. 3. Skrze ty, jímž říkali Decemviri. 4. Skrze Dictatores. 5. Skrze ty, jenž nazýváni byli Triumviri. Ten pak již paterý způsob byl pomínul a šestý nastal, tak že již císař tehdaž Domitianus kraloval. 17) t. šestý již kraluje. To jest císař Flavius Domitianus, syn Vespasianův, za jehož času podle svědeectví Ireneova (lib. 5. adversus haereses) kniha tato jest sepsána. 18) t. sedmý ještě na stolici nedosedl. Jako by řekl: Po přenesení císařství z rodu Flaviova přijde neb císařem bude císař Nerva. 19) t. nedlouho bude kralovati. Pišť pak někteří o tom, že jediný toliko rok čtyři měsíce a devět dní kraloval. 20) t. král. 21) jednotejný smysl

BABYLON. *Ušlechtilé dvojím způsobem zkázy antikrista neb duchovního Babylona vymalování: I. Slovy, a to dvojími: Ježno: Světlymi, v nichž se ukazuje: 1. Kdo tu zkázu předpověděl? Anděl. 2. Odkud? S nebe. 3. Jaký to anděl byl? Slavný a učením svět osvěcující. 4. Jak a kterými slovy ji předpověděl? Hlasem mocným. 5. Které příčiny zahynutí Babylona býti ukázal? Modlářství a jiné bezbožnosti. Druhé: Návěští jen dávajícími, v nichž se oznamuje: Předně: Co mělo zkázu Babylona předjíti? Vyvolených Božích z něho a od něho se oddělení, jako tam někdy z Jeruzaléma vyjítí. Potom: Co z té Ba-*

16. Deset pak rohů, kteréžs viděl na šelmě, ti v nenávisť vezmou nevěstku a učiní ji opuštěnou a nahou a ²⁵ tělo její jísti budou a ji pálení budou ohněm.

17. Neboť dal Bůh v srdce jejich, aby činili ²⁶ vůli jeho a aby se ²⁷ sjednomyslnili a toliko dotud království své šelmě dali, dokudž by nebyla vykonána slova Boží.

18. A žena, kteroužs viděl, jestiž město to veliké, kteréž má království nad králi země.

KAPITOLA XVIII.

Svatému Janu ukázán přehrozný, rychlý a nenadálý pád a v něm věčné nešlechtného Babylona zahynutí (po vyjítí z něho lidu Páně), 9. nad jehož nezčíslnými ranami a mukami králové země a kupci plakati budou; 20. svatým pak v nebi převeliká z toho přijde radost a veselé.

Potom pak viděl sem anděla ¹ sstupujícího s nebe ², majícího moc velikou ³, ⁴ a země osvícena byla od slávy jeho.

2. I zkríkl silně hlasem velikým, řka: *Padl, padl Babylon ⁵ ten veliký a učiněn jest příbytkem ďáblů ⁶ a stráží každého ducha nečistého ⁷ a stráží všelikého ptactva nečistého a ohyzdného.

3. *Nebo z vína hněvu smilstva jeho pili ⁸ všickni národové a králové zemští smilnili s ním a kupci zemští z ⁹ zboží rozkoší jeho zbohatli.

4. I slyšel sem jiný hlas s nebe řkoucí: *Vyjděte z něho, lide můj, abyšte neobcovali hříchům jeho ¹⁰ a abyšte nepřijali z jeho ¹¹ ran.

5. Neboť dosáhli hříchové jeho až k nebi ¹² a rozpomenul se Bůh na nepravosti jeho.

6. ¹³ Dejtež jemu ¹⁴, jakož i on dával vám ¹⁵, a dejte jemu dvénásob podle skutků jeho; v kofík, kterýž naléval, nalíte jemu to dvénásob;

aneb úmysl. 22) postoupí. 23) t. svítězí. 24) t. jako vody mnozí a nestáli. 25) maso. 26) smysl, uložení. 27) učinili sjednocení.

1) viz výš 7, 2. Item 10, 1. 2) t. k zkažení antikrista. 3) t. nade všemi věcmi sobě od Otce nebeského danou. Mat. 28, 18. 4) tak že; t. kterýž slavně se zjevil (podob. Luk. 2, 9. Skut. 12, 7.) a mnohé na zemi světlem známosti čisté pravdy osvětil. 5) t. království té nevěstky, kteráž se byla na šelmě posadila. To pak královstvím velikým nazývá proto,

že vždycky více jest těch, kteříž kráčeji širokou cestou nežli úzkou. Mat. 7, 13. Po dvakrát pak to slovo: Padl, padl, opětuje, pro ukázaní toho, že se tak a nejináče stane a pro zveličení pomst, kteréž na něj uvaleny býti měly. 6) t. na hrozné zpuštění přijde. Izai. 13, 21. 7) t. tu ďáblové jako v bezpečné a stráží osazené baště přebývají. 8) viz výš 17, 2. 9) hajnosti. 10) t. hříchů také jeho sobě nezachutnali. Podob. Efez. 5, 11. 11) pokut. 12) t. před obličej Boží.

BABYLON. byla zkáza pojíti mělo: 1. Veliká žalost všechněm bezbožníkům v rozličných povoláních postaveným, totiž: Králům, kupecům a zvláště pak svatokupecům, jejichž vypisuje nádhernost v šesti částkách, totiž: V šactvu; v staveních a nádobách neb kredencích; v vůních; v pokrmech a nápojích; v jízdě i v rozličném jich od lidí nošení;

7. Jakž se mnoho ¹⁶chlubil a zbůjněl byl, tak mnoho dejte jemu ¹⁷muk a pláče; neboť v srdci svém praví: Sedím královna a nejsemť vdovou a ¹⁸pláče neuzřím.

8. Protož v jeden den přijdouť rány ¹⁹jeho, smrt a ²⁰pláč i hlad ²¹a ohněm spálen bude ²²; nebo silný jest Pán, kterýž jej ²³potupí.

9. I plakati ho ²⁴ budou a kvíliti nad ním králové země, kteříž s ním smilnili a ²⁵svou rozkoš měli, když uzří dým zapálení jeho;

10. Z daleka stojíce pro bázeň muk jeho a řkouce: ²⁶Běda, běda! Veliké město Babylon, to město silné, ²⁷že *jedné hodiny přišel ²⁸odsudek ²⁹tvůj.

Nř v. 16.

11. Ano i kupci zemští budou plakati a kvíliti nad ním; nebo koupí jejich žádný nebude kupovati více;

12. ³⁰Koupě od zlata a stříbra a drahého kamene i perel i kmentu i šarlatu i ³¹hedbáví i brunátného roucha i všelikého dřeva tyinového a všech nádob z kostí slonových i všelikého nádobí z nejdražšího dříví ³² i z mědi i z železa i z mramoru;

13. A kupectví skořice i vonných věcí a mastí i kadidla i vína i oleje i ³³bělí i pšenice i dobytka i ovec i koní a ³⁴vozů i služebníků i duší lidských;

14. I ovoce, žádostivá duši tvé, odešla od tebe; a všecko tučné a ³⁵krásné odešlo od tebe; a aniž toho již více nalezneš.

15. Ti, pravím, kupci, kteříž v tom kupčili a jím ³⁶zbohatli, z daleka stanou pro ³⁷strach muk jeho, plačíce a kvílíce;

16. A řkouce: ³⁸Běda, běda, ó město veliké, kteréž odino bylo kmentem a šarlatem a brunátným rouchem a ³⁹ozdobeno bylo zlatem a kamením drahým i perlami; ⁴⁰nebo v jednu hodinu zahynula tak veliká bohatství!

17. Ano i všeliký marynář i všecko množství lidí, kteříž jsou na lodech i ⁴¹plavci a kteříž koli svou živnost na moři mají, z daleka stanou;

18. A zkríknu, vidouce dým zapálení jeho, řkouce: Které město bylo podobné tomuto velikému městu!

19. A sypouce prach na hlavy své, křičeti budou, plačíce a

Podob. Gen. 18, 20. 21. Jak. 5, 4. 13) navratlež, odplatěž; t. odplatí Bůh jemu. 14) t. Babylonu. 15) t. vás trápil. 16) velmi velebil. 17) trápení a kvlení. 18) smutku. 19) t. bídami hroznými osypán bude. 20) kvlení, lkání, žalostný způsob; t. místo někdejší radosti. Podobně Luk. 6, 25. 21) t. místo někdejších rozkoší. 22) t. jakož pobožné tělesným ohněm pálil, tak sám ohněm svědomí zlého a

potom i věčným neb neuhasitelným (Mat. 3, 3, 12. Item 25, 41.) trápen bude. 23) odsoudí. 24) t. Babylonu. 25) bijnost provodili. 26) ach, ach. 27) kterakť jest. 28) ortel. 29) jeho. 30) kupectví. 31) hedvábi. 32) t. z něhož archy, oltářové i rozliční obrazové dělání byli. 33) zemlí. 34) talavašek. 35) ušlechtilé. 36) t. Babylonem. 37) bázeň. 38) ach, ach. 39) pozlaceno. 40) aj kterak. 41) t. kteříž někdy

OSLAVOVANÍ v nástrojích hudebních, níž v. 22.; plavcům. 2. Nevymluvná radost vyvoleným Božím v nebi i na zemi přebývajícím. — II. Tu zkázu Babylona maluje zevnitřním znamením, a tu povážiti jest hodné: 1. Samého znamení toho, jaké bylo ukázáno a od koho? 2. Výkladu toho znamení, t.: 1. Že z Babylona po jeho pádu všechny rozpustilosti a těla libosti odjaty býti měly. 2. Že se na něj všechny bídy pro jeho tyranství, kteréž nad mučedníky Kristovými prokazoval, svalí, v. 23.

I. *O radosti a písni, kteráž po zkažení antikrista měla nastati a zpívána býti, a tu souditi: Jedno: Místo, kdež tu radost vyvolení mají a tu píseň zpívají. Druhé: Zpěváky, jako na své kúry pěkně rozdělené: 1. Kúr těch, kteříž v své intonaci skutky Boží milosti*

kvílíce a řkouce: Běda, běda, město veliké, v němžto zbohatli všickni, kteříž měli ⁴²lodí na moři, ⁴³ze mzdy jeho; ⁴⁴nebo jedné hodiny zpustlo.

20. Ale raduj se nad ním nebe i svatí apoštolé i proroci; nebo ⁴⁵pomstíť vás Bůh nad ním.

21. I zdvihl jeden silný anděl kámen jako žernov veliký a hodil jím do moře, řka: ⁴⁶Tak prudce ⁴⁷uvržen bude Babylon, to město veliké, a nikoli více nebude nalezen.

22. A hlas na harfy hrajících a zpěváků a pištců a trubačů nikoli nebude více v tobě slyšán; a žádný řemeslník žádného řemesla nebude v tobě více nalezen; a zvuk ⁴⁸žernovu nebude v tobě více slyšán;

23. Ani světlo ⁴⁹svíce nebude v tobě více svítiti⁵⁰; a hlas ženicha ani nevěsty nebude v tobě více slyšán; ješto kupci tvoji bývala ⁵¹knížata zemská a ⁵²tráveními tvými ⁵³v blud uvedeni ⁵⁴byli všickni národové.

24. Ale v něm nalezena jest krev ⁵⁵proroků a svatých i všech zmordovaných na zemi.

KAPITOLA XIX.

Spravedlivé Boží soudy i v pomstě nad Babylonom 7. i v způsobení té věčné svadby Beránkovy s divnou radostí všechna stvoření zvelebují a oslavují. II. Za tím ukázán způsob Pána k soudu poslednímu s velikou důstojností a mocí slavně se beroucího, 17. ano i způsob nevymluvných trápení bezbožníků.

Přotom sem slyšel veliký hlas ¹velikého zástupu na *nebi², řkoucího: Hallelujah³; spasení a sláva a čest i moc Pánu Bohu našemu⁴.

Výš 5, 12. Item 7, 10.

bohalli, dodávajice antikristu věci drahých, na jeho pýchu a oltáře i archy případných. 42) bárky. 43) z kupectví, zboží. 44) kterak. 45) soud vykonal. Ř. soudil, soud váš, t. váš zá-dost naplnil. Výš 6, 10. 46) s hřmotem. 47) svržen. 48) mletnu. 49) lucerny. 50) t. jakž si usilovalo světlo učení Božího uha-siti, tak také samo světla milosti a jasné tváři Boží musíš zbaveno býti i do temnoty zevnitřních, kdež bude pláč a škřípení zubů, se dostatí. Mat. 8, 12. 51) znamenití a slavní na zemi. Veliké tuto příčiny pomst Božích na Babylon duchovní uvedených se ukazují:

1. Lakomství jeho a zvláště těch, kteříž o duše lidské kupčí. 2 Petr 2, 2. 3. 2. Učení scestná a falešná divové, jimiž duše lidské tráví. 1 Tim. 4, 1. 2 Tes. 2, 9. 3. Vylévání krve nevinné za příčinou náboženství neb svého bezedného lakomství. 52) čáry. 53) zabloudili. 54) sou. 55) t. pomsta na něj jako někdy na onen Jeruzalém (Mat. 23, 35.) uvedena pro vylévání krve věrných služebníků a jiných Kristových účastníků.

1) mnohého; t. mnohých Božích vyvolených. Výš 7, 9. 2) t. v církvi, kteráž se královstvím nebeským nazývá (Mat. 13, 47.), ano také i

OSLAVOVÁNÍ BOHA. i spravedlnosti vypravují. 2. Těch, kteříž proti oněm se ohlašující, soudí Božích spravedlivých potvrzují. 3. Těch, kteříž napomenutí jsouce, Bohu chválu vzdávají, při čemž povážiti jest hodné: 1: Kdo tu k chválení Boha napomíná? Duch Kristův. 2: Koho? Vyvolených svých v jakémžkoli věku a stavu postavených. 3: Jak se oni, napomenutí jsouce, chovají? Společně a zvučně Bohu oslavují i jedni druhých k těmž ponoukají, níž v. 7. 4: Které příčiny k oslavování Boha mají? 1. Že se o ně jako král o poddané ujal. 2. Život věčný jako svadbu rozkošnou jim připravil. 3. Choť svou, církev svatou, rouchem spravedlnosti ozdobil. 4. Svadby své neskrýl, ale jich na ni pozval, v. 9., při čemž se dotýká pádu svatého Jana před andělem i věrnosti andělské, v. 10. — II. O boji a vítězství nad tou obojí šelmou, to jest nade všemi nepřáteli církve svatě obdržaném, při čemž svatý Jan: *Jedno*: Důstojnost nejvyššího hejtmana, Krista Ježíše, kterýž bojoval a vítězství to obdržel, pěkně vypisuje, když vypravuje:

2. Neboť jsou praví a spravedliví soudové jeho, ⁵ kterýchž odsoudil nevěstku tu velikou, jenž byla porušila zemi smilstvem svým a pomstil krve služebníků svých, z ruky její.

3. I řekli po druhé: Hallelujah; a dým její ⁶ vstupoval na věky věků ⁷.

4. I padlo čtyřmécítma starců a čtvero zvířat a klaněli se Bohu sedícímu na trůnu, řkouce: Amen. ⁸ Hallelujah.

5. I vyšel z trůnu hlas, řkoucí: Chvalte Boha našeho všickni služebníci jeho a kteříž se bojíte jeho i malí i velicí.

6. A slyšel sem hlas jako zástupu velikého a jako ⁹ hlas vod mnohých a jako zvuk hromů silných, řkoucích: Hallelujah; ¹⁰ kralovat Pán Bůh náš všemohoucí.

7. Radujme se a ¹¹ veselme se a chválu vzdejme jemu; neboť přišla svadba Beránkova * a ¹² manželka jeho † připravila se ¹³.

^{*2 Kor. 11, 2. † Mat. 22, 2.}

8. A dáno jest jí, aby se ¹⁴ oblékla v kment ¹⁵ čistý a stkvoucí; ¹⁶ a ten kment jsouť ospravedlnování ¹⁷ svatých.

9. I řekl mi: Piš! Blahoslavení, kteříž sou k večeři ¹⁸ svadby Beránkovy ¹⁹ povoláni. A řekl mi: Tatoť slova Boží jsou pravá.

10. I padl sem k nohám jeho, abych se klaněl jemu; ale řekl mi: * Hleď, aby toho nečinil, neboť jsem spoluslužebník ²⁰ tvůj i bratří tvých těch, jenž mají svědectví Ježíšovo. Bohu se klaněj; svědectví ²¹ pak Ježíšovo jestiž duch prorocství. *Skut. 10, 26. Niže 22, 9.*

11. I viděl sem nebe otevřené ²², a aj, kůň bílý ²³; a ten, jenž seděl na něm, sloul věrný a ²⁴ pravý a kterýž spravedlivě soudí i bojuje.

v přibytých nebeských. 3) t. chvalte Hospodina. 4) t. buď přivlastněna. 5) nebo, že, poněvadž. 6) vstupuje. 7) t. jakž radost vyvolených Božích bude věčná, tak také žalost nepřátel bude ustavičná. Izai. 66, 24. Mat. 25, 41. 8) viz Zalm 41, 14. 9) ječení. 10) ujal jest království; t. skutkem toho, že jest králem dokázal. 11) plesejme. 12) choť; t. církev svatá, kterouž on tak velmi zamiloval, až za ni samého sebe vydal. Efez. 5, 25. 13) t. věrou pravou a činěním pokání. Ta pak příprava není naše, ale jest dar Boží. Mat. 16, 17. Efez. 2, 8. 14) odina byla. 15) bez

poškvrny. 16) ten zajisté. 17) t. ten kment jest ospravedlnění v Kristu složené a skrze víru v oučastnost dané, odkudž pocházejí i dobří skutkové, jimiž svatí lidé a spravedliví svého ospravedlnění potvrzují. 1 Jan 3, 7. 18) t. k spasení neb k životu věčnému, kterýž na skonání světa věrným dán bude. Podobně Luk. 14, 15. 19) pozvání. 20) jako i ty. 21) Ř. nebo. 22) t. tajemství o zkažení antikrista jest mi zjevené. 23) t. jakéhož někdy králové na znamení vítězství a spravedlivého soudu užívali a ti, jenž triumfy slavovali. Slysíš pak to na věrné služebníky, kteříž šlechetností

BOJ PROTI ŠELMĚ. 1. O jeho koni. 2. O jeho věrnosti a spravedlnosti. 3. Vševědoucnosti a od lidí nestižitelnosti i zůřivosti. 4. Královské moci a mnohých triumfů. 5. Rouchu jeho, krví nepřátel ubroceném. 6. Jménu jeho důstojném. 7. Drabantů a harcířů. 8. Nástrojích válečných. 9. Slávě nesmírné. *Druhé:* Důtklivé nepřátel k boji ponoukání a jako harcování neb triumfu slavení před oči stavi, a tu souditi: 1. Kdo jich ponouká k tomu boji? Anděl. 2. K komu řeč svou, maje nepřátely jmenovati, obrací? K ptactvu. *Třetí:* Při vypisování téhož vítězství v známost uvodí Kristovo s nepřátely se potýkání: 1. Kdo ti nepřátelé byli? 2. Jak bojovali? *Čtvrté:* Podlé způsobu lidského ukazuje, jak jest s nepřátely po vítězství naloženo? 1. Sou zjímání. 2. Do věčného vězení uvržení. 3. Zmordování.

12. *Oči pak jeho byly jako plamen ohně²⁵ a na hlavě jeho korun²⁶ množství, a měl jméno napsané, kteréhož žádný neví než on sám²⁷;
Výš 1, 14.

13. A byl odín rouchem pokropeným krví; a sloveť jméno jeho: *Slovo Boží.
Jan 1, 1.

14. A rytířstvo²⁸ nebeské jelo za ním na bílých koních, jsouce odíni kmentem bílým a čistým²⁹.

15. *A z úst jeho vycházel meč ostrý³⁰, aby jím bil³¹ národy; nebo on bude je³² zpravovati prutem železným; onť i³³ přes vína hněvu a prchlivosti Boha všemohoucího tlačiti³⁴ bude.
Výš 1, 16. Žalm 2, 9.

16. A máť na³⁵ rouchu a na bedrách svých napsané jméno: *Král králů a Pán pánů.
Výš 17, 14. 1 Tim. 6, 15.

17. I viděl sem jednoho anděla, an stojí v slunci³⁶ a zkríkl hlasem velikým, řka všechněm ptákům, kteříž létali po prostřed nebes: Podte a shromažďte se k večeri velikého Boha,

18. Abyšte jedli těla králů³⁷ a těla³⁸ hejtmanů a těla silných a těla koňů i těch, kteříž na nich sedí a těla všech svobodných i³⁹ služebníků i malých i velikých.

19. I viděl sem šelmu a krále země a vojska jejich, ani se⁴⁰ sjeli, aby bojovali s tím, kterýž seděl na tom koni a⁴¹ s rytířstvem jeho.

20. I jata jest ta šelma⁴² a s ní falešný prorok⁴³ ten, kterýž činíval divy před ní, jimiž svodil ty, kteříž přijali⁴⁴ znamení šelmy a kteříž se klaněli obrazu jejímu; i *uvržení sou oba⁴⁵ za živa do jezera ohnivého, hořícího sirou.
Níže 20, 10.

života se stkvíti (1 Tim. 4, 12.) a jméno Kristovo v známost uvozovati a mezi národy jako svatý Pavel je nositi mají. Skut. 9, 15. 24) pravdy plný. 25) viz výš 1, 14. 26) t. kterýž jest mnohých lidí, anobř všeho světa a všech králů králem (níž v. 16.), jejichž srdcem kam ráčí hýbe (Přisl. 21, 1.) a svým milosrdenstvím nás korunuje. Žalm 103, 4. 27) t. žádnému ta čest nepřisluší než jemu samému. 28) t. andělé i jiní všickni vyvolení Boží proti antikristu bojující. 29) t. na znamení vítězství. 30) t. soudů jeho přísných, avšak spravedlivých. 31) pohany; t. aby pomsty své uvozoval na všechny, kteříž pohansky jsou

živi. Efěz. 4, 17. 1 Petr 4, 3. 32) pásti. 33) jezero. 34) t. Kristus sám nad nevěřícími jako tam někdy nad Idumejskými (Izai. 63, 3.) mstíti bude. 35) oděvu, šatech. 36) t. zjevně a zřetelně. Podobně Num. 25, 4. 2 Král. 12, 12. Můžeť pak ten anděl slyšán býti na každého služebníka věrného při pravdě jako slunce jasné stále trvajících. 37) t. abyšte soudu Božích, kteříž vykonání sou při antikristu a jiných církve nepřátelích, potvrzovali a v nich své zvláštní zalíbení měli; ano i antikristů zboží jeho pobrali. 38) vládařů. 39) podrobených, poddaných. 40) shlukli. 41) s vojskem. 42) t. o níž výš 13, 1. Item 17, 3. 43)

DRAK SVÁZAN. I. O přemožení a svázání nepřítele ďábla; to pak přemožení jest dvoje: *Jedno:* Kteréž se v prvotínách církve stalo, a tu se vypravuje: 1. Od koho jest ďábel svázán? Od Krista. 2. Čím? Řetězy nepřemožené Kristovy moci. 3. Na jaký čas? Za tisíc let. 4. Jak se to dalo? Zahánáním jeho do pekla. 5. K jakému cíli? Aby tak, jakž by chtěl, vyvoleným škoditi nemohl. 6. Co z toho z strany pobožných i bezbožných počlo? 1. Církev v řád ušlechtilý byla uvedena a jako soudem osazena. 2. Apoštolé i jiní mučedníci v svém učení ožili a za svatě uznáni byli i oslaveni došli. 3. Bezbožní v mrtvosti hříchů ležící, v zatvrzení mysli sou vydáni. 4. V Kristu obživeným naděje k věčné

21. A jiní zbiti sou mečem⁴⁶ toho, kterýž seděl na koni, vycházejícím z úst jeho; a všickni ptáci nasyceni sou těly jejich⁴⁷.

KAPITOLA XX.

Ukázáno svatému Janu, 2. kterak draka starého svázal anděl, 3. kterýž po tisíci letech zase na chvíli rozvázán býti má; 4. odplata mučedníků Božích, 9. vítězství nad Gogem a Magogem; 12. soud i výpověd mrtvým podlé knih otevřených.

I viděl sem anděla sstupujícího s nebe¹, majícího klíč od propasti² a řetěz veliký v ruce své.

2. I chopil draka³, hada toho starého, ⁴jenž jest ďábel a satan, i ⁵svázal jej za tisíc let⁶;

3. A uvrhl ho do propasti i zavřel jej tam a svrchu nad ním zapečetil, aby nesvodil více národů⁷, až by se vyplnilo tisíc let; neboť potom musí býti ⁸propuštěn na malý čas⁹.

4. I viděl sem stolice a posadili se na nich i dán jest jim soud; a viděl sem duše stínaných¹⁰ pro svědectví Ježíšovo a pro slovo Boží a kteříž se neklaněli šelmě¹¹ ani obrazu jejímu a aniž přijali¹² znamení jejího na čela svá aneb na ruce své; a ¹³ožili a kralovali s Kristem tisíc let.

5. Jiní¹⁴ pak mrtví neožili, dokudž by¹⁵ se nevyplnilo těch tisíc let. Toť jest první vzkříšení.

t. ta šelma rohatá, o níž výš 13, 11. 44) charakter. 45) živi. 46) t. menšími mečemi, avšak také věčnými sou od Boha trestáni. 47) t. všickni vyvolení Boží nad jejich pomstami se kochali a na tom, že Bůh tak jejich křivdy pomstil, míle přestali, nýbrž nejedni zbožím a klénoty jejich zbohatli.

1) *t. Krista. Viz výš 7, 2. 2) t. moc netoliko v nebi ale i nad peklem (viz výš 1, 18.), do něhož jest ďábel uvržen. 2 Petr 2, 4. Judas 6. 3) t. ďábla, jehož nazývá pro jeho jedovatost drakem a pro velikou chytrost hadem. Výš 12, 3. 4. 4) Někteří exemplářové řečí mají takto text: Jenž jest ďábel a satan, kterýž svozuje všecken okršlek světa. 5) do vězení dal; t. moc jemu odjal a téměř k svým vyvoleným, kteréž svou stráží ohradil (Job 1, 10.), jemu přistoupiti nedal. 6) t. aby neměl moci, než pokud mu se od Boha vyměří a času propůjčí. Rozdílneť pak ta léta učitelé vykládají. Avšak se nejpodobnější k pravdě zdá býti smysl buď těch, kteříž ta léta od Kristova narození počítají a dokonání jich na věk císaře Otty třetího obrazejí, za jehož*

času zase ďábel porozvázán byl a jakž oni píší, antikrist, syn jeho, tu moc sobě nejprvé osobil, aby nejvyšší vrchnost světa korunoval, ji potvzoval, ano i Machomet neb Turek povstal; buď těch, kteříž ta léta od léta trideátého šestého po Kristovu utrpení počítají, a cíl jejich na časy Hildebrandovy, kterýž potom sloul Řehoř sedmý, obrazejí. 7) t. tak veřejně a mocně, jakž to činili usiloval, když matku církev i s jejím plodem pojednou požítii chtěl. Výš 12, 4. atd. 8) rozvázán; t. moc jemu bude dána, aby máje kratičklý čas k svodu, tím ho lépe užil. Jestť pak tato historia částka oné výš v kap. 12, 12. atd. položené. 9) t. do světa skonání. 10) t. těch, kteříž prvního věku církve svatě korunu mučednickou přijali. 11) t. těch, kteříž za času první i druhé šelmy utrpěli. Výš kap. 13. 12) charakteru. 13) Aneb: oživou a kralovati budou; a tak dále. 14) t. což bylo vyvolených Božích, ti všickni slyšavše hlas Syna Božího (Jan 5, 25.), z mrtvosti hřicha ožili, ale zatracenci a zvláště od antikrista svedeni v své mrtvosti zůstali. Podob. Ezech. 47, 10. 11.

SOUDEK slávě jest dána. *Druhé*: Kteréž se v potomních časích díti mělo a děje až do skonání světa, při čemž povážiti sluší: 1. Co zlého a kde ďábel rozvázán jsa, činiti měl, prvé nežli by z gruntu zkažen byl? Lidi na všech čtyřech stranách světa svoditi a nepřátely proti církvi podpalovati. 2. Jak má i s svým královstvím zkažen býti? Ohněm Písem svatých a prehlivostí Kristovy. 3. Kde se, přemožen jsa, octne? V pekle, za svými dvěma tovaryši. — II. O soudu posledním, při čemž hodné jest toho posouditi: 1. Kdo na tom soudu soudím býti má? Kristus, jehož důstojnost i zůřivost svatý Jan tu vypisuje. 2. Koho souditi bude? Všecky lidi. 3. Podlé jakých práv a nálezů? Bezbožné podlé práv a knih své spravedlnosti i jejich svědomí; vyvolené pak podlé knih svého o nich uložení a své milosti. 4. Jak s nekajícími na tom soudu naloží? Na věčné zatracení je od sebe zažene.

6. Blahoslavený a svatý, kdož má díl v prvním vzkříšení¹⁶; nad těmit' ta druhá smrt¹⁷ nemá moci; *ale budou kněží Boží a Kristovi a kralovati s ním budou tisíc let. *1 Petr 2, 9. Výš 1, 6. Item 5, 10.*

7. A když se vyplní tisíc let,¹⁸ propuštěn bude satanáš z žaláře svého.

8. I vyjde¹⁹, aby svodil národy, kteříž jsou na čtyřech²⁰ stranách země, *Goga a Magoga²¹ a aby je shromáždil k boji, kterýchžto počet jest jako písku mořského. *Ezech. 38, 2.*

9. I vstoupili na širokost země a obklíčili²² stany svatých i to město milé²³; ale sstoupil oheň od Boha s nebe a²⁴ spálil je.

10. A ďábel, kterýž je svodil, uvržen jest do jezera ohně a síry, kdež jest i šelma i falešný prorok, a budouť mučeni dnem i nocí na věky věků.

11. I viděl sem trůn veliký bílý²⁵ a sedícího na něm, před jehož²⁶ tváří²⁷ utekla země i nebe²⁸, a místo jim není nalezeno.

12. I viděl sem mrtvé, malé i veliké, stojící před obličejem Božím a knihy otevřeny sou²⁹; a jiná kniha také jest otevřena³⁰, to jest kniha *života; i souzeni sou mrtví podlé toho, jakž psáno bylo v knihách, totiž podlé *†* skutků svých. ** Výš 3, 5. Níž 21, 27. Filip. 4, 3. † Mat. 16, 27.*

13. A vydalo moře mrtvé³¹, kteříž byli v něm, tolikéž smrt³² i peklo³³ vydali ty, kteříž v nich byli; i souzeni sou jedenkaždý podlé skutků svých.

14. Smrt³⁴ pak a peklo uvrženi sou do jezera³⁵ ohnivého; a toť jest smrt druhá.

15) t. na věky toho obživení nedošli. Nebo to slovo: „dokudž“ často se za věčnost bere. *Mat. 5, 18. 1 Kor. 15, 25. 16) t. duchovním, o němž Řím. 6, 4. 17) t. věčná (Mat. 10, 28. Níž 21, 8.), anobř i ta časná té moci nemá, aby takového v svém hrdle na věky zdržela. 18) rozvázán; t. za času antikristova. 19) t. zjevně dílo své dělati bude. 20) úhlech. 21) t. nepřátely čisté pravdy, tajné i zjevné, cizí i domácí. Viz Ezech. 38, 2. 22) tábor. 23) t. církev, kteráž jest město Boha živého. Žid. 12, 22. 24) sežral; t. zřejmě a mocně, podobně jako tam někdy Sodomské a nepřátely Elizeovy, Bůh je zkažil. 25) t. velmi slavný (Mat. 25, 31.), všechno i tajnosti srdce osvěčující 1 Kor. 4, 5.) a soudy Kristovy spravedlivě*

bez falše konané před oči naše stavějící. 26) obličejem, pohleděním. 27) sněsti nemohla. 28) Slyší to na obnovení nebe i země (2 Petr 3, 13.), avšak i na přísnost Krista, spravedlivého soudece, slyšáno býti může. 29) t. svědomí lidská sou zjevena a jako otevřena. Řím. 2, 15. 1 Kor. 4, 5. 30) t. zřetelně jest to ukázáno, kdo jsou Boží vyvolení a jako do jeho knih zapsaní. Viz Luk. 10, 20. Filip. 4, 3. 31) t. kteříž na vodách zahynuli aneb po jejichž upálení jest popel jejich, jako i mistra Jana Husi, do vody vsypán. Těmi pak slovy těm vstříc vychází, kteříž by říci mohli: „Jakž by od Krista všickni souzeni byli? však mnozí dávno zemřeli.“ 32) t. všickni z mrtvých vstanou, jakouž koli smrtí, obecnou

NEBE A ZEMĚ I. *Budoucí způsob přerozkošný církve svítězilé svatý Jan summovně vypisuje,*
 NOVÁ. při němž náleží toho povážiti: *Jedno:* K komu se on vztahuje? Ke všemu
 tvoru a obzvláště k vyvoleným Božím. *Druhé:* Kterak jest svatému Janovi v známost uveden? 1. Pod podobstvím města, v němž se církve sláva v mnohých titulích jejich ukazuje. 2. Slovy hodnověrnými, totiž: 1: Anděla svatého, kterýž ve dvoji částce obzvláště budoucí slávu církve vypisuje: *Předně:* Že Bůh podle svých slibů patrněji nežli kdy jindy v ní přebývati bude a sebe se vším bohatstvím svým jí dáti chce; nad to, že všechny věci zarmoucené od ní odejme. 2. Slovy samého Pána Boha, kterýž tu: 1: K vypravování o té její slávě přístup sobě činí a v něm skutek budoucího všech věcí obnovení sobě připisuje i Janovi psáti poroučí. 2: V některých věcech budoucí slávu církve před očmi staví, jako: Že ji do svého bohatství, bude-li mu jen věrná, přijme; bezbožníky, kteříž ji trápivali a svými hříchy nejedněmi tu vyčtenými ji zhyžďovali, od ní odloučí,

15. I ten, kdož není v knize života zapsán, uvržen jest do jezera ohnivého.

KAPITOLA XXI.

Viděl sv. Jan nové nebe a zemi, 2. i Jeruzalém nový, 3. předústojný Boží stánek, 10. město nejslavnější, jehož předivný způsob a nikdy nevidané ani slýchané ozdoby široce vypravuje.

Potom viděl sem nebe *nové a zemi novou; nebo první nebe a první země byla pomínula¹; a moře již² nebylo.

Izai. 65, 17. Item 66, 22.

2. A já Jan viděl sem *město svaté³, Jeruzalém nový⁴, sstupující od Boha s nebe⁵, připravený jako nevěstu⁶ okrášlenou muži svému.

Výš 3, 12.

3. I slyšel sem hlas veliký s nebe, řkoucí: Aj, stánek Boží s lidmi a⁷ bydlitiť bude s nimi; a oni budou lid jeho a on Bůh s nimi bude, jsa Bůh jejich.

4. *A setřet Bůh všelikou slzu s očí jejich a smrti již více nebude, ani kvílení, ani křiku, ani⁸ bolesti nebude více; nebo⁹ první věci pomínuly.

Výš 7, 17.

5. I řekl ten, kterýž seděl na trůnu: Aj, nové činím¹⁰ všecko. I řekl mi: Napiš to; ¹¹neboť jsou tato slova věrná a pravá.

6. I dí mi: Již se stalo¹²; jáť jsem *Alfa i Oméga, počátek i konec. Jáť zíznivému dám z studnice vody živé¹³ darmo. *Výš 1, 8.*

7. Kdož svítězí, obdrží dědičně všecko¹⁴; a budut jemu Bohem a on mi bude synem.

8. Strašlivým pak a nevěrným¹⁵ a ohyzdným a vražedníkům a

neb neobecnou, zemřeli a pochováni byli neb nebyli. 33) t. kteříž sou do hrobů pochováni a v prach obráceni a někteří i za živa od země neb od pekla požřeni. Nebo peklo někdy se běže za hrob. Gen. 44, 31. Žalm 30, 4. 34) t. již bude i ten poslední náš nepřítel potírán (1 Kor. 15, 26.) a každý v mrtvosti ducha zůstávající od Krista zahrán. 35) ohně.

1) odešla. *Viz Žid. 1, 12. 2 Petr 3, 10.* Již tuto obzvláště svatý Jan začíná vypisovati svítězilou církev a její přepotěšený běh neb způsob. 2) nebylo více. 3) t. církev svatou

k městu pro svůj čistý řád připodobněnou. Viz Žid. 12, 22. 4) t. nesmrtnosti obdařený a samých nebeských věcí čenichající. 5) viz Gal. 4, 26. Žid. 12, 22. 6) ozdobenou, přistrojenou. 7) přebývati. 8) práce. 9) což bylo prvé, pomínulo; t. ten předešlý jejich způsob přezalostný. 10) všechny věci. 11) že jsou. 12) bylotiž. Viz výš 16, 17. 13) t. sebe samého. Viz Jan 4, 10. 14) t. nesmrtnou a věčnou slávu a summou nebe i zemi a kdež co dobrého vyjmenováno býti může. 15) t. v pokušení pro pravdu nestálým, Bohu se nedověřujícím a aby něco časného pro Krista ne-

NOVÝ anobř všecko zlé od ní zapudí. — II. Tentýž běh života budoucího neb
 JERUZALÉM. církve svítězilé před oči staví a po částkách rozbírá; tu pak povážiti sluší:
 1. Přístupu k tomu učiněného, v němž ukazuje, od koho a kterak sobě to
 zjevené měl? 2. Způsobu, jímž na tu budoucí slávu oči nám otvírá. Činíť pak to: 1: Pod
 podobenstvím vzdělání města ušlechtilého, jehož vychvaluje: zdi a na zdech strážné;
 volný se všech stran do něho vchod; základy; formu ušlechtilě vyměřenou; položení velmi
 pěkné; prostranství veliké; materii neb kamení drahé, z něhož jest vzděláno; brány a jejich

smilníkům a ¹⁶čarodějníkům a modlárům i všechněm lhářům při-
 praven jest díl jejich v jezeře, ¹⁷kterěž hoří ohněm a sirou, jenž
 jest smrt druhá.

9. I přišel ke mně jeden z těch sedmi andělů¹⁸, kteříž měli
 sedm ¹⁹koflíků plných sedmi ran nejposlednějších; a mluvil se
 mnou, řka: Pod, ukážiť nevěstu, manželku Beránkovu.

10. I vnesl mne v duchu na horu velikou a vysokou a ukázal
 mi město veliké, ten svatý Jeruzalém, sstupující s nebe od Boha;

11. Mající slávu Boží²⁰, jehožto světlost byla podobná k kameni
 nejdražšímu, jako k kameni jaspidu²¹, kterýž by byl způsobu kři-
 štálového²².

12. A mající zed velikou a vysokou²³; mající dvanácte bran a
 na těch branách dvanácte andělů²⁴ a jména napsaná, kterážto
 jména jsou dvanáctera pokolení synů Izraelských.

13. Od východu slunce brány tři²⁵; od půlnoci brány tři; od
 poledne brány tři; od západu brány tři.

14. A zed městská měla základů dvanácte a na nich jména
 dvanácti apoštolů Beránkových²⁶.

15. A ten, kterýž mluvil se mnou, měl ²⁷třtinu zlatou, aby změ-
 řil město i brány jeho i zed jeho.

16. Položení pak města toho čtverhrané jest²⁸, jehož dlouhost
 tak veliká jest jako i šírokost. I naměřil toho města tou třtinou
 dvanácte tisíců honů; dlouhost pak jeho i šírokost i vysokost
 jednotejná jest;

17. I změřil zed jeho a naměřil sto čtyřidceti a čtyři loktů měrou
 člověka, kteráž jest míra anděla.

18. A bylo ²⁹stavení zdi jeho jaspis³⁰; město pak samo bylo
³¹zlato čisté, podobné sklu čistému.

19. A základové zdi městské všelikým kamenem drahým ozdo-
 beni byli. Základ první byl jaspis; druhý zařír; třetí chalcedon;
 čtvrtý smaragd;

20. Pátý sardonix; šestý sardius; sedmý chryzolit; osmý

ztratili, velmi se bojícím. 16) t. j. město, jenž lidi
 tráví. 17) hořícím. 18) t. o nichž výš 15, 1.
 19) bání. 20) t. všemi věcmi dobrými oplý-
 vající. 21) t. k Kristu, kameni drahému, aneb
 k tělu jeho jasněmu připodobněný. Filip. 3, 20.
 Kol. 3, 4. 22) tak v své zelenosti čistotný a
 blyskavý, jako křišťál v své bělosti. 23) t.
 při němž se zvláštní Boží ochrana vidí. Žalm
 125, 2. Zach. 2, 5. 24) t. to město má strážné

ne nějaké ospalce, ale anděly, duchy čisté, a
 služebníky věrné. 25) t. do toho města ze
 všech čtyř stran světa vyvolení se hrnou. Mat.
 8, 11. Item 11, 12. 26) t. základ přepevný
 toho města jest učení dvanácti apoštolů (Efez.
 2, 20.), neb dvanácte víry obecné článků. 27)
 proutek z třtiny; t. míru, jenž jest pravidlo
 Božího slova. 28) t. jest velmi slušné, pevné,
 anobř nedobyte. Viz Ezech. 42. při v. 15.

NOVÝ JERUZALÉM. ozdobu; rynek. 2: Činí to zvelebováním těch věcí, kteréž se v tom městě nalézají, jako jest: 1. Dokonalá Boží známost, tak že chrámu ani jakýchkoli služeb tam není potřebí. 2. Obyvatelů poddanost, svornost a sláva. 3. Bezpečnost pravá, tak že ani bran zavírání není potřebí. 4. Čistota, kteráž nic nečistého nestrpí.

I. *Užitkové přebývání v nebeském Jeruzalémě*, nebo: 1. K obyvatelům jeho řeky Božích darů a milostí vyplývají. 2. K sytosti dokonalé věrní tu přicházejí. 3. Dostatečné

beryllus; devátý topazion; desátý chryzoprassus; jedenáctý hyacint; dvanáctý ametyst.

21. Dvanácte pak bran dvanácte perel jest, jedna každá brána jest z jedné perly; a ³²rynek města zlato čisté jako sklo, kteréž se naskrze prohlédnouti může.

22. Ale chrámu sem v něm neviděl³³; nebo Pán Bůh všemohoucí chrám jeho jest³⁴ a Beránek.

23. *A to město nepotřebuje slunce ani měsíce³⁵, aby svítily v něm; nebo sláva Boží je osvěcuje a svíce jeho jest Beránek.

24. A národové, kteříž by ³⁶k spasení přišli, v světle jeho procházeti se budou; a *králové zemští přenesou slávu a čest svou do něho;

Izai. 60, 19.

Izai. 60, 11.

25. A brány jeho nebudou zavírány ve dne³⁷; noci zajisté tam nebude.

26. A snesou do něho slávu a čest národů.

27. A nevejdeť do něho nic poškrvňujícího aneb působícího ohyzdnost a lež; než toliko ti, kteříž *napsáni sou v knize života Beránkova.

Filip. 4, 3.

KAPITOLA XXIII.

Stkvoucí živé vody potok 2. se všim, což k věčnému a dokonalému blahoslavenství přináleží svatému Janovi ukázav Pán, 7. brzký příchod svůj předpovídá; 12. zřetelně tudy všechněm věrným, dáváje návěští, aby se ku přijetí jeho bedlivě a snažně strojili.

Iukázal mi potok čistý vody živé¹, světlý jako křišťál, ²tekoucí z trůnu Božího a Beránkova.

2. Uprostřed pak rynku³ jeho a s obou stran potoka bylo dřevo života, přinášející dvanáctero ovoce, na každý měsíc vydávající ovoce své; a listí ⁴své ⁵k zdraví národů.

29) vzdělání. 30) t. z kamene jaspis. 31) z zlata čistého. 32) místo, kdež rynek, ulice. 33) t. k němuž bychom jako někdy Židé k onomu figurnému přivázání býti musili. Jan 4, 21. 34) t. obyvatelé toho města v Bohu přebývají (Jan 14, 23. 1 Jan 1, 3.) a okem v oko na něj patří. 1 Kor. 13, 12. 35) t. v tom městě není nějakých, jako jest město nestálý, proměn, ješto zde na světě nic pod sluncem není tak stálého, aby proměny svým časem nevzalo. Viz Izai. 60, 19. 36) spasenců. 37) t. do toho města bezpečného množství se národů s mnohými dary a s slávou pobře, tak že se nikdá do něho cesta netrhne. Izai. 60, 11.

1) t. jakož v městech jedna zvuče jest veliká a věc velmi potřebná, voda čistá, kteráž znamením zdravého i veselého bytu a místa bývá: tak toto město nové, církve svatá, nemá v tom nedostatku. Nebo tu řeky darů Božích plynou (Jan 4, 10. Item 7, 38.), tu potokové hojných potěšení a rozkoší duchovních srdce lidská otčerstvují. Žalm 36, 9. 10. Viz Ezech. 47, 1. 2) pocházející. 3) t. města nebeského aneb uprostřed lidu věrného v rozličných zbořích a jednotách církve svatě přebývajících. Žalm 46, 5. 4) Ř. toho dřeva; t. jestližet ta země neb krajina za velmi dobrou a šťastnou souzena bývá, kteráž dvakrát v rok ourody nese a mívá: ovšem toto město

NOVÝ lékářství tu složené mají. 4. Předě vším zlým bezpeční bývají. 5. Tvář Boží laskavou k sobě spatřují. 6. Duchem svatým zaznamenáni bývají a za Boha se nestydí. 7. Osvícení docházejí. 8. S Kristem kralují. — II. Závírka vší knihy Zjevení, v níž svatý Jan k dověrnému přijímání knihy této trojím svědectvím slouží: *Jedno*: Andělským, a tu souditi to tré: 1. Cím anděl ku přijetí knihy této ponouká? Předně vlastnostmi jejími, t. že jest jistá a pravá; zatím původem jejím, totiž že od Boha pošla; nad to Božským zaslíbením, kteréž o příchodu svém činí. 2. Jak toho svědectví andělského svatý Jan užil? Mllobu svou velikou při tom pronesl, v. 8. 3. Jaký cíl anděl knihy té ukazoval? 1: Z strany nás lidí, totiž aby k vzdělání pravé pobožnosti byla čítána, při čemž anděl odpovídá těm, kteříž by tu knihu skrývati chtěli, aby ji snad někteří k zlému neužili. 2: Z strany Boha, t. aby jeho sláva v pravdomluvnosti byla zjevena, kterýž: 1. Brzký svůj příchod osvědčuje. 2. To sobě, že jím všecko stojí, mocně při-

3. ⁶A ničeho zlořečeného již více nebude; ale trůn Boží a Beránkův bude v něm a služebníci jeho sloužití jemu budou.

4. A tvář jeho viděti budou; a jméno jeho budeť na čelích jejich.

5. *A noci tam nebude, aniž budou potřebovati svíce, ani světla slunečného; nebo Pán Bůh ⁷je osvěcuje, a kralovati budou na věky věků.

Izai. 60, 19. Vjš 21, 23.

6. I řekl mi: Slova tato jsou věrná a pravá; a Pán, jenž jest Bůh svatých proroků, poslal anděla svého, aby ukázal služebníkům svým, *co se dítí musí ⁸brzo.

Vjš 1, 1.

7. *Aj, ⁹přijduť rychle. †Blahoslavený, kdož ostříhá slov proctví knihy této.

**Jak. 5, 9, 10. †Vjš 1, 3.*

8. Já pak Jan viděl sem a slyšel tyto věci. A když sem slyšel a viděl, padl sem, klaněti se chtěje před nohama anděla toho, kterýž mi tyto věci ukazoval.

9. Ale řekl mi: Hleď, *aby toho nečinil; neboť jsem spoluslužebník tvůj a bratří tvých proroků a těch, jenž ostříhají slov knihy této; Bohu se klaněj.

Vjš 19, 10.

10. Potom řekl mi: Nezapečetuj ¹⁰slov proctví knihy této; neboť jest blízko čas ¹¹.

11. Kdo ¹²škodí, škodiž ještě; a kdo smrdí, smrdiž ještě; a kdo jest spravedlivý, ospravedniž se ještě; a svatý, posvětiž se ještě.

12. A aj, ¹³přijduť brzo; *a odplata má se mnou, ¹⁴abych odplatil jednomu každému ¹⁵podlé skutků jeho.

Izai. 40, 10.

13. Jáť jsem *Alfa i Oméga ¹⁶, počátek i konec, první i poslední.

Vjš 1, 8. Item 21, 6. Izai. 44, 6.

14. Blahoslavení, kteříž zachovávají přikázání jeho, aby měli právo k dřevu života ¹⁷ a aby branami vešli do města.

jest blahoslavené, že oúrodami a potravami mnohými jest opatřené. Jestliž pak ten strom života Kristus Pán, oním stromem života (Gen. 2, 9.) vyznamenaný a hojně ovoce zasloužení svého nesoucí, jehož ratolesti ustavičně se zelenajíci (Zalm 52, 10.) a ovoce učení čistého neb víry ve dvanácti člancích zavřené vydávající jsou proroci, apoštolé i všickni věřící. 5) uzdravování, lékařství. 6) aniž na koho kládba (vydána) bude více. 7) svítí jim. 8) tudíž. 9) přicházejí spěšně. 10) t. netaj, ne-

zamlčuj a neskrývej. 11) t. v němž se to všecko naplniti má. 12) ubližuje, nepravě činí. Jako by řekl: Díš-li mi: Neslušíš této knihy všechněm v ruce dávatí, ani ji vysvětlovati; nebo mnozí, jimž slovo Boží jest smradem k smrti (2 Kor. 2, 16.) a u nichž za blázovství se počítá (1 Kor. 1, 18.), k zlému by ji užili a v své zlosti proti církvi více by se rozpálili: na toť odpovídám, že na takové nesluší nic dbáti a pro ně pravdy skrývati. 13) jduť spěšně. 14) odplacovati.

ZAVÍRKA KNIHY ZJEVENÍ. pisuje. 3. Vyvoleným svým hojně zaslíbení činí. 4. Bezbožníkům pomstami svými hrozí, v. 15. *Druhé*: K dověrnému knihy této přijímání slouží svědectvím Kristovým, předkládáje: 1. Že jest k té práci od Krista povolán. 2. Osobu důstojnou jeho, přirození Božské i lidské mající. 3. Osoby jiných, kteréž toho Kristu přisvědčují, t.: 1. Duch svatý. 2: Církev. 3: Každý oud věrný Krista přijímací i jiných k němu ponoukající. *Třetí*: K dověrnému knihy této přijímání a nefalšování slouží svým vlastním svědectvím, v němž: 1. Kládbu na ty, kdož by ji falšovali vydává. 2. Původ tohoto proroctví Krista býti ukazuje, kterýž se jemu v slibu o svém příchodu ohlašuje, při tom pak tentýž svatý Jan tuto knihu pozdravením apoštolským zavírá.

15. Vně pak budou psi a ¹⁸čarodějníci a smilníci a vražedníci a modláři i každý, kdož miluje a činí lež.

16. Já Ježíš poslal sem anděla svého, aby vám svědčil o těchto věcech v ¹⁹církvích. *Já jsem kořen a ²⁰rod Davidův²¹ a hvězda jasná a jitrná²².

Vyš 5, 5. Izai. 11, 1.

17. A Duch²³ i nevěsta²⁴ řkou: Pod²⁵. A kdož slyší²⁶, reč: Přid. A kdož žízni, přijdiž²⁷; a kdo chce, nabeř vody života darmo.

18. Osvědčujit pak každému, kdož by slyšel slova proroctví knihy této, *jestliže by kdo ²⁸přidal k těmto věcem, žeť jemu přidá Bůh ran napsaných v knize této;

Deut. 4, 2. Přisl. 30, 6.

19. A jestliže by kdo ujal něco od slov proroctví tohoto, odejmeť Bůh díl jeho z knihy života a z města svatého a z těch věcí, kteréž sou napsány v knize této.

20. Takt praví ten, kterýž svědectví vydává o těchto věcech: Jistěť přijdu brzo. Amen. Přijdiž tedy Pane Ježíši²⁹.

21. Milost Pána našeho Jezukrista se všemi vámi. Amen.

15) viz Řím. 2, 6. 16) Ta slova již po třetí v knize této se pokládají, totiž téměř při jejím počátku, prostředku i dokonání, abychom o ní to, že svůj původ má od Boha, smyslili a Krista Pána za Boha měli. 17) t. k účasti Kristově a k věčnému životu. 18) jenž lidí trávi. 19) zbořích. 20) rodina, pokolení. 21) t. já jsem Mesias, v němž všickni Boží slibové k splnění svému přijíti mají. 22) t. já noc temnoty a hříchů i bludů zapuzuji. 23) t. Duch svatý v srdcích lidských k Bohu

volající. Galat. 4, 6. 24) t. církev svatá. Vyš 19, 7. Písnič. Šalom. 4, 16. 25) t. k soudu a k trestání bezbožných. 26) t. kdož věří, že ta proroctví skrze Krista k svému splnění přijíti mají, zádejž toho, at rychle přijde a vyvolené k slávě své přivede. 27) t. k Kristu, jenž jest studnice života. Vyš 21, 6. 28) přiložil. 29) t. k vysvobození z bíd svých vyvolených, toho dávno žádostivých (Řím. 8, 23.), a k ztracení bezbožných.

